

Ida Siltanen

**RAUHAN MÄÄRITELMÄ YKSITYISEN
RAUHANVÄLITTÄJÄN NÄKÖKULMASTA**
Tapauksena CMI:n toteuttama Indonesian hallinnon ja
Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhanprosessin
seurantaprojekti

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Huhtikuu 2020

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Rauhanvälitys ja yksityiset rauhanvälittäjät	6
2.1. Rauhanvälityksen tausta.....	6
2.2. Rauhanvälityksen transformatiivinen lähestymistapa.....	7
2.3. Yksityiset rauhanvälittäjät	9
3. Teoreettinen viitekehys: Liberaalin rauhan kritiikki	13
3.1. Liberaali rauha	13
3.1.1. Liberaalin rauhan kehitys akateemisessa keskustelussa	13
3.1.2. Liberaalin rauhan kehitys käytännön politiikan tasolla.....	15
3.2. Liberaalin rauhan kritiikki	17
3.2.1. Puutteet liberaalin rauhan teoriassa.....	18
3.2.2. Arkipäiväinen rauhanrakentaminen	20
3.2.3. Käännös paikalliseen omistajuuteen.....	26
3.3. Tutkimuskysymys.....	29
4. CMI:n tuottama raportti Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhanprosessin seurantaraportista	31
4.1. Yksityisenä rauhanvälittäjänä Crisis Management Initiative (CMI).....	32
4.2. Indonesian tasavallan ja Vapaa Aceh -liikkeen välinen konflikti – synty, kehitys ja rauhansopimus	33
4.3. CMI:n tuottama seurantaraportti Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhansopimuksen implementoinnista.....	35
5. Menetelmänä laadullinen teoriaohjaava sisällönanalyysi	37
5.1. Laadullisen sisällönanalyysin määrittely ja piirteet.....	37
5.2. Arvioiva tutkimus.....	46
6. Analyysi: Aineistossa esiintyvät rauhan piirteet	49
6.1. Analyysin taustoitus	49
6.2. Arkipäiväinen rauha	53
6.2.1. Inhimillisen turvallisuuden alaiset uhat	54

6.2.2.	Acehin maakunnan erityisasema, uskonto ja kulttuuri	59
6.3.	Paikallinen omistajuus	62
6.3.1.	Kansalaisyhteiskunta	63
6.3.2.	Naisten rooli päätöksenteossa.....	65
6.3.3.	Vapaa Aceh -liike rauhansopimuksen paikallisena osapuolena.....	66
6.3.4.	Paikallinen hallinto.....	68
6.4.	Kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat sekä instituutiot.....	71
6.4.1.	Kansalliset ja kansainväliset toimijat	71
6.4.2.	Rauhansopimus ja oikeusjärjestys.....	75
6.4.3.	Poliittinen järjestelmä	77
6.4.4.	Talous	78
6.4.5.	Turvallisuussektori.....	79
7.	Johtopäätökset.....	81
8.	Lähteet.....	89

1. Johdanto

Maailmalla on jatkuvasti käynnissä konflikteja, jotka ovat pitkäkestoisia ja vaikeasti ratkaistavia. Rauhanvälitystä on jo pidemmän aikaa pidetty toimivana, tehokkaana ja halpana tapana ratkaista konflikteja (Lehti 2019, 1). Rauhanvälityksessä konfliktia ratkaisemaan osapuolten avuksi otetaan ulkopuolinen kolmas toimija, joka pyrkii auttamaan konfliktin osapuolia aikaansaamaan rauhanomaisia ratkaisuja erimielisyyksilleen (Bercovitch & Fretter 2004, 16–17). Rauhanvälitys on ollut kasvava trendi viime aikoina, ja rauhanvälitysprosessien määrä onkin ollut nousussa. Rauhanvälitys on pitkään tapahtunut virallisten, hallitustenvälisten toimijoiden toimesta ja sitä on pidetty sopimuskeskeisenä, rationaalisenä ja intressilähtöisenä prosessina. Viime vuosikymmeninä kentälle on kuitenkin tullut monia yksityisiä rauhanvälittäjiä, jotka eivät omaa samanlaista virallista ja muodollista asemaa kuin valtiolliset toimijat. (Lehti 2019, 2–3.) Konfliktien monimutkaistumisen myötä ne vaativat kaikenkattavampaa ratkaisua. Perinteinen valtiokeskeinen rauhanvälitys ei ole riittävästi pystynyt vastaamaan tähän muutokseen. Yksityisten rauhanvälittäjien mukaantulo on mahdollistanut rauhanvälityksen ymmärtämisen laajemmin kattaen muun muassa rauhansopimuksen aikaansaamisen lisäksi sopimuksen implementointivaiheen valvonnan ja avun. Ne kykenevät innovatiivisempaan ja luovempaan konfliktinratkaisuun, mitä voidaan pitää vastauksena konfliktien muuttuneeseen luonteeseen. Rauhanvälityksen voidaankin nykyään nähdä linkittyvän yhä enemmän rauhanrakentamisen ja kestäväen rauhan tavoittelun kanssa. Rauhanvälitystä ja rauhanrakentamista ei tulisikaan pitää toisistaan erillisinä vaan toisiaan täydentävinä konfliktinratkaisun vaiheina. (Lehti 2019, 5–6.)

Tämä tutkielma keskittyy tutkimaan yksityisen rauhanvälittäjän näkemystä rauhasta. Rauhanvälityksen parissa toimivilla yksityisillä tahoilla on mahdollisuus pyrkiä edesauttamaan konfliktin osapuolia saavuttamaan rauhaa, joka kattaa laajemmin erilaisten kriteerien täyttymisen ja jota voidaan pitää kestäväenä. Tutkin, minkälaisia piirteitä rauhalle on havaittavissa aineistona toimivassa yksityisen rauhanvälittäjän tuottamassa raportissa ja miten laaja rauhankäsitys näistä piirteistä muodostuu. Yksityisten rauhanvälittäjien mukaantulo on laajentanut ja muuttanut rauhanvälityksen kenttää ja täten ne voivat vaikuttaa yleiseen ymmärrykseen riittävästä ja toimivasta rauhanvälityksen mallista. Tämän vuoksi on tärkeää tutkia, minkälainen rauhan käsitys toimii yksityisen rauhanvälittäjän työn taustalla ja sen pohjana. Tutkielmani valintoihin olen päätenyt myös mielenkiintoni perusteella. Olen hyvin kiinnostunut rauhanvälityksen ja rauhanrakentamisen teemoista. Näiden saralla erityisesti

yksityisten toimijoiden mukaantulo on hyvin kiinnostava kehitys ja mielestäni ansaitsee ja tarvitsee lisätutkimusta. Pyrin tällä työlläni tuomaan oman panokseni kyseiselle tutkimuskentälle.

Tutkielmani kohteeksi olen valinnut suomalaisen vuonna 2000 perustetun Crisis Management Initiative (CMI) -konfliktinratkaisujärjestön, ja heidän roolinsa Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen konfliktin ratkaisussa. CMI on yksityinen rauhanvälittäjä, jota voidaan pitää merkittävänä kansainvälisenä toimijana alallaan. CMI toimii roolissaan riippumattomasti ja itsenäisesti pyrkien auttamaan konfliktin osapuolia saavuttamaan rauhansopimuksen ja tähän pohjautuvan kestävän rauhan. (CMI 2020a.) Rauhänvälityksen laajemman ymmärryksen ja teoreettisen taustan valossa CMI yksityisenä rauhanvälittäjä voidaan olettaa soveltuvan paremmin osallistumaan nykyisten haastavien konfliktien ratkaisuun.

Aineistoksi olen valinnut CMI:n kirjoittaman raportin liittyen Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeiseen aikaan. Indonesian ja Aceh-maakunnan väliset jännitteet olivat olleet olemassa jo pitkään ennen varsinaisen konfliktin puhkeamista 1970-luvulla (Aspinall 2009, 49–51). Vuonna 2005 CMI:n tullessa mukaan rauhanneuvotteluihin saatiin kattava rauhansopimus aikaiseksi ja konflikti päätökseen (CMI 2012, 1). CMI jäi tarkkailijan asemaan konfliktin päättäneen rauhansopimuksen kirjoittamisen jälkeen. Kyseisellä seuranta-projektilla CMI pyrki edesauttamaan rauhan ylläpitoa ja avustamaan osapuolia kohti kestäväää rauhaa. (CMI 2012, 6.) Seuranta-projekti kesti neljä vuotta välillä 2009–2012. Seuranta-projektista kirjoitetussa raportissa CMI tuo esille, miten rauha on kehittynyt alueella vuoden 2005 rauhansopimuksen jälkeen ja mihin vielä vuoden 2012 jälkeen tulisi keskittyä erityisesti. (CMI 2012, 9–10.) Seuranta-projektista kirjoitettu raportti merkkasi seuranta-projektin päättymistä ja CMI:n aktiivisen tuen poistumista alueelta. CMI koki, että osapuolet olivat riittävän kyvykkäitä jatkamaan kestävän rauhan tavoittelua keskenään ilman kolmannen osapuolen apua. Seuranta-projektin nähtiin olleen onnistunut ja rauhanprosessin kannalta hyödyllinen (CMI 2012, 6.)

Tutkielmani teoreettisena taustana toimii liberaalin rauhan kritiikki. Liberaalin rauhan kritiikki pohjautuu liberaalin rauhan teorialle, jonka kehitys on tapahtunut akateemisen keskustelun ja käytännön politiikan yhteistyössä. Liberaalin rauhan teoria on nähnyt rauhan kannalta olennaisina arvoina demokratian, oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeudet, vapaat ja globaalit markkinat sekä uusliberaalin kehityksen (Richmond & Franks 2009, 4). Liberaalin rauhan kritiikki pyrkii kehittämään liberaalin rauhan teoriaa vastaamaan paremmin nykyajan

haasteisiin ja esittämään rauhan idean, jonka mukaan kestävän rauhan aikaansaaminen olisi mahdollista. Kritiikin mukaan liberaali rauha ei ole kiinnittänyt riittävästi huomiota sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, tarpeisiin, hyvinvointiin ja kulttuuriin liberaalin rauhan mukaisessa rauhanrakentamisessa. (Richmond 2011, 25–26.) Kriittinen liberaali rauha pyrkiikin huomioimaan kattavammin edellä mainitut asiat sekä inhimillisen turvallisuuden, ruohonjuuritason ja paikallisen toimijuuden. Jotta näiden toteutuminen rauhanprosesseissa olisi mahdollista, tulisi kiinnittää erityistä huomiota rauhanprosessin etenemiseen alhaalta-ylöspäin tapahtuvana prosessina, jonka pyrkimyksenä on saavuttaa arkipäiväinen kestävä rauha. (Richmond 2011, 9–10.)

Tutkielmani kannalta olennaisiksi rauhan piirteiksi nostan erityisesti arkipäiväisen rauhan sekä paikallisen omistajuuden. Arkipäiväinen rauha toteutuakseen vaatii huomion kiinnittämisen yksilön tasoon ja yksilöiden kokemuksiin, kontekstuaaliseen toimijuuteen sekä kulttuuriin. Rauhanprosessiin sisältyvien ratkaisujen tulisi koskettaa yksilöiden jokapäiväistä elämää kunnioittaen tilanteen kontekstia ja alueen kulttuuria. (Richmond 2011, 136–137.) Paikallisella omistamisella kriittisen liberaalin rauhan teoriassa tarkoitetaan, että paikallisilla toimijoilla on rauhanprosessissa todellinen mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin, eikä ratkaisuja ja malleja osoiteta heille ulkopuolelta suoraan (Donais 2012, 1). Tämän avulla on mahdollista saavuttaa legitimiimpi rauhanrakentamisen prosessi, jolla on mahdollisuudet kestävän rauhan synnyttämiseen (Donais 2012, 3). Paikalliset toimijat tulisi määritellä tapauskohtaisesti, mutta yleisesti niinä voidaan pitää toimijoita, jotka taistelevat alueen sosiaalisen, taloudellisen, poliittisen ja kulttuurillisen jatkuvuuden ja autonomian puolesta (Richmond 2011, 13). Jotta yksilöt ja yhteisöt voisivat luottaa rauhan kestävyYTEEN, tulee myös heidän tarpeensa rauhanprosessissa huomioida. Liberaalin rauhan kritiikki ei sivuuta liberaalin rauhan painottamia instituutioita (Richmond 2011, 149). Huomioin myös ne tässä työssä keskittyen kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden ja instituutioiden rooliin.

Menetelmäksi tutkielmaani olen valinnut laadullisen teoriaohjaavan sisällönanalyysin. Sisällönanalyysiä on mahdollista suorittaa niin määrällisesti kuin laadullisestikin. Tässä tutkielmassa olen päätenyt käyttämään laadullista menetelmää. Laadullinen sisällönanalyysi voidaan nähdä sekä laajempaan teoreettiseen kehykseen, että tarkkana menetelmänä. Tässä tutkielmassa käytän sisällönanalyysia menetelmänä, joka antaa analyysivaiheeseen selkeän noudatettavan kaavan. Menetelmän pyrkimyksenä on löytää valitusta aineistosta merkityksiä ja sanallisesti kuvata aineiston sisältöä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Laadullista sisällönanalyysia voi suorittaa kolmella eri tavalla, aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti ja

teorialähtöisesti, kuten muitakin laadullisia menetelmiä. Tähän tutkielmaan olen valinnut tarkemmaksi menetelmäksi teoriaohjaavan sisällönanalyysin. Kyseisessä menetelmässä valittu teoria toimii analyysivaiheessa selkeästi taustalla näkyvänä tekijänä. Se ei kuitenkaan suoraan ohjaa analyysin tekemistä. Analyysin eteneminen tapahtuu analyysiyksiköiden valinnan kautta, ja tämä valinta tapahtuu aineistolähtöisesti. Tutkijan tulee jatkuvasti pohtia tätä aineiston ja teorian suhdetta analyysissä, kun menetelmänä toimii teoriaohjaava sisällönanalyysi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.2.) Menetelmän mukaisesti tulen johtamaan analyysivaiheen yläkategoriat suoraan teoriasta. Muodostettujen yläkategorioiden alle tarkentavat alakategoriat muodostan aineiston perusteella. Menetelmäkehykseeni otan mukaan myös tutkimuksen arvioivan lähestymistavan. Arviointiin sisältyy aina jonkin merkityksen, ansion tai arvon arvostelu (Clarke 1999, 2). Arvioivan otteen avulla voi analyysissä keskittyä tutkimuksen kohteen vahvuuksien ja heikkouksien identifioimiseen. Fokuksena on löytää kehitysehdotuksia, jotta tutkimuksen kohteena olevaa prosessia tai projektia voisi edistää. (Clarke 1999, 10.)

Tutkielman tutkimuskysymyksenä on: *Minkälaiset rauhan piirteet välittyvät CMI:n kirjoittamasta rauhanprosessin seurantaprojektin raportista ja minkälainen kuva rauhasta tästä muodostuu?* Tämän jälkeen johtopäätöksissä voin vastata kysymyksen: *Miten aineistosta esiin nousseet rauhan piirteet vastaavat liberaalin rauhan kritiikin asettamia rauhan piirteitä?* Tarkemmin lähdän aineistosta etsimään teoriaan nojaten niitä piirteitä, jotka yksityinen rauhanvälittäjä näkee kuuluvan rauhan määritelmään. Yksityisenä rauhanvälittäjänä CMI painottaa pyrkivänsä kestäväan rauhaan (CMI 2020a). Tämän tutkielman avulla pystyn tarkemmin erittelemään, miten kyseinen tapaus osoittaa tämän rauhan mallin ymmärryksen tietyn tapauksen kautta. Välittyykö myös valitun aineiston kautta niin laaja ymmärrys rauhasta kuin voisi hypoteettisesti olettaa? Analyysin kautta on mahdollista tulkita, miten Indonesian ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen konfliktin rauhanprosessin yhteydessä CMI tuottaa rauhan määritelmää. Tämän lisäksi pyrin arvioimaan CMI:n tuottamaa rauhan merkitystä suhteessa valitsemani teorian asettamiin rauhan kriteereihin, joiden täytyessä syntyneitä rauhaa voidaan pitää kestäväanä.

Tutkielman alussa taustoitan valitsemani aihetta. Avaan ensiksi rauhanvälityksen käsitettä, sen kehitystä ja sitä, miten tässä työssä se nähdään laajemman määritelmän kautta. Rauhanvälityksen laajempi ymmärrys avaa myös hienon mahdollisuuden tutkia yksityisiä rauhanvälittäjiä ja niiden näkemyksiä rauhaan liittyen. Tämän jälkeen siirryn työn teoreettisiin valintoihin tuomalla esille liberaalin rauhan kritiikin muodostumista ja piirteitä. Valitsemani teoria pohjaa erityisesti Oliver P. Richmondin kriittisille näkemyksille liberaalia rauhaa

kohtaan. Seuraavaksi kerron tarkemmin valitsemastani konfliktinratkaisujärjestö CMI:stä ja aineistoksi valitsemastani raportista liittyen CMI:n toteuttamaan seurantaanprojektiin Indonesian alueelle konfliktin jälkeisessä ympäristössä. Tämän jälkeen siirryn menetelmäosioon, jossa avaan laadullista sisällönanalyysiä ja tuon esille, miten tulen työssä soveltamaan sen teoriaohjaavaa versiota. Työn viimeisessä vaiheessa suoritan itse analyysin ja pyrin aineistosta löytämään yksityisen rauhanvälittäjän rauhalle määrittelemiä piirteitä sekä luomaan analyysin pohjalta johtopäätöksen, minkälainen merkitys rauhasta tästä muodostuu ja miten sen voi nähdä suhteessa teorian antamaan rauhan merkitykseen.

2. Rauhanvälitys ja yksityiset rauhanvälittäjät

Aloitan tämän luvun avaamalla keskustelua rauhanvälityksestä. Tämä keskustelu toimii taustoituksena valitsemalleni aiheelleni ja selittää sen, miksi olen valinnut tutkielmani kohteeksi yksityisen rauhanvälittäjän näkemykset. Avaan aluksi rauhanvälityksen perinteisempää käsitystä, joka näkee konfliktit ja konfliktien ratkaisun eri intressien välisenä kaupankäyntinä ja rauhansopimuksen aikaansaamisena. Siirryn tämän jälkeen rauhanvälityksen transformatiiviseen lähestymistapaan, jonka mukaan konfliktit ovat jatkuvassa muutoksessa, ja niiden ratkaisulla pyritään muuttamaan konfliktin osapuolten välisiä suhteita rauhanomaisemmiksi. Tämän näkemyksen perusteella konfliktit eivät pääty rauhansopimuksen allekirjoittamiseen vaan rauhanvälitys tulisi nähdä pidempiaikaisena ja kaikenkattavampana prosessina, jossa yksityisellä rauhanvälittäjällä on mahdollisuus edesauttaa konfliktialueella kestävän rauhan saavuttamista. Kestävän rauhan kannalta rauhanvälitystä ei tulisi nähdä erillisenä vaiheena rauhanrakentamisesta vaan siihen sulautuneena.

2.1. Rauhanvälityksen tausta

Rauhanvälityksellä pyritään ratkaisemaan konflikti. Konfliktit syntyvät, kun eri toimijat pyrkivät tekemisillään haavoittamaan tai tuhoamaan toisen osapuolen johtuen niiden välisistä erimielisyyksistä ja eri intresseistä. Tämänkaltaiset olosuhteet luovat toimijoiden välille konfliktisen ympäristön, minkä seurauksena konfliktisuus voi siirtyä osapuolten ajatuksiin ja käytökseen. Konfliktien merkki on erityisesti se, että osapuolten intressit ovat yhteensovittamattomia. Konfliktit voivat kehittyä niin negatiivisempaan kuin positiivisempaan suuntaan. Useimmat kansainväliset ristiriidat saadaan sovittua rauhanomaisin keinoin, kuten diplomatian avulla. Joissakin tapauksissa tämä ei kuitenkaan onnistu, vaan tilanne eskaloituu väkivaltaiseksi. (Bercovitch & Fretter 2004, 3–4.) Konfliktit voivat olla hyvin kalliita monin tavoin. Esimerkiksi väkivaltaiset konfliktit vaativat paljon resursseja, sillä taisteluissa tulee olla aseita sekä sotilaita niitä käyttämässä. Konfliktit vaativat suuren määrän sekä rahaa että ihmishenkiä. Konflikteilla on myös suuri vaikutus pakolaisuuden kasvuun sekä ympäristöllisiin haittoihin. Ne voivat myös vaikeuttaa konfliktin osapuolien asemaa kansainvälisessä järjestelmässä ja niiden toimimista muiden toimijoiden kanssa. Konflikteilla on monia negatiivisia vaikutuksia, joten usein osapuolille konfliktin päättäminen ja rauhan aikaansaaminen alkavat näyttämään houkuttelevilta vaihtoehdoilta jossain konfliktin vaiheessa. Mikäli konflikti saadaan hallintaan suhteellisen aikaisessa vaiheessa, voidaan

konfliktin kustannuksia minimoida. Tämä vaatii kuitenkin tehokasta ja toimivaa konfliktinhallintaa. (Bercovitch & Fretter 2004, 11–12.)

Rauhanvälityksen toimintatapoihin kuuluu ulkopuolisen toimijan mukaantulo auttamaan konfliktin osapuolten yhteen tuomisessa ja keskusteluyhteyden avaamisessa. Kolmas osapuoli pyrkii rauhanomaisin keinoin avittamaan toimijoita löytämään ratkaisuja erimielisyyksilleen. (Bercovitch & Fretter 2004, 16–17.) Rauhanvälitys prosessina on jatkuvassa kanssakäymisessä ympärillä tapahtuvan konfliktin kanssa. Rauhanvälityksellä pyritään vaikuttamaan sosiaalisesti ympäröivään maailmaan, konfliktin toimijoihin sekä niiden keskustelumahdollisuuksiin, intresseihin, resursseihin ja vallalla olevaan tilanteeseen. (Bercovitch & Houston 2000, 171.) Rauhanvälittäjä voi toimia roolissaan käyttäen vaikutusvaltaansa eri tavoin joko ainoastaan luomalla puitteet osapuolten yhteen tuomiselle tai muokkaamalla itse neuvotteluprosessia ja sen tuloksia. Konfliktin osapuolilla on tavoitteita ja intressejä, joita ne pyrkivät maksimoimaan konfliktilla. Sovittelulla pyritään vaikuttamaan osapuolten väliseen kaupankäyntiin molempien etujen tavoittelussa. Mikäli osapuolet kokevat voivansa paremmin maksimoida omat hyötynsä sovittelijan avustuksella kuin kahdenvälisissä neuvotteluissa, on rauhanvälitys heille houkutteleva vaihtoehto. Myös kolmansille osapuolille on kannustimia osallistua rauhanvälitykseen. Konfliktit voivat kansainvälistyä, jolloin niillä on vaikutusta ympäröivään kansainväliseen järjestelmään. Näin ollen konfliktit voivat horjuttaa kansainvälisen järjestelmän rauhanomaisuutta ja eskaloitua laajemmalle. Sovittelija voi onnistuneiden neuvotteluiden avulla saavuttaa paremman aseman ja imagon kansainvälisessä järjestelmässä erikoistumalla rauhan kysymyksiin. Jotkin toimijat myös arvottavat rauhan niin tärkeäksi, että itsessään sen tavoittelu on tärkein syy, miksi osallistua ja käyttää rauhanvälitystä konfliktinratkaisuun. Erityisesti kansainväliset organisaatiot ja kansalaisjärjestöt toimivat tällä motivaatiolla. (Beardsley 2011 18–24.)

2.2. Rauhanvälityksen transformatiivinen lähestymistapa

Tutkielmassani rauhanvälitys nähdään transformatiivisen lähestymistavan kautta, jolloin konfliktia ei tulkita ainoastaan rationaalisen ratkaisemisen avulla kuten edellä mainittu. Konfliktia ei pidetä staattisena olotilana, joka tulee ratkaista, vaan dynaamisena, muuttuvana prosessina, jota määrittää kompleksisuus. (Lehti 2019, 94.) Konfliktit ovat sosiaalisia, joten ne ovat sosiaalisesti konstruoituja. Konfliktin osapuolet jatkuvasti määrittävät itse sekä omaa että vastapuolen roolia ja identiteettiä sekä teemoja, joista konfliktissa on kyse. Konfliktissa onkin siis kyse näkemysten ristiriidasta osapuolten välillä. (Kriesberg 2015, 286.) Kriesbergin

mukaan, kun konfliktit nähdään konstruktiivisesti, luo se toivoa rauhan, oikeudenmukaisuuden, vapauden ja muiden tärkeiden arvojen edistämisestä (Kriesberg 2015, 290).

Marko Lehti määrittelee rauhanvälityksen olevan rauhaan pyrkivä prosessi, jossa rauhanvälittäjällä on erilaisia keinoja avustaa osapuolia väkivaltaisten konfliktien muutoksessa kohti rauhanomaisempaa tilaa ylläpitäen samalla osapuolten välistä keskustelua. Jotta konflikteja olisi mahdollista muuttaa kohti kestävästä rauhaa, tulisi myös osapuolten identiteetit ja asenteet kyetä muuttamaan vihamielisyydestä kohti rakentavaa, ei-vihamielistä keskustelua. Käsittämällä rauhanvälityksen tämän konfliktin muutosta edistävän dialogisen lähestymistavan kautta, on mahdollista neuvotella uudelleen osapuolten identiteettejä kohti rakentavampaa tulevaisuutta. Identiteetit ovat aina muuttuvia ja päällekkäisiä, joten huomio tulisi kiinnittää identiteettien lisäksi toimijuuteen, jolla näitä identiteettejä synnytetään. Tämän avulla voidaan tutkia narratiiveja, joilla luodaan yhteisöjen yhtäläisyyksiä sekä eroja. Marko Lehti kuitenkin huomauttaa, että vaikka konflikteja tulkittaisiin transformatiivisen näkökulman kautta, ei muodolliset sopimukset menetä merkitystään. Ne ovat edelleen tärkeitä vaiheita, välietappeja, luomassa tietä kohti rauhanomaisempia suhteita. Perinteinen ymmärrys turvallisuudesta, eli väkivallan ja fyysisen uhan poissaolo, on pohja tulevalle rauhalle. Jotta kestävästä rauhaa olisi mahdollista saavuttaa, tulisi neuvottelujen avulla kyetä kuitenkin myös luomaan toiseen osapuoleen uudenlainen suhde rauhanomaisempaan identiteettien muodostamiseen pohjautuen. (Lehti 2019, 97–101.) Rauhanprosessilla tulisi pyrkiä saavuttamaan keskinäinen luottamus osapuolten välille ja saada heidät hyväksymään toistensa menneet narratiivit (Lehti 2019, 90). Konfliktin osapuolten välistä dialogia tulee pystyä ylläpitämään myös rauhansopimuksen jälkeen. Tämä mahdollistaa onnistuneen konfliktin muutoksen sekä kestävästä rauhan syntymisen. (Lehti 2019, 101.)

Muuttunut ymmärrys rauhanvälityksestä korostaa laajempaa käsitystä konflikteista ja rauhasta. Rauhaa ei ainoastaan nähdä saavutetun sopimuksen kautta vaan rauha käsitetään kattavampana muutoksena kohti rauhanomaisempia suhteita ja itseään toteuttavaa kaikenkattavaa rauhaa. Rauhanvälityksen voidaankin nykyään nähdä linkittyvän yhä enemmän rauhanrakentamisen ja kestävästä rauhan tavoittelun kanssa. Rauhanvälitystä ja rauhanrakentamista ei tulisikaan pitää toisistaan erillisinä vaan toisiaan täydentävinä konfliktinratkaisun vaiheina. (Lehti 2019, 6.) Rauhanrakentamisella pyritään estämään konfliktien eskaloituminen tai niiden uudelleen puhkeaminen puuttamalla konfliktin aiheuttaneisiin juurisyihin, jotka voivat olla taloudellisia, poliittisia, sosiaalisia tai psykologisia. Rauhanrakentamisen keinot ovat myös laajat. Niihin kuuluvat muun muassa humanitaarinen apu, julkisten palveluiden elvyttäminen, taloudellisen

kehityksen aloitteet, sovinnonteko eri etnisten taustan ryhmien välille sekä siirtymäkauden oikeudelliset mekanismit. (Jenkins 2013, 20–21.) Mikäli rauhanvälitys nähdään laajemman ymmärryksen kautta, sen tavoitteet asettuvat päällekkäin rauhanrakentamisen pyrkimysten kanssa. Tästä syystä niitä ei ole mielekäästä pitää erillisinä prosessin osina vaan huomioida rauhanvälityksen mahdollinen apu rauhanrakentamisen tavoitteiden toteutumiseksi. Seuraavassa alaluvussa tuon esille yksityisten rauhanvälittäjien roolia sekä sitä, miten juuri ne sopivat toimimaan rauhanvälityksen parissa sen laajemman käsityksen seurauksena.

2.3. Yksityiset rauhanvälittäjät

Perinteisemmin rauhanvälityksen parissa ovat toimineet hallitustenväliset organisaatiot, kuten YK. Nykyisin rauhanvälityksen kentälle ovat kuitenkin nousseet yksityiset toimijat yhä suuremmissa määrin. Erityisesti pohjoismaista ja Sveitsistä on tullut monia yksityisiä rauhanvälitysorganisaatioita, jotka omaavat perustansa kehitys- tai katastrofiavussa. (The Economist 2011.) Yksityiset rauhanvälitysorganisaatiot ovat luoneet itsestään varteenotettavan vaihtoehdon hallitustenvälisten organisaatioiden rinnalle rauhanvälityksen saralla. Niillä tulee kuitenkin olla hyötynsä suhteessa hallitustenvälisiin toimijoihin, sillä yksityisten toimijoiden kasvanut rooli rauhanvälityksessä tulee olla joillakin perusteilla selitettävissä. (Shea 2016, 178.) Seuraavaksi käsitelen hieman yksityisten rauhanvälittäjien nousun syitä niiden hyötyjen kautta. Tämä toimii pohjustuksena sille, että yksityisten rauhanvälittäjien kasvava rooli rauhanvälityksen parissa voidaan perustella ja oikeuttaa. Ne toimivat myös pohjana tutkielmani valinnoille, koska myös rauhanvälittäjän toimijuudella ja toiminnalla on vaikutusta rauhan aikaansaamiseksi. Tuon myös esille mahdollisia haasteita, joihin yksityisten toimijoiden tulee erityisesti kiinnittää huomiota, sillä uusien toimijoiden mukaantulo ei ole täysin ongelmaton.

Yksityisten toimijoiden etuna on se, että niiden on helpompaa saada osapuolet kokoontumaan ja keskustelemaan konfliktin ratkaisemisesta epämuodollisesti. Yksityisillä toimijoilla ei ole taakkanaan liiallista muodollisuutta, joka valtiollisilla rauhanvälittäjillä on. (Shea 2016, 184.) Tämä takaa nopeamman reagoinnin erilaisiin katastrofeihin ja näin ollen nopeuttaa ulkopuolisen avun ja tunnustuksen antamista tilanteelle. Konfliktit vaativat myös hyvin kaikenkattavaa konfliktinratkaisua, johon yksityisillä toimijoilla saattaa usein olla enemmän aikaa ja resursseja käytettävissään. Virallisilla toimijoilla, kuten diplomaateilla, ei aina ole aikaa panostaa täydelliseen sosiaaliseen sovintoon. Yksityiset toimijat voivat sen sijaan ottaa tämän kaltaisia tehtäviä paremmin vastaan. (Bercovitch & Jackson 2009, 140.) Yksityisten toimijoiden on myös helpompaa osallistua neuvotteluihin, joissa osallisena on ei-valtiollisia

toimijoita, joiden asema ei useinkaan ole yleisesti hyväksyttävissä, kuten terroristijärjestöt tai sissiryhmät (Shea 2016, 184). Erityisesti valtioiden sisäisissä konflikteissa on edellä mainitun kaltaisia tilanteita, joihin yksityisten rauhanvälittäjien voi olla helpompi tulla mukaan (Bercovitch & Jackson 2009, 143). Hallitustenvälisillä toimijoilla on myös asemansa johdosta enemmän poliittisia siteitä, jotka rajoittavat niiden toimintaa konfliktinratkaisussa (Shea 2016, 184). Yksityiset rauhanvälittäjät voivatkin toimia kentällä itsenäisemmin. Tämä saattaa herättää konfliktin osapuolissa luottamusta rauhanvälittäjää kohtaan, sillä toimijan itsenäisyys takaa sen, ettei sillä ole valtioilta tulevaa poliittista agendaa motivaationaan. Yksityisten toimijoiden rooli herättää myös vähemmän julkista huomiota, joten niiden on helpompi toimia sensitiivisissä tapauksissa. (Bercovitch & Jackson 2009, 144.)

Marko Lehden mukaan juuri yksityisten rauhanvälittäjien kautta voidaan rauhanvälityksellä pyrkiä kohti itseään toteuttavaa kestäväää rauhaa. Nykypäivän sodat ovat erilaisempia ja monimutkaisempia kuin ennen, mihin myös rauhanvälityksen tulee sopeutua ja mukautua. Tästä syystä rauhanvälityksen laajempi ymmärrys olisi paikallaan, kun mietitään konfliktien ratkaisua. Mahdollisena vastauksena rauhanvälityksen kehittämiseen voidaan pitää siihen keskittyneiden yksityisten rauhanvälittäjien tuomista mukaan prosessiin. (Lehti 2019, 5–6.) Yksityisiä rauhanvälittäjiä ajaa halu kehittää omaa toimintaansa ja rauhanvälitysprosessia vastaamaan jatkuvasti muuttuvaa ympäristöä. Toimijoiden tulee kyetä oikeuttamaan roolinsa prosessissa jatkuvasti löytäen uusia ja toimivampia lähestymistapoja. Ne ovat pyrkineet haastamaan perinteisiä käsityksiä rauhanvälityksestä, jotka painottavat eliittivetoista poliittiseen ja sotilaalliseen puoleen painottaa konfliktinratkaisua. (Lehti 2019, 229.) Yksityiset toimijat pyrkivät saavuttamaan itseään toteuttavan rauhan, joka on kestävään rauhan edellytyksenä. Ne myös usein tunnistavat jokaisen konfliktin uniikit tarpeet, eikä tällöin universaalien konfliktien muuttamisen mallia ole kannattavaa kehittää. (Lehti 2019, 233.) Marko Lehden mukaan yksityisten rauhanvälittäjien tutkimus on ollut vielä melko vähäistä, joten juuri niiden rauhanvälitykselle antamaa panosta tulisi tutkia lisää. Yhä edelleen yksityiset toimijat nähdään liian usein vain virallisia toimijoita täydentävänä alempiarvoisena toimijana. (Lehti 2019, 125). Pyrin siksi pro gradu -tutkielmallani tuomaan oman panokseni tähän tutkimuskenttään ja keskityn juuri yksityisen rauhanvälittäjän näkemykseen rauhasta.

Yksityisillä rauhanvälittäjillä on myös haasteensa suhteessa virallisiin valtiollisiin toimijoihin rauhanneuvotteluissa. Rauhanvälityksessä kolmantena osapuolena toimiva voi käyttää vaikutusvaltaansa eri tavoin. Onkin haastavaa pohtia, missä määrin ei-viralliset toimijat voivat käyttää vaikutusvaltaansa rauhanvälityksessä. Yksityisten toimijoiden eettiset periaatteet ovat

Bercovitchin ja Jacksonin mukaan edelleen aliteoretisoitu aihe. Ei ole olemassa tietynlaisia sääntöjä, joita yksityisten rauhanvälittäjien tulisi noudattaa prosessin aikana. Rauhanvälittäjien länsimaista alkuperää voidaan myös pitää ongelmallisena. Konfliktit tapahtuvat eri puolilla maailmaa, joten rauhanvälityksen ei tulisi olla länsimaisten organisaatioiden keino viedä eri alueille omaa rauhan malliaan valmiina pakettina, joka ei huomio konfliktialueen omia piirteitä ja tarpeita. (Bercovitch & Jackson 2009, 146.)

Yksityisten rauhanvälittäjien tulisi myös kiinnittää huomiota käytännöllisemmän puolen toiminnan haasteisiin. Ulkopuolinen apu voi luoda riippuvuussuhteen, mikä ei edesauta alueen kestävästä rauhaa ja konfliktin osapuolten pärjäämistä keskenään. Rauhanvälittäjän tulisikin pohtia jatkuvasti antamaansa apua ja sen vaikutuksia osapuolille niin kyseisellä hetkellä kuin konfliktin jälkeen. Yksityisten rauhanvälittäjien haittoina voidaan pitää myös samoja asioita, kuin mitä niiden hyötyinä. Yksityisten rauhanvälittäjien epävirallinen asema vaikuttaa niiden taloudelliseen, poliittiseen ja sotilaalliseen vaikutusvaltaan. Tämä johtaa siihen, ettei yksityisellä toimijalla ole painostusvaltaa osapuoliin muuten kuin moraalisesti. Hallitustenvälisillä toimijoilla ja niitä edustavilla diplomaateilla on usein taustallaan pitkä kokemus neuvotteluista ja näin ollen heidän diplomaattiset taitonsa saattavat olla kehittyneemmät. Yksityisten rauhanvälittäjien rahoitus on myös yksi asia, johon tulee kiinnittää huomiota. Organisaatiot voivat päätyä vastaanottamaan ainoastaan yksityistä rahoitusta, jottei valtioiden antama rahoitus rajoittaisi ja heikentäisi neuvottelijan puolueettomuutta neuvottelutilanteessa. Valtioiden tarjoaman rahoituksen taustalla voi lisäksi olla suurempi motivaatio saavuttaa lyhyen aikavälin tavoitteita pitkän aikavälin kehityksen sijaan. Kansalaisjärjestöjen tuleekin pohtia monia eettisiä kysymyksiä miettiessään, miten toiminnan rahoitus kerätään. Yksityisten rauhanvälittäjien tulee erityisesti kiinnittää huomiota konfliktin osapuolten tunnustamiseen. Niillä tulisi olla tiedossa osapuolten roolit ja teot konfliktissa, jotta rauhanneuvotteluissa ei kestävästi tuettaisi toista osapuolta liikaa tekoihin nähden. Kansalaisjärjestöt ovat usein toimijoita, jotka painottavat ihmisoikeuksia ja tätä taustaa vasten konfliktin osallisten roolien tulkitseminen väärin asettaisi rauhanvälittäjän hyvin kyseenalaiseen valoon. Mikäli rauhanvälitykseen osallistuu useampia ulkopuolisia toimijoita, voi prosessin toteutuksessa esiintyä koordinaatioongelmia. Sen seurauksena esiintyy epätietoisuutta eri toimijoiden vastuualueista ja organisaatiot saavat ajautua kilpailuun asemistaan. Kansalaisjärjestöjen tulisikin prosessin onnistumisen kannalta onnistua muodostamaan muiden toimijoiden kanssa toimiva yhteistyön tapa, jolla pyritään

edesauttamaan rauhan muodostamista parhaalla mahdollisella tavalla. (Bercovitch & Jackson 2009, 147–149.)

3. Teoreettinen viitekehys: Liberaalin rauhan kritiikki

Pro gradu -tutkielmassani teoreettisen viitekehylene muodostaa liberaalin rauhan kritiikki. Aloitan luvun avaamalla liberaalin rauhan mallia, joka on kehitetty vastaamaan haasteisiin liittyen konfliktien ratkaisemiseen ja rauhanrakentamiseen. Tämän jälkeen siirryn tarkemmin kuvaamaan valitsemani teoreettista suuntausta liberaalin rauhan kritiikkiä, joka pyrkii kriittisesti tuomaan esille, miten liberaalin rauhan ajatusta voitaisiin kehittää vastaamaan yhä paremmin rauhan saavuttamisen haasteisiin ja näkemään rauha ja sen rakentaminen laajempaa käsitteenä.

3.1. Liberaali rauha

Valitsemani teoreettinen viitekehys on saanut alkunsa kritiikkinä liberaalin rauhan teoriolla. Koen tästä syystä tarpeelliseksi tuoda työssäni esille liberaalin rauhan ideaa. Tämän avulla kritiikkinä toimiva valitsemani teoria on selkeämmin osoitettavissa ja perusteltavissa. Aloitan luvun avaamalla hieman rauhan teorian historiallista kehitystä ja kansainvälisen politiikan teorioiden keskustelua rauhan määritelmästä. Tämän jälkeen siirryn kertomaan liberaalin rauhan piirteistä ja siihen liittyvästä keskustelusta. Luvun toisessa osiossa siirryn kuvaamaan, miten käytännön tason politiikan toimijat ovat vaikuttaneet liberaalin rauhan muodostukseen, ja miten sen seurauksena liberaali rauha nähdään rauhanrakentamisen kontekstissa.

3.1.1. Liberaalin rauhan kehitys akateemisessa keskustelussa

Liberaalin rauhan teorian perusteet on löydettävissä jo syvältä kansainvälisen politiikan teorioiden kehityksestä ja niiden rauhan määrittelystä. Avaan aluksi erityisesti liberalismiin pohjautuvan liberaalin rauhan teorian muodostusta ja tämän jälkeen keskustelua myös muiden teorioiden suhtautumisesta rauhaan. Tämän jälkeen siirryn avaamaan nykyaikaisen liberaalin rauhan teorian syntyä ja piirteitä.

Liberaalin rauhan teoria pohjautuu suurilta osin liberalismiin. Kyseisen teoriasuunnan mukaan kansainväliset instituutiot ja organisaatiot painottavat universaalien sopimusten ja normien merkitystä. Tämän perusteella olisi mahdollista saavuttaa oikeudenmukainen ja yhteisesti hyväksytty järjestelmä, joka korostaa sosiaalisia, taloudellisia ja poliittisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä individualismia. Omat haasteena tälle voi kuitenkin tuoda ne piirteet ja toimijat, jotka eivät suostu asettumaan kansainvälisesti hyväksytyyn malliin ja taistelevat

yleisesti hyväksytyjä normeja vastaan.¹ Kansainvälisen politiikan keskusteluissa eri teorioilla on ollut omat näkemyksensä rauhasta ja sen piirteistä. Liberaalin rauhan ymmärryksen lisäksi Oliver Richmond nostaa teoksessaan esille muutaman muun teoreettisen suuntauksen, joiden kautta rauha voidaan määritellä eri tavoin. Niiden välinen keskustelu on historiallisesti vaikuttanut nykyisen liberaalin rauhan määritelmään. Idealismi esittää rauhan ideaalin muodon, jolla pyritään täydelliseen rauhaan huomioiden poliittisen, taloudellisen ja sosiaalisen harmonian. Tässä teoriassa internationalismilla ja maailman hallituksella on suuri merkitys. Yleisesti kyseinen näkemys esitetään tehokkaana ja täydellisenä, mutta todellisuudessa sitä voidaan pitää saavuttamattomana. Realismi pohjautuu näkemyksille vallan ja intressien tärkeydestä. Realismin mukaan maailma voidaan nähdä anarkian ja hegemonian kautta tai kansainvälisenä järjestelmänä, joka itsessään tuottaa järjestystä. Tämä näkemys johtaa rauhankäsitykseen, jonka mukaan rauhaa tuottaa muun muassa vallan tasapaino, vahva johtoasema sekä uhan olemassaolo. Marxismin mukaan rauhan saavuttaminen vaatisi merkittävää uudelleenjärjestelyä luokkien ja taloudellisten hierarkioiden välillä kansainvälisellä järjestelmässä. Järjestelmän tulisi ennemminkin keskittyä työntekijöiden ja yhteiskunnan etujen toteutumiseen kuin hyvinvoivan eliitin. Rauha pohjautuu tämän teorian mukaan sosiaaliselle oikeudenmukaisuudelle, tasa-arvolle ja reilulle kansainväliselle kaupalle. Valtioita ja toimijoita ei tulisi asettaa hierarkkisesti järjestykseen sosioekonomisen luokan perusteella. (Richmond 2008, 14–15.) Edellä mainituilla vaihtoehtoisilla näkemyksillä on ollut vaikutus rauhan käsitteen kehittymiseen ja keskusteluun sen ympärillä. Liberaali rauhan idea on kuitenkin saanut valtavirta-aseman sen suuren kannatuksen perusteella. Sillä on hyvin vahva linkki käytännön tason politiikan toimijoiden harjoittamaan politiikkaan, ja siksi on mielekästä sitä myös teoreettisesti tutkia ja kehittää yhä edelleen vastaamaan kansainvälisen järjestelmän nykytilaa.

Liberaalin rauhan teoria on muovautunut tässä kansainvälisen politiikan merkittävien teorioiden välisessä keskustelussa. Kuten aikaisemmin mainittu, se omaa perustansa lähinnä liberalismissa, mutta se on ottanut vaikutteita myös idealismista. Idealismin luomaan rauhan ideaaliin otettiin mukaan erittäin vahvana osana sosiaalisten sopimusten ja kansainvälisen järjestelmän rooli. Liberalismin mukaisesti painotettiin kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien merkitystä rauhan kontekstissa. Liberalismin avulla voidaan ylittää idealismin utopistinen ja saavuttamaton näkemys rauhasta huomioimalla sodan olemassa oleva uhka.

---

¹ Esimerkkeinä tämän kaltaisista liberaalin rauhan uhkista voidaan pitää muun muassa terroristijärjestöjä, separatismia, sissisotia ja eriarvoisuutta (Richmond 2008, 14).

Myös marxistisella näkemyksellä vallasta ja oikeudenmukaisuudesta on ollut vaikutuksensa teorian kehityksessä. (Richmond 2008, 38.)

Liberaali rauha teoreettisessa keskustelussa voidaan nähdä laajasti diskurssina, kehyksenä sekä rakenteena, joka omaa tietyn ontologian ja metodologian. Liberaalin rauhan ajatus pohjautuu keskusteluun, jolla on pyritty arvioimaan ja kehittämään YK:n aloittamaa rauhanrakentamisen ideaa. YK yhdessä muiden kansainvälisten organisaatioiden sekä kansallisten instituutioiden ja asiantuntijoiden avulla on pyrkinyt vastaamaan konfliktien haasteisiin ja saamaan niihin ratkaisuja aikaiseksi. Tätä varten on kehitetty ajatusta liberaalin valtion rakentamisen tärkeydestä. Rauhanrakentaminen pohjautuu tietyille arvoille kuten demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, vapaat ja globaalit markkinat sekä uusliberaali kehitys. Rauhanrakentamisen mallia voitiinkin pitää kunnianhimoisena ja kehityksenä kohti normatiivisempaa rauhan tekemistä. (Richmond & Franks 2009, 4.)

Liberaalin rauhan idean avulla pyritään luomaan yhtenäinen pohja rauhanrakentamisella pohjautuen liberaaleihin arvoihin, instituutioihin ja poliittisiin, sosiaalisiin sekä taloudellisiin järjestelmiin. Oliver Richmondin mukaan tämän avulla länsimaiset toimijat ovat voineet pyrkiä kohti heidän muodostamaansa hegemonista järjestelmää. Liberaalin rauhan mallia on toteutettu eri konflikteissa viimeisinä parina vuosikymmenenä erityisesti konfliktin jälkeisessä ympäristössä hauraiden valtioiden kohdalla. Rauha on nähty ikään kuin toimijoiden välisenä sopimuksena, joka ihmisten emansipaation sijaan keskittyy vapaiden markkinoiden rakentamiseen ja liberaalin valtion muodostamiseen. Hallinta (governmentality) nousee yhtenä ensisijaisena prioriteettina esille. Kritiikki liberaalin rauhan teoriaa kohtaan on kasvanut erityisesti viime vuosikymmeninä. Sitä ennen liberaalin rauhan teoria on ollut ilman merkittävää kritiikkiä erityisesti kansainvälisen politiikan valtavirtatutkimuksessa. (Richmond 2011, 1.)

3.1.2. Liberaalin rauhan kehitys käytännön politiikan tasolla

Campbell, Chandler ja Sabaratnam ovat teoksessaan tuoneet esille rauhanrakentamisen perustamisen alkuajankohtaan liittyvää poliittista keskusteluilmapiiriä. Kylmän sodan päättyminen loi merkittävän muutoksen kansainväliselle areenalle ja vaikutti näin ollen paljon myös YK:n toimintaan. Erityisesti sen rauhanturvaoperaatioiden määrä kasvoi huomattavasti, sillä turvallisuusneuvoston jäsenet eivät enää käyttäneet veto-oikeutteen samoissa määrin kuin kylmän sodan aikaan. Osa näistä operaatioista pyrki kohti kaikenkattavampaa

konfliktinhallintaa ja näin ollen muodostivat pohjaa tulevalle ajatukselle konfliktin jälkeisestä rauhanrakentamisesta. (Sabaratnam 2011, 14.) Kylmän sodan loppumisen hetkellä ymmärrettiin, ettei sotaa voitu enää nähdä politiikan teon välineenä, joten rauha tulisi kyetä määrittelemään eri tavalla. Kauhun tasapainoa ei voitu enää pitää riittävänä rauhan tilana. Kylmän sodan päättymisen myötä toimijat ymmärsivät rauhan uudelleenmäärittelyn kiireyden ja tämän seurauksena alkoi muodostua uusi liberaalin rauhan idea. (Richmond 2005, 53–54.)

1992 YK:n silloisen pääsihteerin Boutros Boutros-Ghalin julistus Agenda for Peace oli tärkeä lausunto ja etappi kohti uudenlaista rauhan käsitystä ja rauhanrakentamisen kehitystä. Tässä dokumentissa tunnustettiin konfliktien syiden olevan syvällä yhteiskunnan rakenteissa sekä niiden vaikutuksen ulottuvan laajalti eri osa-alueisiin. Konfliktin syiden poistaminen vaatii keskittymistä ihmis- ja vapausoikeuksiin, kestävän taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ulottamiseen kattavasti koko yhteiskuntaan, ahdistuksen ja huolen vähentämiseen sekä suurta tuhoa aiheuttavien aseiden rajoittamiseen. Raportissa mainitaan, että edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisen kannalta olisi hyvin tärkeää, että YK:n jäsenvaltiot kykenisivät tekemään yhteistyötä ja sitoutumaan rauhan saavuttamiseen maailmalla. Raportilla pyritään osoittamaan eri rauhanprosessin vaiheiden tärkeys, mutta erityisesti siinä nousi esille konfliktinjälkeisen rauhanrakentamisen merkitys. Raportin mukaan rauhanrakentamisella pyritään jälleenrakentamaan kriittisiä instituutioita ja infrastruktuuria sodasta kärsineille alueille sekä luomaan rauhanomaiset ja luottamukseen pohjaavat suhteet konfliktin osapuolten välille. (Boutros-Ghali 1992.) Useissa YK:n rauhanrakennusprojekteissa 1990-luvulla tulokset eivät kuitenkaan olleet tavoitellun kaltaisia, ja ero rauhanturvaajien mandaateissa ja resursseissa alkoi käydä ilmi toimijoille (Sabaratnam 2011, 15).

Boutros-Ghalin päivitetty raportti Supplement to the Agenda for Peace vuodelta 1995 pyrki osoittamaan vielä olemassa olevia selkeitä puutteita liittyen rauhanprosesseihin. Raportti peräänkuulutti tarkkaavaista, joustavaa, luovaa ja rohkeaa konfliktinratkaisua, millä pyrittäisiin puuttumaan sekä välittömiin uhkiin että konfliktien juurisyihin. YK tunnusti, että konfliktit ovat muutoksessa. Sodat olivat yhä enemmissä määrin valtioiden sisäisiä konflikteja, joissa toimijat saattoivat olla hyvin erilaisia keskenään verrattuna perinteiseen valtioiden väliseen konfliktiin. Siviileihin kohdistuvaa väkivaltaa esiintyi myös huomattavissa määrin eri konflikteissa. Pakolaisten määrä kasvoi merkittävästi 90-luvun alkupuolen konfliktien seurauksena, mikä nosti myös humanitaarisen avun tarvetta. Humanitaaristen toimijoiden resurssit eivät kuitenkaan olleet riittäviä kasvaneen avun tarpeen suhteen. (Boutros-Ghali 1995.) Boutros Boutros-Ghalin aloitteen pohjalta alkoi kansainväliselle areenalle muodostua laajempi

ymmärrys rauhanrakentamisesta muokaten aikaisempaa ideologista ja poliittista käsitystä aiheesta. Supplement to the Agenda for Peace -julistuksella pyrittiin tuomaan esille, miten aikaisemmat rauhan operaatiot ovat olleet tehottomia huomioon ottaen konfliktien monimutkaistuneen luonteen ja vaativamman kriteeristön rauhalle. Tämä ajoi YK:n kehittämään toimintaansa vielä kattavammaksi ottaen mukaan eri toimijoita huomioimaan rauhan eri osa-alueita. (Sabaratnam 2011, 15–16.)

3.2. Liberaalin rauhan kritiikki

Tässä aluvussa siirryn tarkemmin avaamaan valitsemaani teoriaa tutkielmalleni. Teoreettisen viitekeh്യkseni muodostaa liberaalin rauhan kritiikki, joka on vastaus yllä esitettyyn keskusteluun liberaalin rauhan tutkimuksesta. Kriittistä liberaalin rauhan tukimusta on tehty jo noin parinkymmenen vuoden ajan. Keskustelu kritiikistä on pysynyt käynnissä ja kriittistä näkemystä on kehitetty eteenpäin ja se onkin ollut jatkuvassa muutoksessa. (Richmond & Mac Ginty 2015, 171.) Tutkimuksen kannalta on mielekästä kehittää teoriaa vastaamaan kattavammin nyky maailman tilanteeseen ja muutokseen. Työni teoreettisen taustan valossa pyrin tutkielmallani löytämään aineistosta nousevan yksityisen rauhanvälittäjän ymmärryksen rauhasta ja vertaamaan sitä jälkiliberaalin rauhan teoriaan. Tässä luvussa siirryn seuraavaksi kuvaamaan tarkemmin liberaalin rauhan kritiikin mallia rauhanrakentamiseen. Avaan tarkemmin, mitä puolia liberaalissa rauhanrakentamisessa kritiikki erityisesti kritisoi. Tuon esille, mitä seikkoja rauhanrakentamisessa se erityisesti korostaa, eli huomioin, mitkä asiat kestävän rauhan kannalta nähdään tärkeinä. Lopuksi avaam myös tarkemmin valitsemaani teoriaan pohjautuvia rauhan kriteereitä, joita voin lähteä aineistostani etsimään ja löytämään näiden perusteella kattavan käsityksen yksityisen rauhanvälittäjän rauhan näkemyksestä.

Oliver P. Richmond on erityisesti panostanut kriittiseen liberaalin rauhan tutkimukseen. Hänen mukaansa on kehittynyt malli jälkiliberaalista rauhasta, jonka tarkoituksena on nostaa esille liberaalin rauhan teorian puutteita rauhanrakentamisen kontekstissa. Sillä pyritään muuttamaan liberaalin rauhan heikkouksia ja kehittämään teoriaa huomiomaan rauhanrakentaminen kestävänä prosessina. Kyseisillä heikkouksilla viitataan erityisesti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, tarpeiden, hyvinvoinnin ja kulttuurin unohtamiseen liberaalin rauhan mukaisessa rauhanrakentamisessa. Sekä teorian että käytännön politiikan tulisi keskittyä myös näille sarjoille. Richmond esittää, että tähän asti liberaali rauhanrakentaminen on keskittynyt erityisesti turvallisuuteen, oikeuksiin, instituutioihin sekä markkinoihin. Konfliktieissa paikallisten henkilöiden tarpeisiin vastaamisen on nähty lähinnä toteutuvan ylhäältä-alas

valuvana apuna. Tätä varten on erityisesti käytetty normeja, lakeja ja institutionaalisia reformeja. Konfliktin jälkeisessä ympäristössä tämä ei kuitenkaan ole usein tuottanut kehittyntä ja toimivaa kansalaisyhteiskuntaa, vaan järjestelmän, joka on erillään poliittisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta paikallisesta toimijuudesta. Tästä lähtökohdasta on vaikeaa lähteä kehittämään itseään toteuttavaa ja kestävästä rauhaa, jonka lähtökohdaksi olisi paikallinen omistajuus. Se voi sen sijaan ajaa konfliktista kärsineen alueen riippuvaiseksi kansainvälisistä toimijoista ja niiden avusta. (Richmond 2011, 25–26.)

Seuraavassa alaluvussa siirryn tarkemmin avaamaan, mihin liberaalin rauhan kritiikki erityisesti kohdistaa kriittiset näkökulmansa. Tämän jälkeen paneudun tarkemmin liberaalin rauhan kritiikin painottamiseen seikkoihin kestävästä rauhan kannalta. Kyseisistä piirteistä tässä työssä nousee esille erityisesti rauhan arkipäiväisyys ja paikallinen omistajuus. Tämän perusteella voin lähteä analyysivaiheessa etsimään aineistosta liberaalin rauhan kritiikin mukaisia kestävästä rauhan kannalta tärkeitä piirteitä.

3.2.1. Puutteet liberaalin rauhan teoriassa

Liberaali rauha on ollut hegemoninen diskurssi jo pitkään rauhanrakentamisen parissa. Toimijat, jotka työskentelevät rauhanrakentamisen parissa, eivät useinkaan tietoisesti ajattele noudattavansa liberaalin rauhan mukaisia näkemyksiä. Liberaali agenda on kuitenkin saavuttanut niin vahvan aseman, etteivät toimijat välttämättä osaa sitä kyseenalaistaa. Yleisen käsityksen haastaminen koetaan usein vaikeaksi ja saattaakin olla helpompaa muovata omaa käsitystään poliittisesti korrektimpaan suuntaan. (Van Leeuwen, Verkoren & Boedeltje 2012, 307.)

Kriittinen liberaalin rauhan tutkimus on painottanut rauhanrakentamisen kontekstissa paikallisen omistajuuden, ihmisoikeuksien, inhimillisen turvallisuuden, kulttuurin, ruohonjuuritasolta lähtevän hallinnon sekä paikallisen toimijuuden tärkeyttä. Nämä osa-alueet tulisi nähdä rauhanprosessin kannalta hyvin oleellisina turvallisuuden ja instituutioiden prioriteettien sekä kansainvälisen järjestyksen ohella. Mikäli rauhanprosessissa painotus olisi edellä mainituissa osa-alueissa, mahdollistaisi se alueella emansipaation ja hoivan tarjoamisen, mikä osoittaisi toimijoiden kyvyn empatiaan. Oliver Richmond esittää, että vaikka teoriassa nämä puolet kuuluvat myös jossain määrin perinteiseen liberaalin rauhan teoriaan, eivät ne käytännön tasolla kuitenkaan toteudu. Tämän estää usein rauhanprosessin toteutus ylhäältä-alas tapahtuvana eliittivetoisena hallintana. Paikallisen tason toimijoista mukana ovat usein vain

heidän eliittinsä. Tämän perusteella liberaalia rauhaa teoriana ei tulisikaan välttämättä täysin hylätä vaan sitä tulisi kehittää toimivan kritiikin kautta. Richmond toteaa, ettei tämä kuitenkaan ole ongelmatonta, sillä tulee olla tarkkana, mitä liberaalin rauhan teoriasta voidaan säilyttää, jos sen ydintä lähdetään muuttamaan. Liberaalin rauhan puutteista tulee huomioida erityisesti sen kyvyttömyys huomioida tarpeiden ja sosiaalisen hyvinvoinnin tärkeys, epäonnistuminen neuvotteluissa kulttuurisista eroista tai perinteisistä politiikoista ja haluttomuus nostaa esille paikallista kulttuurillista osallistumista, minkä sijaan usein pyritään yhtenäistämään eri perinteitä. Kyseinen rauhanrakentamisen malli voidaan tämän perusteella nähdä kovana ja karkeana. Useat kansainväliset rauhanrakentamisen parissa toimivat toimijat ovat jättäneet huomiotta suuresti kontekstuaalisia sensitiivisyyksiä. Näiden huomioiminen mahdollistaisi jokapäiväisen toisten huomioimisen, joka pohjautuu empatiaan, kunnioitukseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Sen sijaan toimijat ovat liberaalin rauhanrakentamisen puitteissa puuttuneet alueen asioihin ja muovanneet politiikkoja haluamaansa suuntaan painottaen erityisesti valtion tasoa. Yksilöt ja yhteisöt saattavat jäädä ilman suurempaa huomiota. Liberaali rauha onkin keskittyneempi kansainväliseen ja alueelliseen rauhaan ja valtion paikkaan siinä, ei niinkään jokapäiväiseen paikallisella tasolla toteutuvaan rauhaan, jonka lähtökohtina olisi empatia, huolenpito ja emansipaatio. (Richmond 2011, 9–10.) Liberalismin linkki suvereniteettiin, markkinoihin ja valtioihin sekä sen taipumus homogeenisyyden pyrkimyksiin luovat liberaalille rauhalle merkittäviä rajoitteita kehittää rauhanrakentamista vastaamaan paremmin kestävä rauhan haasteisiin. Kun tarpeet ja kulttuuri jätetään huomiotta, ei aikaansaatu liberaalia rauhaa voida pitää jokapäiväisenä kaikkia koskevana rauhana. Liberaali rauha ei huomioi riittävällä tavalla näitä yllä mainittuja yhteiskunnallisia ongelmia. Se pyrkii enemmän löytämään ratkaisuja valtioiden välisiin konflikteihin, ei puuttumaan jonkin alueen sosiopoliittisiin dynamiikkoihin, jotka voivat johtaa alueen luhistumiseen ja konfliktin kehittymiseen. (Richmond 2011, 12–13.)

Seuraavaksi siirryn avaamaan liberaalin rauhan kritiikin painottamia kestävä rauhan osaluueita, jotka rauhanprosessissa tulisi erityisesti huomioida. Huomion kohteena olevat osaluueet mahdollistavat onnistuneen ja kestävä rauhanprosessin toteutumisen. Näiden pohjalta löydetään ne rauhan piirteet, jotka kestävä rauhan kannalta nähdään tärkeinä. Erittelen seuraavissa alaluvuissa tärkeimpiä kestävä rauhan piirteitä kriittisen liberaalin rauhan mukaan.

3.2.2. Arkipäiväinen rauhanrakentaminen

Oliver Richmondin mukaan rauhanrakentamisessa tulisi huomioida tärkeänä sen piirre olla arkista ja jokapäiväistä. Perinteinen käsitys, jossa rauhanrakentamisessa keskityttäisiin vain valtioon ja sen toimijuuteen ei päde riittävällä tavalla nyky maailmassa, vaan sen sijaan kyseinen käsitys luo poissulkemista. Valtion tasoon keskittyvä rauhanrakentamisen lähestymistapa jättää huomiotta ja väheksyy paikallisuuden ymmärrystä sen arkipäiväisessä kontekstissa. Tämän kannalta tulisi huomioida, mitä on tärkeää saavuttaa, jotta muodostuisi arkinen valtio. Rauhanrakentamisella tulisi pyrkiä saavuttamaan arkipäiväinen valtio, jossa rauha toteutuu jokapäiväisessä elämässä, ei ainoastaan liberaalin valtion ideaalimallia. Arkisuuden ymmärtäminen laajana politiikkana mahdollistaa uudenlaisen suhtautumisen paikallisen ja liberaalin väliseen vastakkainasetteluun synnyttäen rauhan hybridisen muodon. Tämän mahdollistamana voidaan tuoda kansainvälisen politiikan ja rauhantutkimuksen kentälle lisää kriittistä keskustelua. Aikaisemmin paikallisuuden ja liberalismien välinen keskustelu on usein siirtynyt painottamaan liberaalin valtion mallia, joka toteuttaa hyvin länsimaista käsitystä paikallisuudesta. Richmond esittää, että arkipäiväisen elämän tulisi muodostua pohjautuen kontekstuaaliseen toimijuuteen. (Richmond 2011, 136–137.)

Arkipäiväisyys terminä on jatkuvasti muuttuva ja liikkeessä oleva, yhteisöissä syvällä ja usein piilossa olevien merkitysten, symbolien, merkkien, kulttuurien ja käytäntöjen yhteen kietoutunut kokonaisuus (Richmond 2011; teoksessa Chabal & Daloz 2006, 125, 149, 173.) Arkipäiväisyyden tulisi olla aina läsnä konflikteja ratkaisevissa rauhanprosesseissa. Käytännön politiikan kannalta on tärkeää, että arkipäiväisyys kyetään määrittelemään myös teoreettisella tutkimuksen tasolla. Arkipäiväisyyttä rauhanprosessien kontekstissa voi kuitenkin olla haastavaa tutkia. Sitä on erityisesti pyritty havaitsemaan ja tunnistamaan antropologian, kulttuurintutkimuksen, postkolonialismin ja sosiologian menetelmin. Erityisesti on tärkeää huomioida, ettei ei-länsimaiselle alueelle viedä länsimaisia tutkimuksen keinoja ja näin ollen pakoteta erilaista ympäristöä sopimaan länsimaiseen tutkimuksen malliin. Arkipäiväisyyden politiikan avulla voidaan tuoda sosiaalinen ja yhteisöllinen konteksti mukaan rauhanrakentamisen metodologiaan, epistemologiaan, teoriaan ja politiikkaan, mistä syntyy arkipäiväisen rauhan perusteet. Tämänkaltaisen rauha on osaltaan kansainvälinen, institutionaalinen, demokraattinen, oikeuksia ja tarpeita painottava ja oikeusvaltioperiaatetta noudattava sekä se huomioi myös vähintään yhtä tärkeinä piirteitä muun muassa paikallisen identiteetin, tavan, kulttuurin, instituutiot ja odotukset. (Richmond 2011, 139–141.) Tämä kamppailu on oleellinen osa kriittisen liberaalin rauhan tutkimusta. Kriittisesti tulee huomioida

edellä mainitut rauhan eri osa-alueet niin ensiksi mainitut liberaalit piirteet kuin myös paikalliset piirteet. Näiden hybridisen luonteen myötä voidaan arkipäiväisyys toteuttaa rauhanprosesseissa paikallisuuden ominaispiirteitä kunnioittaen.

Richmond esittää teoksessaan *A Post-Liberal Peace* kaksi mallia, jotka tuovat selkeästi näkyville eron, miten voidaan ymmärtää arkipäiväisen rauhan toteutuminen ympäristöissä, jossa toisessa painotetaan valtion ja yhteisöjen roolia sekä toisessa, jossa painotetaan ruohonjuuritasoa ja rauhan näkymistä tavallisissa käytännöissä. Ensimmäinen näistä malleista painottaa valtion turvallisuutta ensisijaisesti tärkeimpänä asiana. Mallien mukaan voidaan jaotella järjestykseen ne asiat, joita rauhanrakentamisessa tulisi huomioida. Arkipäiväisyys politiikan tasolla toteutuu tässä liberaalin rauhanrakentamisen mallissa alla olevasti:

- 1) Fyysinen turvallisuus, rauhanturvaaminen
- 2) Turvallisuussektorin reformi, aseidenriisunta, uudelleenintegrointi, kotiuttaminen
- 3) Diplomatia, rauhavälitys, neuvottelut, poliittiset sopimukset
- 4) Suvereeni, alueellinen valtio, sosiaalinen sopimus
- 5) Vakaat alueelliset ja kansainväliset suhteet
- 6) Poliittiset instituutiot, demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, markkinat, kehitys
- 7) Kansalaisyhteiskunta
- 8) Identiteetin ja väheksynnän tunnustaminen
- 9) Omistamisen oikeudet
- 10) Yrittäjät, liike-elämäyhteisö
- 11) Työllisyys
- 12) Julkiset palvelut (terveydenhuolto, koulutus, liikenne)
- 13) Inhimillinen turvallisuus, materiaaliset tarpeet

Kuten Richmond toteaa, kyseinen malli osoittaa, ettei liberaalin rauhanrakentamisen mallin mukainen pyrkimys rauhaan toteudu yksilön arkipäiväisen elämän tasolla merkittävästi. Ainakaan nämä osa-alueet eivät näy tärkeysjärjestyksessä ensimmäisinä. Arkipäiväisyys saa väistyä vallan, valtion ja intressien tieltä. Poliittinen toimijuus muodostuu arkipäiväisessä elämässä turvallisuudesta, inhimillisestä turvallisuudesta, materiaalisista tarpeista, julkisista palveluista, kulttuurista, tavoista sekä identiteetistä. (Richmond 2011, 137.)

Toisessa mallissa painotetaan kriittisempää ja emansipoivampaa lähestymistapaa rauhanrakentamiseen. Tämän malli pohjautuu Richmondin teoriaan liberaalin rauhan kritiikki, joka painottaa paikallisen tason toimijuutta ja paikallisen kontekstin ymmärtämistä. Alla esitetty kyseinen malli, johon myös rauhanrakentamisen tulisi nykypäivän konflikteissa keskittyä.

- 1) Kontekstin erilaisuuden ymmärtäminen
- 2) Välitön lasten, perheiden, naisten ja marginalisoitujen tarpeiden huomioiminen
- 3) Tapa, traditiot, identiteetti, koti, yhteisö, koulutus
- 4) Tasa-arvo, itsemääräämisoikeus, toimijuus
- 5) Turvallistamisen ja alueellistamisen vähentäminen
- 6) Omaisuus, maa- ja metsäoikeudet
- 7) Ympäristölliset tekijät, kestävyys
- 8) Hyvinvointi, sosiaalinen ja tavanomainen tukijärjestelmä
- 9) Oikeudet, tarpeet ja itsekunnioitus humanitaarisen avun kärkinä, tarpeiden arviointi, julkisten palveluiden järjestely
- 10) Poliitiikan kehityksen ajattelu sukupolvet ylittävästi (nuorten koulutusta tulee painottaa, jotta varmistetaan pitkän aikavälin kehitys, valtaa ei tule keskittää vain vanhemmille)
- 11) Julkiset palvelut (terveydenhuolto, koulutus, liikenne)
- 12) Vakaat valtion instituutiot paikallisten vastaavien lisäksi (demokratia, ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate)
- 13) Hybridisyys
- 14) Yhteiset talous-, työ- ja uudelleenjakamisprosessit
- 15) Poliittiset sosiaaliset, kulttuurilliset, tavanmukaiset ja taloudelliset organisaatiot, jotka kuvastavat paikallisuutta (ei kansainvälistä liberaalia mallia, joka painottaa alueellista suvereenia valtiota)
- 16) Poikittainen alueellinen ja kansainvälinen tila, jossa huomioidaan erilaisuus, eikä tuoteta keskitettyä ja hegemonista homogeenisyyttä

Edellä mainittua kriittistä ja emansipoivaa mallia käyttämällä voidaan rauhanrakentamisen kautta huomioida arkipäiväisen rauhan toteutuminen ihmisten tasolla. Tämän avulla voidaan päästä pois siitä ajatuksesta, että tärkeimpinä prioriteetteina olisi valtion tai rahoittajien intressien toteutuminen. Seurauksena on mahdollista saavuttaa itseään ylläpitävä tasapaino paikallisuuden ja liberaalin hybridisyyden välille, jonka päälle rauhaa on mahdollista rakentaa.

Jokapäiväinen rauhanomaisuus on tärkeä merkki konfliktinratkaisun onnistumisesta. Malli mahdollistaa luonnollisen rauhan syntymisen, minkä valtion tulisi huomioida päivittäisessä toiminnassaan. Usein arkipäiväisen rauhan sijaan konfliktinratkaisun tärkeimpinä indikaattoreina nähdään kovaan turvallisuuteen ja valtion instituutioihin ja kehitykseen liittyvät seikat. Näitä pyritään monissa tapauksissa edistämään ja kehittämään ulkoisten tahojen toimesta. Sen sijaan tulisikin huomioida ensisijaisesti arkipäiväinen hallinto, demokratia, inhimillinen turvallisuus nimenomaan luontaisesti alhaalta päin toteutuvina tavoitteina. Richmondin mukaan ei ole mahdollista saavuttaa rauhaa, mikäli näitä toisessa listassa mainittuja toimia ei rauhanprosessissa huomioida ensisijaisesti. Ilman niitä rauha on ainoastaan valtion tasolla, eikä siitä ole neuvoteltu minkäänlaista sosiaalista sopimusta, jolla vastattaisiin kansalaisten jokapäiväisiin tarpeisiin. Rauhanprosessille ei siinä tapauksessa saavutettaisi paikallista legitimitettä. Mikäli rauha rakennetaan tälle pohjalle, on myös tulevaisuudessa todennäköistä, että yhteiskunta jatkaa luontaisesti eliittien kuuntelua jättäen muiden kansalaistensa näkemykset toissijaiseksi. (Richmond, 2011, 138–139.)

Liberaalin rauhan kritiikki pohjautuu emansipaatiota painottavaan näkemykseen. Arkipäiväisen rauhan oleellisena päämääränä on inhimillisen turvallisuuden toteutuminen paikallisella tasolla. (Richmond 2011, 6.) Inhimillinen turvallisuus on YK:n kehitysohjelma UNDP:n alulle laittama käsite, joka pyrkii laajentamaan ja syventämään perinteistä turvallisuuden käsitystä (Buzan & Hansen 2009, 203). Inhimillisen turvallisuuden lähtökohtana on yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuuden toteutuminen. Perinteinen ymmärrys turvallisuudesta on nähnyt valtion turvallisuuden ensisijaisena. Inhimillinen turvallisuus ei kuitenkaan sivuuta valtion tason turvallisuutta, mutta se painottaa yksilöiden ja yhteisöjen näkökulmaa. (Kaldor 2011, 445.) Koska näkökulma laajenee koskettamaan yksilöt ja yhteisöt, myös turvallisuusuhkien määrä koee merkittävän muutoksen. Ei-valtion tason toimijoiden turvallisuutta koskettavat erilaiset asiat, kuten ruoka, terveys, väestönkasvu, ympäristö, taloudellisten mahdollisuuksien puute, maahanmuutto ja järjestäytynyt rikollisuus. (Buzan & Hansen 2009, 203.) Ihmiset tarvitsevat myös poliittista turvallisuutta, millä taataan heille kuuluvat ihmisoikeudet (Hanlon & Christie 2016, 8). YK on todennut, että ihmisillä on oikeus elää ilman köyhyyttä ja pelkoa, kunnialla ja vapaasti. Heidän tulee voida toteuttaa omaa potentiaaliaan ja nauttia oikeuksistaan. Rauhanprosesseissa vaaditaan kaikenkattavaa lähestymistapaa, joka vahvistaa yksilöiden ja yhteisöjen suojelua ja voimaannuttamista. (YK:n yleiskokous 2012, 1.) Ihmiset kokevat toki fyysiset uhat, kuten sodan ja väkivallan myös omaa turvallisuuttaan uhkaavana asiana, mutta näiden lisäksi nykymaailmassa on noussut monia muita uhkia, kuten edellä mainittu. Myös

uudenlaisia uhkia voidaan pitää riskinä rauhan, vakauden ja kestävän kehityksen toteutumiseksi. Nykyajan konfliktit ovat monimutkaisia ja niistä löytyy monenlaisia päällekkäisiä ongelmia. Tämänlaiset konfliktit voivat aiheuttaa yksilöille suurta harmia monelta eri kantilta sekä johtaa yhteisöjen tuhoutumiseen ja konfliktin leviämiseen kansallisten rajojen ulkopuolelle. (UNTFHS 2020.)

Inhimillisen turvallisuuden käsite on noussut tutkimuskirjallisuudessa paljon esille. Sitä on myös kritisoitu hyvin laajasta turvallisuuden näkemyksestä, joka voi taipua jokaisen haluamaan suuntaan. Sitä on myös kritisoitu siitä, miten sitä käyttämällä on voitu oikeuttaa väkivaltaisiaakin interventioita alueille. (Kaldor 2011, 446.) Tässä tutkielmassa inhimillinen turvallisuus nähdään kuitenkin tärkeänä rauhan käsitettä laajentavana piirteenä. Sen avulla voidaan huomioida yksilöitä ja yhteisöjä koskettavat arkipäiväiset uhat, jotka estävät kestävän rauhan muodostumisen alueelle. Mikäli rauhanprosessissa huomioidaan kattavasti kaikki erityisesti yksilöiden kokemat uhat, voidaan luoda heille turvallisempaa ja luotettavampaa yhteiskuntaa, joka edesauttaa luottamuksen muodostusta syntyvää rauhaa kohtaan. Huomioimalla inhimillisen turvallisuuden käsitteen osana kestävän rauhan tavoitetta, voidaan kiinnittää huomiota spesifeihin kehityskohteisiin, jotka parantavat yksilöiden elämänlaatua. Inhimillisen turvallisuuden käsitteen alle kuuluvat yksilöiden turvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuuluvat arkipäiväisen rauhan määritelmän alle, sekä ne ovat myös linkittyneet paikalliseen omistajuuteen. Inhimillisen turvallisuuden huomioiminen osana rauhanprosessia mahdollistaa rauhan muodostumisen arkipäiväiselle pohjalle. Yksilöiden kokemat uhat koskettavat heidän jokapäiväistä elämäänsä, ja tästä syystä on myös tärkeää huomioida ne rauhanprosessin neuvotteluissa.

Paikallisuuden ja arkipäiväisyyden huomioiminen rauhanrakentamisen prosessissa saattaa hyvinkin johtaa pidempikestoiseen rauhanprosessiin, sillä paikalliset toimijat saattavat vastustaa tietynlaista rauhan pyrkimystä. Rauhanrakentamisessa tulee huomioida paikallisten ymmärrys rauhanrakennuksesta ja se, miten he ymmärtävät rauhan kannalta olennaiset asiat jokapäiväisessä elämässä. Tämä saattaa johtaa perinteisen länsimaisen moderniuden, modernisaation, keskitetyn valtiomallin, liberaalien normien ja instituutioiden ja markkinoiden vastustamiseen. Mikäli rauhanrakentamisen parissa ilmenee edellä mainitun kaltaista vastustusta, tulisi paikallisten toimijoiden intressit ja tarpeet huomioida selkeästi paremmin. Paikalliset saattavat näiden sijaan painottaa erityisesti itsemääräämisoikeutta, yhteisöä, toimijuutta, autonomiaa, demokratiaa, oikeuksia, kunniaa, tapoja sekä kansallistunnetta. (Richmond 2011, 145.)

Arkipäiväisyyden huomioimisella ei pyritä luomaan tiettyä käsitystä ja mallia jokaiseen tilanteeseen. Tämän ansiosta on kuitenkin onnistuttu huomioimaan rauhanrakentamisen onnistumisen kannalta tilannekohtaisesti eri tavalla toteutuva arkipäiväisyys, joka painottaa eri asioiden välistä yhteyttä ja merkitystä sekä neuvottelua niistä. Rauhanprosessin tulisi edetä konteksti edellä, mikä tarkoittaa sitä, että paikalliset ominaisuudet ja konfliktin osapuolten tilanteet ja kontekstit tulisi huomioida tarkasti. Tämä mahdollistaa melko autonomisen toimijuuden paikallisesti, jonka avulla voidaan saavuttaa demokratian, oikeuksien, tarpeiden, oikeudenmukaisuuden sekä kulttuurin ja identiteetin toteutuminen. Tämän seurauksena ihmisten elämänlaadun tulisi selkeästi parantua, sen sijaan, että tyydyttäisiin vain ihmisten fyysisen selviytymisen toteutumiseen. Rauhanrakentamisen prosessissa mukana olevien toimijoiden tulisi olla huomioivia monia eri toimia kohtaan. (Richmond 2011, 146.) Tutkielmani kannalta on olennaista ottaa huomioon myös nämä edellä mainitut seikat, sillä tutkielmani kohteena oleva yksityinen rauhanvälittäjä CMI on länsimainen organisaatio, jonka tulee ulkopuolisena tahona kiinnittää hyvin paljon huomiota toimintaansa ja rooliinsa rauhanvälittäjänä. Alla listattuna kriittisen näkemyksen painottamia huomionkohteita, joista rauhanrakentamisen prosessissa mukana olevien tahojen tulee olla tietoisia:

- 1) Välttää metanarratiivien muodostus koskien rauha-, kehitys-, vakautus- ja humanitaarisia projekteja
- 2) Territoriaalisuuden vähentäminen ja erilaisuuden hyväksyminen
- 3) Osallistuminen keskusteluun osapuolten kanssa, heidän kuuntelemisensa ja näkemysten kunnioittaminen
- 4) Monien päällekkäisten kontekstien tunnistaminen, niin paikalliset kuin kansainväliset kontekstit
- 5) Eri mielipiteiden hyväksyminen ja kuunteleminen
- 6) Eriarvoisuuden, luokan ja sosioekonomisten tarpeiden huomioiminen tärkeinä politiikkoja muodostaessa
- 7) Etnografisen ja refleksiivisen tutkimuksen huomioiminen ongelmanratkaisulähestymistavan lisäksi
- 8) Institutionaalisen etnografian käyttö
- 9) Arkipäiväisyyden ja empatian tunnustaminen
- 10) Itsemääräämisoikeuden ja itsehallinnon nosto kärjeksi rauhanrakentamisessa
- 11) Hybridisyys, liberaalin ja paikallisen kamppailun huomioiminen

12) Sen huomioiminen, että paikallinen rauhanrakentaminen voi osoittaa vastustusta liberaalia länsimaalaista rauhanrakentamisen mallia kohtaan

13) Oikeuksiin ja tarpeisiin pohjautuvien instituutioiden perustaminen paikallisella, valtiollisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla konteksti huomioiden, ei valmiin käsikirjoituksen noudattaminen. (Richmond 2011, 146–147.)

Liberaalin rauhan kritiikki pyrkii kehittämään liberaalin rauhan teoriaa vastaamaan paremmin yksittäisten konfliktien ratkaisemisen haasteisiin. Tämän mahdollistaa sen suhtautuminen tapauskohtaisesti rauhanrakentamiseen huomioiden konfliktinratkaisussa liberaalien ja paikallisten prosessien sekä instituutioiden hybridisyyden. Liberaalien ja paikallisten prosessien ja instituutioiden suhde on erilainen riippuen tapauksesta ja tätä kyseinen teoria haluaakin painottaa. Se huomioi niin liberaalit instituutiot kuin arkipäiväisyydestä kumpuavat kansalaisten tarpeet. Tarkoituksena ei ole tyrmätä liberaalin rauhan teoriaa, vaan osoittaa, miten rauhanrakentaminen muuttuu siihen osallistuvien subjektien mukaan. Paikallisten ihmisten jokapäiväinen elämä tulisi ottaa huomioon selkäesti. Tämä huomioiden kehitettyjä instituutioita ja valtioita voidaan pitää soveltuvimpana muovaamaan tulevaisuudessa ihmisten osallistumista ja oikeuksia, kehittämään demokratiaa ja sisällyttämistä sekä voimaannuttamaan ihmisiä. Tämän avulla on myös mahdollisesti vaikutusta eliittivetoisen hallinnan, korruption ja poliittisten valtakamppailuiden vähentymiseen. Mahdollisilta tahattomilta vaikutuksilta, kuten hyvin eriarvoinen yhteiskunta, voidaan myös välttyä. (Richmond 2011, 149.)

Kriittisen näkökulman painottama arkipäiväisyys rauhanrakentamisen kontekstissa liittyy vahvasti yhteen paikallisen omistajuuden kanssa. Seuraavassa alaluvussa siirryn kertomaan tarkemmin paikallisuuden määritelmästä ja paikallisesta rauhanrakentamisen prosessin omistamisesta.

3.2.3. Käännös paikalliseen omistajuuteen

Kriittisen liberaalin rauhan seurauksena konfliktin jälkeisessä rauhanrakentamisessa on siirrytty kohti paikallisen omistajuuden painottamista. Paikallinen omistajuus voidaan ymmärtää niin, että paikallisilla toimijoilla on aito mahdollisuus päästä vaikuttamaan heihin kohdistuviin päätöksiin. Paikallisten toimijoiden osallistuminen rauhanprosesseihin tulee sallia, jotta he voivat olla mukana koko prosessin ajan. Ilman paikallisten mukanaoloa on vaikea saavuttaa kestäväää rauhaa. Retorisella tasolla paikallisen omistajuuden painottaminen on nähty kansainvälisten toimijoiden keskuudessa tärkeänä, mutta sen konkreettinen toteuttaminen

rauhanrakentamisen yhteydessä on koettu edelleen hyvin vaikeana. Nykyaikaiset rauhanrakentamisen prosessit ovat usein vaikuttaneet ulkoapäin johdetuilta valtionrakentamisen² prosesseilta, eikä rauhaan keskittyviltä pitkäjänteisiltä prosesseilta. (Donais 2012, 1.) Paikallinen omistajuus käsitteenä on ollut pitkään keskustelun kohteena ja käytännön tasolla sitä on yhä vaillinaisesti implementoitu. Osa tutkimuskentästä ja käytännön tason toimijoista on muodostanut paikallisesta omistajuudesta heikomman version. Tämän mukaan paikallisen omistajuuden riittävä toteutuminen tapahtuu, kun paikalliset hyväksyvät ulkopuolisen toimijan ideat ja mallit konfliktinratkaisemiseen. Tällä tavalla on toteutettu pitkään käytössä ollutta hyväntekeväisyysmallia, jonka avulla apua tarvitsevalle alueelle voidaan viedä hyväntekijän tarjoamaa rahaa sekä normeja. Tätä heikompaan paikallisen omistajuuden mallia on nähty toteutettavan paljon käytännön tasolla. Useiden toimijoiden retoriikassa on kuitenkin siirrytty ymmärtämään paikallinen omistajuus vahvempana versiona. (Donais 2012, 4.) Liberaalin rauhan kritiikki näkee paikallisen omistajuuden laajempaan. On kuitenkin tärkeää, ettei kattavampi ymmärrys jää ainoastaan puheiden tasolle, vaan se siirtyisi myös käytäntöön.

Tässä tutkielmassa paikallinen omistajuus ymmärretään laajemman käsityksen mukaan. Paikallinen käsitteenä ei ole selkeästi rajattavissa, vaan se määrittyy usein tapauskohtaisesti. Paikallisuutta ei voida välttämättä rajata selkeästi maantieteellisten rajojen perusteella. Sen sijaan paikallisina voidaan pitää toimijoita, jotka taistelevat sosiaalisen, taloudellisen, poliittisen ja kulttuurillisen jatkuvuuden ja autonomian puolesta. (Richmond 2011, 13.) Paikallisuuden tulee erota kansallisesta ja kansainvälisestä tasosta, vaikka kyseisten tasojen rajat ovat kuitenkin häilyvät toimijoiden monitahoisesta luonteesta johtuen. Paikalliset toimijat kun voivat toimia kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla myös. Paikallisilla rauhanrakentamisen kontekstissa tarkoitetaan tietyllä konfliktista kärsineellä alueella toimivia paikallisia toimijoita. Usein näiden toimijoiden tavoitteena on löytää ja luoda rauhan tavoittelun kannalta kriittiset prosessit. (Mac Ginty & Richmond 2013, 769.)

Paikalliset toimijat eivät kaikissa tapauksissa tarvitse ulkopuolista kansainvälistä apua, mutta useissa tilanteissa kansainväliset toimijat tulevat mukaan konfliktinratkaisuun. Näissä

---

² Valtionrakentamisella tarkoitetaan pyrkimystä auttaa heikkoja valtioita kehittämään parempaa hallintoa. Se käsittää joukon poliittisia toimia, joilla voidaan estää valtiota ajautumasta taloudelliseen tai poliittiseen kaaokseen. (Chandler 2010, 1.) Valtionrakentaminen vastaa osittain liberaalin rauhan teorian mallia, joka jättää rauhan kannalta olennaisia asioita huomiotta. Liberaalin rauhan kritiikin mukaan valtionrakentaminen, eli yhteiskunnan poliittisiin ja taloudellisiin puoliin keskittyminen ei riitä. Sen sijaan konfliktin jälkeisessä ympäristössä tulisi painottaa laajemmin kehitykseen ja yhteisöön liittyviä asioita.

tilanteissa rauhanrakentaminen tulisi nähdä legitimiiksi erityisesti paikallisten toimijoiden puolelta mutta myös niin, että prosessi vastaa kansainvälisiä normeja. Paikallisuutta painottavan käsityksen johdosta rauha voidaan pitää jokapäiväisenä ja emansipoivana, jossa vallan, oikeuksien, uudelleenjakamisen ja legitimitietin toteutuminen pohditaan rauhassa uudelleen. Paikallisella tasolla toteutuva rauha voidaan nähdä kahdella tavalla, käytännön ja teorian kautta. Käytännön tasolla paikallisuuden avulla voidaan toteuttaa rauhaa pienillä jokapäiväisillä teoilla. Käytännön taso voi erityisesti kasvattaa legitimitietin kokemusta paikallisten keskuudessa. Teoreettisesti paikallisuuden käsite on sosiaalisesti ja historiallisesti kehittynyt legitimiin instituutioiden kamppailuissa. Paikalliset toimijat ovat joutuneet kohtaamaan kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden valtaa ja kamppailemaan oman toimijuutensa puolesta tässä monimutkaisessa eri identiteettien, arvojen ja normien maailmassa. Paikallisen käännöksen avulla emansipaatio voidaan määrittää uudelleen niin, että kaikilla subjekteilla on toimijuus ja tämän kannalta on erityisen tärkeää, että subjektit myös itse kokevat sen niin. Rakenteelliset esteet rauhalle voidaan tämän avulla ratkaista helpommin. (Mac Ginty & Richmond 2013, 769–770.) Rauhanrakentamisen prosessin legitimointi paikallisten silmissä on helpompi saavuttaa, mikäli kansainväliset toimijat malttavat olla pakottamatta kansainvälisiä normeja ja instituutioita alueelle. Sen sijaan suurempi painoarvo tulisi antaa paikallisille arvoille, traditioille ja käytännöille. Rauhanrakentamisella tulisi pyrkiä vastaamaan aina tapauskohtaisesti paikallisten tarpeisiin ja prioriteetteihin. Koko tämän prosessin tulee tapahtua paikallisten realiteettien mukaan, eikä sen tavoitteena tulisi olla niiden muuttaminen. Onnistunut rauhanprosessi tarvitsee sisäisen legitimitietin tuntemuksen ja ulkopuolisen tuen. Jotta tämä on mahdollista saavuttaa, tulee rauhanrakentamisessa keskittyä niin yleisiin kuin spesifeihin sektorillisiin kysymyksiin painottaen kaikkien osapuolten välistä neuvotteluyhteyden ylläpitoa. Rauhan kestävyuden kannalta on tärkeää, että neuvotteluvaiheessa kaikkien oleellisten sidosryhmien tarpeet huomioidaan. (Donais 2012, 3.) Paikallisten toimijoiden huomioiminen laajalti edesauttaa erilaisten ongelmien huomioimista ja niihin reagoimista. Eri toimijat kokevat eri asioita rauhan kannalta ongelmallisiksi, minkä johdosta onkin tärkeää, että ongelmia pyrittäisiin tunnistamaan ja tunnustamaan kaikenkattavasti. Näin ollen useampi toimija kokisi muodostuneen rauhan legitimiiksi ja se mahdollistaisi rauhan kestolle lupaavamman ennusteen. Paikalliset ovat kuitenkin ne toimijat, jotka rauhanprosessin päätösten kanssa tulevaisuudessa elävät (Donais 2012, 12).

Paikallisen omistajuuden painottamisessa on omat haasteensa, jotka prosessissa tulee ottaa myös huomioon. Rauhanrakentaminen on poliittinen prosessi, jossa eri toimijoiden mielipiteitä

tulee sovittaa yhteen. Vaikka kaikkien olennaisten osapuolten kuuleminen on tärkeää, muodostuu niiden välillä kuitenkin jonkinlainen arvojärjestys. Kaikkia tarpeita ja toiveita ei voida toteuttaa samoissa määrin. Paikallisten toimijoiden agendojen hyvyydestä ei myöskään voida aina olla varmoja. Vaikka kansainväliset rauhanrakentamisessa mukana olevat toimijat luovat ympäristön, jossa neuvotteluja voidaan käydä, ei ole takeita, että paikalliset toimijat tämän hyödyntävät rauhan kannalta kestäväällä tavalla. (Donais 2012, 9–10.) Donais myöntääkin, ettei paikallisen omistajuuden huomioiminen parhaalla mahdollisella tavalla ole helppoa, mutta se on todella tärkeää, jotta rauhanrakentamista voidaan kehittää tehokkaammaksi ja kestävämmäksi. (Donais 2012, 3.)

3.3. Tutkimuskysymys

Edellä mainittuun teoriaan pohjautuen tutkimuskysymykseni tässä tutkielmassa on: *Minkälaiset rauhan piirteet välittyvät CMI:n kirjoittamasta rauhanprosessin seuranta-projektin raportista ja minkälainen kuva rauhasta tästä muodostuu?* Tämän jälkeen voin tulkita muodostunutta rauhan käsitystä suhteessa liberaalin rauhan kritiikin antamaan merkitykseen. Pyrin vastaamaan kysymykseen: *Miten aineistosta esiin nousseet rauhan piirteet vastaavat liberaalin rauhan kritiikin asettamia rauhan piirteitä?* Työni taustoitukseen mukaan yksityisenä rauhanvälittäjänä toimiva konfliktinratkaisujärjestö CMI on toimijana soveltuvampi kaikenkattavaan konfliktinratkaisuun ja huomioimaan laajemmin rauhan kannalta tärkeitä asioita. Yksityisillä rauhanvälittäjillä on mahdollisuuksia ja resursseja käytettävissään, jotta he voisivat keskittyä konfliktin rauhanprosessin ja rauhansopimuksen implementoinnin seuraamiseen. CMI:n itse määrittelemänä tavoitteena kaikessa sen toiminnassa on kestävän rauhan rakentaminen (CMI 2020a). Tästä syystä CMI:n rauhankäsityksen voisi nähdä olevan laajempi kuin vain fyysisen väkivallan uhan poissaolo ja rauhansopimuksen aikaansaaminen. Valitsemani teoria liberaalin rauhan kritiikki tarjoaa rauhasta määritelmän, joka on laajempi ja painottaa eri asioita kuin monet muut rauhaa käsittelevät teoriat. Tiedostan, että aineistosta voi nousta esille myös muitakin piirteitä, kuin mitä valitsemani teoria painottaa. Uskon työni taustoitukseen ja CMI:n oman työnsä määrittelyn perusteella valitsemani teorian kuitenkin lähtökohtaisesti soveltuvan hyvin tähän tutkielmaan.

Mielenkiintoni tutkielmassani kohdistuu siihen, miten CMI:n käsitys rauhasta välittyy yksittäisen tapauksen kautta, jona tässä toimii Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen konfliktin rauhansopimuksen implementoinnin seuranta-projekti. Haluan aineistosta tarkastella, mitä rauhan piirteitä aineistosta nousee esille ja mitkä niistä nähdään erityisen

tärkeinä. Aineistosta esiin nousseiden eri rauhan osa-alueiden perusteella voin muodostaa CMI:n rauhalle antaman merkityksen tässä kontekstissa. Mielestäni on tärkeää tutkia aihetta, jotta myös käytännön kontekstin kautta voidaan nähdä, minkälaisena rauha näyttäytyy yksityisenä rauhanvälittäjänä toimivalle taholle. Tämän tutkielman avulla voin tietyn tapauksen kautta osoittaa, miten käytännössä CMI tuottaa rauhan merkitystä ja miten tämä vastaa teoriasta johdettua ymmärrystä rauhan laajasta merkityksestä. Rauha käsitteenä on hyvin monitulkintainen ja ihmiset omaavat siitä erilaisia näkemyksiä. Siksi koen tarpeelliseksi tämänkaltaisen selkeän kontekstin ja tapauksen kautta tapahtuvan tutkimuksen aiheesta.

implementointivaiheen seurantaan projektista. Taustoituksen jälkeen siirryn avaamaan tarkemmin itse raportin taustoja ja sen pyrkimyksiä.

4.1. Yksityisenä rauhanvälittäjänä Crisis Management Initiative (CMI)

CMI on suomalainen yksityinen konfliktinratkaisujärjestö, jonka on perustanut presidentti Martti Ahtisaari vuonna 2000. Se on yksi merkittävimmistä toimijoista alallaan kansainvälisesti. CMI toimii eri puolella maailmaa tarjoten konfliktien osapuolille mahdollisuuden neuvotella rauhansopimuksesta. CMI toimii sekä neuvotteluiden fasilitoijana että rauhanvälittäjänä avustaen osapuolia valmiuksien kehittämisessä. CMI:n näkemyksenä on, että kaikki konfliktit ovat ratkaistavissa riittävällä poliittisella halulla ja toimella. (CMI 2020a.)

CMI on riippumaton ja itsenäinen toimija, mikä tuo positiivista lisää rauhanneuvotteluihin valtioiden ja virallisten toimijoiden joukkoon. CMI painottaa tekevänsä pitkäjänteistä työtä rauhanvälityksen parissa. Konfliktin yhteydessä työskentely tapahtuu suoraan konfliktin osapuolten kanssa tukien paikallisia toimijoita. Järjestö kertoo toimivansa kestävän rauhan tavoittelun puolesta. (CMI 2020a.)

CMI on Suomen ulkoministeriön kumppanuusjärjestö. Tämän lisäksi se toimii yhteistyössä myös eri kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden kanssa. (CMI 2020a.) Järjestö on voittoa tavoittelematon organisaatio, jonka päärahoittajana toimii Suomen valtio. Sen lisäksi CMI saa rahoitusta myös muilta valtioilta, yksityisiltä säätiöiltä sekä muilta rahoittajilta. Toiminnan rahoituksessa on mukana myös yrityksiä sekä yksityisiä henkilöitä. (CMI 2020c.)

Maantieteellisesti CMI:n työ tällä hetkellä painottuu Lähi-itään, Pohjois-Afrikkaan, Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan, Aasiaan sekä Euraasiaan. Naisten asema on hyvin tärkeä painopistealue CMI:lle, mikä näkyy heidän painottaessaan naisten aktiivista roolia konfliktinratkaisuprosesseissa (CMI 2020a). Naisten rooli jää usein konfliktinratkaisussa huomiotta ja näkymättömiin, mistä syystä CMI haluaa olla nostamassa naiset tasavertaisesti mukaan neuvottelemaan rauhasta. Naiset tulee huomioida niin rauhan tavoitteissa ja ohjelmissa kuin itse rauhanneuvotteluissa. Rauhan toteutumisella on suuremmat todennäköisyydet, mikäli molempien sukupuolten panos halutaan hyödyntää prosessissa. (CMI 2020b.)

CMI on luonteva valinta minulle tämän työn kannalta, sillä se on kansainvälisesti tunnettu ja menestystä kerännyt konfliktinratkaisujärjestö. Mielenkiintoni on suuri järjestöä kohtaan juuri sen suomalaisen perustan ja konfliktien ratkaisun parissa saadun menestyksen takia. Historiansa

takia kyseistä kansalaisjärjestöä kannattaa mielestäni myös tutkia, koska kuten aikaisemmin työssäni on esitetty keskustelua yksityisten rauhanvälittäjien kasvaneesta roolista, on tärkeää, että myös yksittäisiä toimijoita tällä alalla tutkitaan. Yksityisellä rauhanvälittäjällä on mahdollisuus käyttää valtaa rauhanprosesseissa ja tästä syystä ne tulee asettaa erilaisten tutkimusten kohteeksi ja mahdollisesti tutkia niiden toimintaa ja näkemyksiä myös kriittisemmässä valossa. Tässä tutkielmassa tutkimus tapahtuu hieman kriittisestä näkökulmasta valitsemani teorian liberaalin rauhan kritiikin johdosta. Kyseinen teoria antaa laajan mallin rauhasta, jonka myös teoreettisen taustan valossa voisi olettaa sopivan myös yksityisen rauhanvälittäjän näkemykseksi.

4.2. Indonesian tasavallan ja Vapaa Aceh -liikkeen välinen konflikti – synty, kehitys ja rauhansopimus

Tutkielmani aineistona toimii CMI:n tuottama raportti Indonesian ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhanprosessin seurantaprojektista. CMI:llä on todellisia mahdollisuuksia vaikuttaa konfliktitilanteisiin positiivisesti ja tästä onkin olemassa jo konkreettisia todisteita. Indonesian tasavallan ja vapaa Aceh -liikkeen välisen konfliktin ratkaisu on yksi tunnetuimmista esimerkeistä järjestön onnistuneesta väliintulosta ja rauhansopimuksen aikaansaamisesta. Tässä luvussa avaan aluksi hieman konfliktin historiaa ja sen syitä ja kehitystä sekä tämän jälkeen rauhanprosessin kehitystä ja CMI:n tärkeää roolia rauhanneuvotteluiden vetäjänä.

Aceh-maakunnalla on pitkä historiansa omine identiteetteineen ja kielineen. Kuitenkin merkittävin seikka, joka Acehin erotti muista sen viereisistä maakunnista, oli uskonto. Acehissa pääuskontona toimi islam, minkä leviämiseen alueelle on vaikuttanut erityisesti sen sijainti Sumatran saaren luoteiskärjessä. Historiassa maakunnan sijainti on ollut merkittävä uskonnon kannalta, sillä lokaatio on ollut intialaisten ja arabikauppiaiden kulkuväylällä. (Aspinall 2009, 21–23.) Aceh oli pitkään itsenäinen sulttaanikunta, joka kuitenkin joutui keskelle eri valtioiden valtaamisyriä. Aceh on ollut muun muassa Alankomaiden vallan alla historian saatossa. (Large & Aguswandi 2008, 7.) 1900-luvun puolivälin aikoihin Indonesian koko alue kamppaili itsenäisyyden puolesta. Aceh-maakunnassa kuitenkin herättiin siihen, että heidän toiveensa ja pyrkimyksensä olivat hieman erilaisia kuin muun Indonesian alueen. Indonesia saavutti itsenäisyyden vuonna 1949. Heti tämän jälkeen Aceh-maakunnan alueella oli havaittavissa levottomuuksia ja jännitteitä. Kielteisiä tunteita ihmisissä erityisesti herätti Acehin maakunnallisen aseman poistaminen, jonka se oli juuri hieman aikaisemmin onnistunut saavuttamaan. Indonesian keskitetty hallinto teki myös muita muutoksia liittyen Acehin

alueella olevaan armeijaan, Aceh'n uskonnollisten koulujen rahoituksen vähentämiseen ja sharia-lakia noudattavien oikeuslaitosten toimivallan kaventamiseen. Indonesia pyrki kaventamaan selkeitä maakunnallisia eroja ja luomaan koko Indonesiasta yhtenäisempää valtiota. Aceh'n vastustus edesauttoi hyvinkin nopeasti palauttamaan menneet olosuhteet maakunnan alueelle. Jo 1959 Indonesian hallinto hyväksyi sen, että Acehilta poisviedyt oikeudet palautettaisiin ja Aceh saavuttaisi laajan autonomian erityisesti uskontoon, tulliasioihin ja koulutukseen liittyvissä kohdissa. Aceh'n maakunnan oma hallinto pyrki tämän jälkeen selkeästi osoittamaan ja kannustamaan olemaan ylpeitä omasta acehilaisesta identiteetistä ja pitkästä historiasta sekä sen erityisestä paikasta osana Indonesiaa. (Aspinall 2009, 32–35.) Acehilaiset kokivat, että juuri uskonto yhdisti heitä eniten muuhun Indonesiaan. Islamin periaatteiden nähtiin luovan hyvän pohjan valtiolle. (Aspinall 2009, 48.)

1970-luvulla Acehissa puhkesi selkeä vastarinta Indonesian hallintoa vastaan ja siellä muodostettiin Vapaa Aceh -liike. Nationalismin suosio oli alkanut kasvaa alueella. Vastarinnan nousun syinä voidaan pitää erityisesti kolmea seikkaa: politiikan keskittämistä uuden hallinnon alle, epäreilua Aceh'n luonnonresurssien käyttämistä ja myöhemmin myös armeijan käyttämää väkivaltaa. Aspinall tuo kuitenkin esille, että myös edellä mainituista teoista johtuvan surun ja vihan lisäksi kehityksen taustalla on ollut erityisesti nationalismin kasvu. Aceh nähdään erillisenä alueena Indonesiasta, eikä aikaisempiin vallan alaisiin aikoihin haluta enää palata. Aceh'n hallinto käytti edukseen ihmisten kokemaa vääryyttä ja kehitti kansallismielisen kehyksen, jonka pohjalta alettiin tekemään politiikkaa. Hallinnon toiminta perustui siihen, että kansalaisia suostuteltiin puolustamaan ja toteuttamaan omaa acehilaista identiteettiä, ei indonesialaista. Tämä oikeutettiin acehilaisten yhteisellä historialla ja kansainvälisillä laeilla. (Aspinall 2009, 49–51.) Hallinto onnistui luomaan kansallismielistä ihannetta omasta valtiosta, joka pohjautui muodostetulle näkemykselle pahasta ja alistavasta vihollisesta, tässä tapauksessa Indonesiasta (Aspinall 2009, 83). 70–90-lukujen välillä acehilaisten kokema väkivalta ja ihmisoikeusrikkomukset pahenivat ja muodostivat yhä syvempää kuilua Aceh'n ja Indonesian välille (Large & Aguswandi 2008, 8). Aceh'n hallinto pyrki siis oikeuttamaan nationalistista päämääräänsä vedoten edellä mainittuihin acehilaisten kokemuksiin kaltoinkohteluihin.

Indonesian hallinnon ja Aceh-maakunnan välisestä konfliktista muodostui väkivaltainen ja verinen kamppailu. Kansainvälinen järjestelmä koki aluksi, että puuttumalla konfliktiin tilanne voisi huonontua entisestään, sillä aikaisemmin oli saatu huonoja kokemuksia eri alueilta. 90-luvun loppupuolella Indonesian hallinnon vaihtuessa muodostui mahdolliseksi konfliktin ratkaisusta neuvottelu. Large & Aguswandi 2008, 8–9.) CMI ei ollut neuvotteluissa mukana

alusta lähtien. Indonesian hallinto ja Aceh-maakunnan välillä oli käyty keskusteluja jo vuosina 1999–2003 eri rauhanvälittäjien avustuksella. Vaikka kyseiset neuvottelukierrokset eivät johtaneet haluttuihin lopputuloksiin, ei niiden merkitystä ja tärkeyttä voida kiistää tulevien tapahtumien edistäjänä. (Ahtisaari 2008, 10.) Indonesian tasavallan hallinnon ja vapaa Aceh -liikkeen väliset neuvottelut saatiin käyntiin CMI:n toimesta vuoden 2005 alkupuolella Helsingissä. Presidentti Martti Ahtisaari toimi neuvottelujen päävetäjänä. Neuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen jo saman vuoden elokuussa, jolloin sopimus The Memorandum of Understanding allekirjoitettiin. Sopimuksella varmistettiin Aceh'n maakunnan asema Indonesiassa ja acehilaisten ihmisten poliittinen osallistuminen ja integroituminen yhteiskuntaan. (CMI 2012, 1.) CMI toi osapuolet Suomeen suorittamaan kaikki keskustelut neuvotteluprosessissa. Yhteensä prosessi kesti seitsemän kuukautta ja siihen sisältyi viisi neuvottelukierrosta. Keskusteluaiheisiin kuuluivat muun muassa Aceh-maakunnan itsehallinto, paikalliset vaalit ja poliittinen osallistuminen, taloudelliset sopimukset, armahdukset, turvallisuussopimukset sekä ulkopuolisen valvonnan asema. (Ahtisaari 2008, 11.)

4.3. CMI:n tuottama seurantaraportti Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhansopimuksen implementoinnista

CMI:n tuottama seurantaraportti tuo esille seurantaprojektin tavoitteen, historian, toimet ja lopputulemat. Raportti on noin 40 sivuinen dokumentti. Se pyrkii myös esittämään suosituksia rauhanprosessin eri osapuolille. CMI toteutti seurantaproessin alueella päätettyään, että rauhansopimuksen onnistunut implementointi ja kehitys kohti rauhaa vaatii järjestelmällisen ja rakentavan dialogisen prosessin jatkumisen myös sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Rauhansopimuksen seuranta sai kimmokkeen CMI:n aloituksesta. Prosessilla vahvana tukijana toimi Euroopan Unioni. (CMI 2012, 6.)

CMI:n puolesta rauhansopimuksen implementointia seurasi tarkasti presidentti Martti Ahtisaari, joka oli henkilökohtaisesti ollut sopimusta neuvottelemassa. Hänen avustuksellaan CMI auttoi rauhansopimuksen osapuolia löytämään rakentavan lähestymistavan sekä tarjosi apuaan temaattisten asioiden huomioimisessa. CMI myös jatkoi keskustelua eri alueen toimijoiden kanssa, huomioiden niin paikallishallinnon kuin myös kansalaisyhteiskunnan eri organisaatiot. CMI osallistui rauhansopimuksen implementointia koskeviin neuvotteluihin projektin eri vuosina. Näiden tapaamisten pohjalta CMI on voinut luoda käsityksen alueen tilanteesta seurantaprojektin päättyessä ja löytää ne seikat, jotka yhä edelleen kaipaavat erityistä huomiota rauhan tavoittelun kannalta. Tämän kaltaisella projektilla voidaan mahdollistaa

alueen ihmisten parantuminen ja kyky jatkaa elämäänsä eteenpäin pyrkien systemaattisesti löytämään ratkaisuja ongelmiin, jotka konfliktin alun perin synnytti. CMI näkee seurantaan olleen hyödyllinen rauhanprosessin kannalta ja järjestö kokee voivansa olla luottavaisin mielin prosessin jatkon kannalta. Kyseinen raportti merkkää CMI:n roolin päättymistä rauhanprosessissa, mutta se kannustaa raportissa rauhansopimuksen osapuolia jatkamaan rakentavaa ja eteenpäin vievää keskustelua ongelmakohtien ratkaisemiseksi. (CMI 2012, 6.)

Kyseinen seurantaan vie yksityisenä rauhanvälittäjänä toiminutta CMI:tä kohti kestävän rauhan tavoittelua. CMI:n ainoana tavoitteena alueella ei ollut konkreettinen rauhansopimus vaan se pyrki laajentamaan toimintaansa pitkäkestoisemmaksi prosessiksi. Tämä osoittaa toteen sen, että rauhanvälitystä ei ole hedelmällistä nähdä ainoastaan irrallisena osana rauhanprosessia, vaan se voi sulautua yhteen esimerkiksi rauhanrakentamisen kanssa. Muuttuneen ymmärryksen seurauksena rauhanprosessista on mahdollista tehdä kestävämpi ja jatkuvampi ja luottamusta rakentava prosessi. CMI näki oman roolinsa tärkeänä osapuolten auttamisessa. Raportti kuitenkin osoittaa sen, että CMI:llä oli vahva luotto osapuolten kykyyn jatkaa rauhanprosessin edistämistä myös seurantaan jälkeen. Aineiston analyysillä pyrin saamaan syvällisemmän käsityksen, minkälainen kuva rauhasta yksittäisen tapauksen kautta syntyy yksityisen rauhanvälittäjän toimesta.

Seuraavassa luvussa siirryn kertomaan tutkielmaani valitsemastani menetelmästä laadullinen sisällönanalyysi, jonka avulla kykenen systemaattisesti tunnistamaan aineistosta liberaalin rauhan kritiikin mukaisia rauhan piirteitä, analysoimaan yksityisen rauhanvälittäjän luomaa merkitystä rauhasta ja sitä, miten tämä merkitys vastaa teorian mukaista ymmärrystä.

5. Menetelmänä laadullinen teoriaohjaava sisällönanalyysi

Tutkielmassani käytän menetelmänä laadullista sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi soveltuu tutkielmaani hyvin sen mahdollistaman systemaattisen otteen vuoksi. Aloitan tämän luvun määrittelemällä laadullista sisällönanalyysiä ja sitä, miten se eroaa määrällisestä tutkimuksesta. Tuon esille myös laadullista tutkimusta määrittäviä piirteitä. Tämän jälkeen siirryn avaamaan valitsemaani menetelmää laadullinen sisällönanalyysi sekä sen kolmea mahdollista tapaa tehdä tutkimusta. Viimeisenä näistä kolmesta väylästä kerron tarkemmin tälle tutkielmalle valitsemastani suunnasta teoriaohjaava sisällönanalyysi. Viimeisessä alaluvussa muodostan tutkielmalleni metodologiaa yhdistäen teoreettisen viitekehysten liberaalin rauhan kritiikin aineistoon sekä valittuun menetelmään.

5.1. Laadullisen sisällönanalyysin määrittely ja piirteet

Laadullinen sisällönanalyysi pohjaa perinteensä laadulliseen tutkimukseen. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on vaihtoehtoinen tapa tehdä tutkimusta määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen lisäksi. Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen eroa on saatettu monesti pitää selkeä rajaisena ja toisensa poissulkeva. Usein tämä ei kuitenkaan ole hedelmällinen näkökulma, vaan kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus voidaan nähdä toisiansa tukevin vaihtoehtoina. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu humanistisille aloille, joissa tutkittavasti kohteesta pyritään luomaan verbaalisesti tuotettu kuva. Kvantitatiivinen tutkimus sen sijaan pohjautuu luonnontieteistä kumpuavalle näkemykselle laskettavasta maailmasta. (Tuomivaara 2005, 28.) Laadullinen tutkimus pyrkii kuvastamaan todellista elämää. Tutkija ei kuitenkaan voi täysin irtautua arvolähtökohdistaan, sillä ne muokkaavat sitä, miten voimme ymmärtää tutkimuksen kohteena olevia ilmiöitä. Laadullisen tutkimuksen täydellistä objektiivisuutta on mahdotonta saavuttaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

Laadullista tutkimusta on hyvin monenlaista kansainvälisen politiikan tutkimuksen kentällä. Laadullisen tutkimuksen parissa suoritetaan paljon vertailevaa ja tapaustutkimuksen menetelmiin pohjautuvaa tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen määrä on kasvanut tieteen parissa kehittyneen ymmärryksen ja koulutuksen lisääntymisen seurauksena. (Levy 2002, 432–433.) Tuomen ja Sarajärven mukaan laadullista tutkimusta voidaan pitää sateenkaariterminä, joka kattaa alleen hyvin monen näköistä tutkimusta. Laadullinen tutkimus voi pohjautua erilaisiin näkökulmiin ja perinteisiin, muutama mainitakseni hermeneuttinen perinne, kriittisen teorian perinne ja postmoderniin tieteeseen pohjautuva tutkimus. Selkeät jaotellut laadullisen

tutkimuksen sisällä eivät kuitenkaan ole kannattavia, sillä ne voivat ajaa tutkijat liiaksi omiin kulmiinsa ja jäykistää omaa tutkimusta. Liiallista yksinkertaistamista tulisi siis välttää. (Tuomi & Sarajärvi 2018, Johdanto.) Käyttämällä laadullista menetelmää voidaan aineistoksi soveltaa haastatteluja, kyselyitä, havainnointia ja dokumentteja. Niitä voidaan tutkimuksen teossa käyttää myös rinnakkain ja toisiaan hyödyntäen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.) Laadullisen tutkimuksen suorittamista voidaan pitää prosessina, jossa koko työhön liittyvät valinnat liittyen tutkimuskysymykseen, teoreettisiin lähtökohtiin sekä aineistoon ja sen analyysiin voivat kehittyä ja muuttua tutkimusta tehdessä. Tutkijan tulisikin olla valmis tähän ja pystyä tarkastelemaan työtään jatkuvasti muokaten sen elementtejä vastaamaan toisiaan. Laadullista tutkimusta tehtäessä tutkija toimii jatkuvana ongelmanratkaisijana ja tutkijan tulee kyetä osoittamaan työllään, että hänen valintansa on perusteltavissa ja ne voidaan osoittaa luotettavaksi ja valideiksi. (Kiviniemi 2018.)

Laadullisista menetelmistä olen tähän työhöni valinnut sisällönanalyysin. Sisällönanalyysin voidaan nähdä olevan sekä yksittäinen menetelmä, että laajempi ja väljempi teoreettinen kehys. Mikäli sisällönanalyysi nähdään teoreettisena kehyksenä, pohjautuvat monet muut menetelmät sen keinoihin analysoida kirjoitettuja, kuultuja tai nähtyjien sisältöjä. Myös määrälliset tutkimukset voivat ottaa osaksi sisällönanalyysin keinoja. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Tässä tutkielmassa sisällönanalyysi nähdään selkeänä yksittäisenä menetelmänä, joka omaa määritellyn rungon, jonka perusteella analyysi suoritetaan.

Sisällönanalyysi mahdollistaa systemaattisen aineiston analysoimisen sekä sen avulla on mahdollista muodostaa tutkimuksen kohteena olevasta asiasta tiivistetty ja yleinen kuva. Laadullisen sisällönanalyysin pyrkimyksenä on etsiä tekstin merkityksiä ja tuoda esille aineiston sisältöä sanallisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Kyseinen menetelmä soveltuu tutkimukseen, mikäli tutkijan tavoitteena on löytää merkityksiä, jotka eivät ole niin itsestään selvästi havaittavissa. Sisällönanalyysia ei ole hyödyllistä käyttää todistaakseen helposti löydettäviä asioita. (Schreier 2012, 2.) Tutkijan tulee ottaa huomioon se, ettei aineistosta löydy yhtä tiettyä merkitystä, vaan tulkittavana oleva teksti saattaa sisältää monia eri merkityksiä. Aineiston merkitys tulee myös tulkita huomioiden sen konteksti ja tarkoitus. Tekstit on tuotettu aina tietynlaisessa ympäristössä ja niillä on tietty päämäärä. (Krippendorff 2013, 28–30.) Kun sisällönanalyysia käytetään menetelmänä, sopii tutkimuksen aineistoksi muun muassa dokumentit. Dokumentiksi voidaan tässä kontekstissa laskea melkein mikä tahansa kirjoitettu materiaali. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Aineistona voi kuitenkin myös erilainen materiaali, joka on hankittu esimerkiksi haastattelun keinoin. Aineistona voi toimia niin

tekstimateriaali kuin myös visuaalinen materiaali. Aineiston valinnassa on tärkeää huomioida se, että siitä on mahdollista tehdä tulkintoja. (Schreier 2012, 2–3.) Tutkijan on tärkeää huomioida sisällönanalyysin käytössä tutkimuksen analyysin laatu. Sisällönanalyysiä käyttämällä on riski, että tutkimus jää puutteelliseksi pelkän analyysin kuvaamisen takia. Riittävät johtopäätökset analyysistä saattavat jäädä tekemättä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Tämän johdosta tutkijan tulisi analyysin teon yhteydessä jo pohtia, minkälaisia lopputuloksia analyysistä voidaan johtaa ja näin ollen muodostaa todellista merkitystä tutkimuksen kohteena olevalle asialle ja vastata asetettuun tutkimuskysymykseen.

Ennen kuin laadullista sisällönanalyysia aloittaa, tulisi tutkijan pohtia kahdeksaa kysymystä oman tutkimuksensa suhteen. Margaret G. Hermannin mukaan nämä kysymykset ovat: 1) Liittykö tutkimuskysymykseesi pyrkimys saada kommunikaatiosta irti merkitystä? 2) Minkälaista materiaalia on löydettävissä ja miten helposti ne ovat saatavilla? 3) Soveltuuko tutkimuksesi kiinnostuksen kohde enemmän määrälliseen vai laadulliseen tutkimukseen? 4) Pidätkö materiaalia enemmän kuvaavana vai instrumentaalisenä tutkimuksesi kehyksessä? 5) Mikä on tutkimuksesi yksikkö ja mitä koodaussääntöjä ja menetelmiä on tarkoitus noudattaa? 6) Onko mahdollista ottaa konteksti (tilanne, kulttuuri, historia) huomioon? 7) Voivatko toiset todentaa tutkimuksesi? 8) Onko analyysin avulla mahdollistaa saavuttaa haluttu tieto tutkimuksen kohteena olevasta asiasta? (Hermann 2008, 151.)

Vastaamalla edellä mainittuihin kysymyksiin, voin varmistua oman tutkielmani kannalta siitä, että sisällönanalyysi soveltuu valitsemani tutkimuskysymyksen tutkimiseen, sekä sen avulla on mahdollista löytää vastauksia aineistostani. Koen, että tekemäni valinnat soveltuvat tutkielmaani hyvin ja minun on mahdollista kyseisellä menetelmällä saada muodostettua merkitys rauhan käsitteelle valitun dokumentin pohjalta. Työni tarkoituksena on löytää aineistona toimivasta tekstistä merkitys ja tuoda tämä merkitys analyysin avulla esille. Pyrkimys merkityksen saamiseksi välittyy asettamastani tutkimuskysymyksestä. Aineistoksi valikoitunut raportti oli helposti saatavilla ja koen, että sitä tutkimalla pystyn muodostamaan asetettuun tutkimuskysymykseen johtopäätökset. Yksityisten rauhanvälittäjien tuottamien dokumenttien määrä on hyvin rajallinen, mutta koen yhden raportin riittävän tämän työn kontekstissa rauhan käsityksen muodostamiseen. Tutkielmani pohjaa selkeästi laadulliseen menetelmään ja näin ollen merkityksen antamiseen rauhalle. Analyysissä huomioin kuitenkin myös rauhan piirteiden määrällisen esiintyvyyden, jotta voin helpommin jakaa aineiston eri rauhan piirteisiin. Tämän jälkeen kiinnitän huomion enemmän piirteiden laadulliseen merkitykseen ja niiden kuvailuun. Aineiston määrällinen tutkiminen tapahtuu lähinnä analyysiä

taustoittavana toimena. Analyysillä tavoitteena on löytää aineistosta rauhan piirteitä, joiden perusteella voidaan muodostaa yksityisen rauhanvälittäjän rauhalle tuottama merkitys. Rauhan pääpiirteet johdan suoraan teoriasta. Teoriasta johdettujen piirteiden avulla voin muodostaa analyysilleni kehyksen. Aineistosta etsin pääpiirteiden alle soveltuvia teemoja. Koen myös, että tutkielmani on validi ja sillä on mahdollisuus vastata asetettuun tutkimuskysymykseen. Tiedostan myös sisällönanalyysin haasteenpaikat ja pyrin muodostamaan analyysistä johdetut selkeät lopputulokset. Seuraavaksi siirryn avaamaan tarkemmin sisällönanalyysin eri tapoja tehdä analyysia.

Sisällönanalyysi on laadullinen menetelmä, johon voi soveltaa kolmea laadullisen analyysin muotoa: aineistolähtöistä, teoriaohjaavaa tai teorialähtöistä. Aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt, joihin aineisto jaetaan, johdetaan suoraan aineistosta. Yksiköitä ei siis johdeta teoriasta, eikä aikaisemmillä teorioilla tulisi ollakaan vaikutusta analyysin tekemiseen. Täysin aineistolähtöistä analyysiä pidetään yleisesti hyvin haastavana, sillä tutkijoilla usein on edes jonkinlainen teoreettinen tieto taustalla. Tutkijan tulisi pyrkiä toteuttamaan objektiivista tutkimusta, joka ei ole sidottu aikaisempaan teoriaan, eikä tutkijan ennakkoluuloihin aiheeseen liittyen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.2.) Aineistolähtöisen sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe on aineiston pelkistäminen, jolla aineistosta karsitaan tutkimuksen kannalta ylimääräinen pois. Tutkijalla tulee olla päätettynä joitakin ilmaisuja tai sanoja, joita aineistosta aletaan etsiä. Erilaiset lauseet tulee muodostaa pelkistetympien ilmaisujen alle. Näitä valittuja ilmaisuja etsitään systemaattisesti aineistosta esimerkiksi alleviivaamalla tietyllä värillä ja näin ollen saadaan yhdistettyä samaan asiaan viittaavia ilmaisuja. Yhdistetyt ilmaisut voidaan tämän jälkeen kirjoittaa erilliselle paperille, josta ne on helpompi havainnoida ja jatkaa seuraavaan vaiheeseen analyysiä, joka on aineiston ryhmittely. Ryhmittelyllä pyritään ryhmittelemään aineistosta löytyneitä ilmaisuja ja käsitteitä samankaltaisuutensa perusteella alaluokiksi. Alaluokkien nimet tulee muodostaa esimerkiksi tutkimuksen kohteena olevan ilmiön ominaisuuden tai piirteen pohjalta. Alaluokista johdetaan yleisempiä yläluokkia ja näitä yhdistämällä tehdään pääluokkia. Luokkiin jakaminen tiivistää aineistoa edelleen, mikä mahdollistaa aineiston selkeän lukemisen ja merkityksen muodostamisen. Viimeisenä tehtävänä on aineiston käsitteellistäminen, jolla pyritään pääsemään aineiston ilmaisuista kohti teoreettisia käsitteitä, mikä rakentaa kuvaa tutkimuskohteesta. Aineisto tulisi saada abstrahoitua, eli tutkijan tulisi löytää oman tutkimuksen kannalta olennainen tieto koko aineistosta. Teoreettisten käsitteiden pohjalta voidaan muodostaa koko tutkimuksen johtopäätökset. Aineistolähtöisen analyysin tarkoituksena on edetä empiriasta kohti

käsitteellisempää ja teoreettisempaa näkemystä. Läpi analyysin tutkijan tulee pyrkiä ottamaan huomioon tutkittavien kohteina olevien omia näkemyksiä heidän näkökulmistaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.3.)

Teorialähtöisessä analyysissä keskitytään jo olemassa olevaan teoriaan, johon analyysi pohjautuu suoraan. Teoria määrittää tutkittavana olevaa ilmiötä. Mikäli tutkimuksen kohteena on esimerkiksi jokin ilmiö uudessa kontekstissa, on teoriaa testaavaa teorialähtöinen analyysi hyvä valinta. Tutkimuksessa tulee tuoda selkeästi esille valittu teoriatausta ja tämän pohjalta luodaan käsitteet, jotka tulevat olemaan tutkimuksen kohteena. Tutkimuksen kulku tapahtuu selkeästi teorian ohjaamana. Analyysia lähdetään suorittamaan teoriasta johdettujen yksiköiden mukaan. Aineistoa lähdetään suoraan vertaamaan kyseisiin yksikköihin. Analyysillä voidaan joko vahvistaa olemassa olevaa teoriaa tai mahdollisten uusien huomioiden seurauksena uudistaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.2.) Teorialähtöinen sisällönanalyysi lähtee siitä näkökulmasta, että analyysi toteutetaan teoriasta suoraan johdettujen kategorioiden mukaan. Analyysia ohjaava analyysirunko muodostuu näistä kategorioista. Muodostettuihin kategorioihin etsitään yhteensopivuuksia aineistosta. Aineistosta tulisi löytyä kategorioihin sopivia asioita, mutta myös niitä asioita, jotka eivät vastaa teoriaa ja näin ollen jäävät analyysin ulkopuolelle. Analyysi etenee näin yleisestä teoriasta yksityiseen käsitykseen tietystä näkökulmasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.4.4.)

Tässä tutkielmassa käytän menetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Teoriaohjaavan analyysin keinoin pyritään vastaamaan aineistolähtöisen version haasteisiin liittyen objektiiviseen ja ei-teoreettiseen tutkimukseen. Teoriaohjaavassa menetelmässä teoria toimii taustalla apuna, mutta se ei kuitenkaan suoraan ohjaa analyysin etenemistä. Teoriaohjaavassa lähestymistavassa analyysiyksiköiden valinta tapahtuu aineiston perusteella, mutta tässä taustalla oleva teoria on selkeämmin havaittavissa. Teoria ohjaa analyysin tekemistä, mutta analyysillä ei varsinaisesti pyritä testaamaan teoriaa. Analyysistä on löydettävissä myös aikaisemman tiedon vaikutus. Teoriaohjaavan analyysin alkuvaiheessa analyysi voi tapahtua hyvinkin aineistolähtöisesti, mutta loppua kohden teoria tulee mukaan ohjaamaan analyysin etenemistä. Analyysiyksiköt voidaan valita aineistosta suoraan, mutta tutkijalla on kuitenkin taustallaan teoreettinen tieto, mitä sieltä voisi lähteä etsimään. Tutkijan tulee tehdä jatkuvaa työtä pohtiessaan sekä teorian että aineiston suhdetta ja löytää oman tutkielman kannalta näiden oikea yhdistelmä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.2.)

Teoriaohjaava sisällönanalyysi pohjaa vahvasti aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin, sillä myös tässä aineisto antaa selkeät ehdot analyysin etenemiselle. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä teoreettiset käsitteet otetaan kuitenkin suoraan teoriasta eikä niitä johdeta aineiston ilmaisuista. Teoriaohjaava sisällönanalyysi mahdollistaa analyysin edetessä kuitenkin sen, että aineistosta voidaan nostaa esille myös muita huomioita kuin suoraan teoriasta nostettuja. Analyysivaiheessa voidaan muun muassa muodostaa oma kategoriansa muille havainnoille. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luvut 4.4.5. & 4.4.6.)

Kuten edellä on mainittu, lähdän suorittamaan analyysia teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmin. Margrit Schreierin mukaan sisällönanalyysin suorittamisessa tulee huomioida kahdeksan eri vaihetta, jotka analyysiprosessiin kuuluvat:

- 1) Tutkimuskysymyksen päättäminen
- 2) Aineiston valinta
- 3) Koodauskehyksen rakentaminen
- 4) Aineiston jakaminen koodausyksikköihin
- 5) Koodauskehyksen testaaminen
- 6) Koodauskehyksen arviointi ja muokkaaminen
- 7) Pääanalyysin tekeminen
- 8) Tulkinta ja johtopäätösten tekeminen

Menetelmän selkeä etenemismalli osoittaa sen systemaattisen mahdollisuuden tehdä analyysiä. Sisällönanalyysin keinoin on mahdollista tutkia aineistoa tarkasti ja huomioida se kokonaan tutkimuksen kannalta. Edellä mainitut vaiheet eivät riipu esitetystä tutkimuskysymyksestä tai muista valinnoista, vaan niitä voidaan noudattaa aina kun sisällönanalyysia käytetään. (Schreier 2012, 5–6.)

Edellä mainitusta kaavasta sisällönanalyysin rooli alkaa kohdasta 3, jolla muodostetaan analyysille koodauskehys. Tässä vaiheessa aineistosta lähdetään etsimään tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia asioita. Näin ollen mahdollistuu suurenkin aineiston tutkiminen, sillä kaikkea siihen sisältyvää ei tule samantarvoisesti analysoida. Valittujen olennaisten asioiden pohjalta muodostetaan työlle analyysikehystä, jonka muodostavat pääkategoriat. Kyseiset pääkategoriat löytyvät usein jo asetetusta tutkimuskysymyksestä ja valitusta teoreettisesta viitekehyksestä. Pääkategoriat ovat ne aspektit, josta tutkija haluaa saada lisätietoa analyysillä. Tutkijan on tärkeää tehdä valintoja, jotta analyysiä voidaan ohjata vastaamaan asetettuun

tutkimuskysymykseen. Pääkategorioiden asettamisen jälkeen tutkijan tulee tunnistaa aineistosta se, mitä yläkategorioista on sanottu. Tämän perusteella muodostetaan yläkategorioita tarkentavat alakategoriat, jotka voidaan tehdä sekä aineisto- tai teorialähtöisesti, mutta myös käyttäen molempia näistä apuna. Kategorioiden määrälle ei ole sisällönanalyysissä selkeää ohjetta, vaan niiden määrä on täysin tutkijan päätettävissä. Tutkijan tulee pysytää perustelemaan valintansa sekä todentamaan, että muodostettujen kategorioiden avulla voidaan aineistosta saada esille tutkimuksen kannalta olennainen ja tärkeä tieto. (Schreier 2012, 58–61.)

Tässä työssä käytän teoriaohjaavaa lähestymistapaa, jolloin aineistosta voidaan muodostaa alakategorioita sekä aineistolähtöisesti, että teoriasta johdettuna. Kahta lähestymistapaa soveltavaa sisällönanalyysia voidaan tehdä eri tavoin. Yhtenä tapana on muodostaa yläkategoriat teorian perusteella ja lähteä aineistosta etsimään näiden kategorioiden alle sopivia alakategorioita. (Schreier 2012, 89.) Tässä työssä tulen soveltamaan kyseistä tapaa, eli muodostan ensiksi menetelmän yläkategoriat suoraan valitsemani teorian pohjalta ja lähden tämän jälkeen tutkimaan aineistoa tarkemmin ja hahmottamaan niitä osa-alueita, jotka voisivat sopia muodostettujen yläkategorioiden joukkoihin. Tiedostan myös, että aineistosta saattaa löytyä tutkimuskysymyksen kannalta olennaista tietoa, joka ei ole johdettavissa suoraan teoriasta.

Kun tutkija on saanut muodostettua analyysillensä kategoriat sisältävän kehyksen, on tärkeää, että tutkija määrittelee, mitä kategorioilla kyseisessä työssä tarkoitetaan. Tämän avulla lukijalle saadaan selkeä ymmärrys, miten kategoriat tässä ymmärretään. Kategorioiden määritelmien tulee olla tarkkoja. Mikäli näin ei ole, voi tutkija itsekin ajautua analyysiä tehdessä muokkaamaan kategoriaa tahtomattaan. Myös kategorioiden nimeäminen on tärkeää, jotta selkeä kuva niiden sisällöstä välittyy lukijalle. (Schreier 2012, 94–95.)

Kun koko kehys on saatu muodostettua, tulee sitä arvioida. Tutkijan tulee arvioida, onko kategorioiden suhteen päällekkäisyyksiä ja vastaavatko ne sitä, mitä aineistosta yritetään hakea. Mikäli näissä havaitaan ongelmakohtia, on tutkijan mahdollista muokata kehystä. Kehyksen kategorioita voi yhdistellä tai niitä voidaan myös tässä vaiheessa tarvittaessa lisätä. (Schreier 2012, 104–105.) Tämän jälkeen tutkijan tulee siirtyä tarkastelemaan aineistoa tarkemmin. Tulevaa analyysiä helpottaa aineiston systemaattinen läpikäyminen ja sen jakaminen kehyksen kannalta olennaisiin segmentteihin. Koko aineistosta tulee etsiä kategorioiden kannalta olennaiset kohdat ja jakaa ne muodostettujen kategorioiden alle. Tämän avulla varmistutaan

siitä, että aineisto tulee kattavasti läpikäydyksi sekä tutkimuksella säilyy selkeä fokus. (Schreier 2012, 126–127.)

Seuraavaksi tutkija voi siirtyä kehyyksen testaamiseen ja tämän pohjalta tapahtuvaan arviointiin. Testaamisen voi aloittaa käymällä läpi vain osan aineistosta. Tämän pohjalta voidaan jo vetää johtopäätöksiä, tuleeko kehys toimimaan tässä analyysissä. Tutkijan tulee arvioida kategorioiden toimivuutta ja sitä, miten niiden avulla voidaan aineistosta löytää tietoa. Testausvaihe on tärkeä, koska suunnitteluvaiheessa ei kehyksestä saada täydellistä. Vain käytännön testaamisen kautta voidaan todeta, tuleeko kehys toimimaan. (Schreier 2012, 146–147.) Testauksen kautta voidaan todeta menetelmän validius ja luotettavuus (Schreier 2012, 166). Testauksen ja arvioinnin jälkeen tutkija voi siirtyä suorittamaan varsinaista analyysiä vahvan analyysikehyyksen pohjalta.

Tutkielmani eteneminen on lähtenyt käyntiin aiheen valinnalla. Suuntaa on antanut kiinnostukseni rauhanvälitystä, yksityisiä rauhanvälittäjiä ja laajempaa rauhan käsitettä kohtaan. Aiheeseen paneutumisen jälkeen olen rajannut aiheeni tiettyyn tarkkaan tutkimuskysymykseen, johon pyrin analyysillä saamaan kattavan vastauksen. Aineiston valintaan on vaikuttanut alan yksityisyys ja salassapito, joten olen valinnut mielestäni riittävän kattavan aineiston, joka tässä tilanteessa oli mahdollista löytää.

Teoriaohjaavan sisällönanalyysin mukaan lähden analyysilleni muodostamaan kehystä valiten yläkategoriat suoraan teoriasta. Teoriasta voidaan nostaa esille osa-alueita, joita liberaalin rauhan kritiikki erityisesti painottaa tärkeänä kestäväen rauhan kannalta. Tutkielmassani yläkategoriat ovat seuraavat:

- 1) arkipäiväinen rauha
- 2) paikallinen omistajuus
- 3) kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat ja instituutiot

Liberaalin rauhan kritiikin teoria painottaa rauhan saavuttamisen kannalta ensisijaisen tärkeinä arkipäiväisen rauhan ja paikallisen omistajuuden roolia rauhan määritelmässä. Tämän lisäksi tulee huomioida kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat ja instituutiot. Jotta analyysissä voi aineiston jakaa yläkategorioiden alle, tulee kategorioiden rajat ja kriteerit määritellä. Arkipäiväisen rauhan yläkategorian alle teorian perusteella kuuluvat ne tekstin kohdat, joissa käsitellään paikallista kulttuuria ja kontekstia, alueen spesiaalisen aseman kunnioittamista sekä yksilöitä ja heidän elämäänsä uhkaavien asioiden huomioimista. Paikallisen omistajuuden

yläkatgoria kiinnittää huomiota paikallisten toimijoiden rooliin rauhanprosessissa. Tämän pohjalta aineistosta etsitään kohtia, joissa viitataan paikallisiin toimijoihin niin ruohonjuuri- kuin hallintotasolla. Paikallisen omistajuuden kategorian selkeänä muista erottavana tekijänä on sen toimijoihin keskittyvä piirre. Paikalliset toimijat nähdään eroteltuna kansallisen ja kansainvälisen tason toimijoista. Viimeinen asettamani yläkatgoria kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat ja instituutiot käsittää kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat, joihin aineistossa viitataan. Tämän lisäksi aineistosta etsin kohtia, jotka viittaavat instituutioihin, kuten oikeudelliseen, taloudelliseen ja poliittiseen järjestelmään. Kyseinen yläkatgoria on myös teoriasta johdettu. Liberaalin rauhan kritiikki pitää kahden ensiksi mainitun kategorian lisäksi tärkeinä rauhan piirteinä instituutioita sekä paikallisista toimijoista poiketen kansallisen ja kansainvälisen tason toimijoiden roolia. Tämä katgoria on kuitenkin enemmän perinteisen rauhan käsityksen mukainen ja se on johdettu liberaalin rauhan näkemyksistä. Analyysikehystä voidaan lähteä muodostamaan aluksi teorian pohjalta, sillä työni taustoituksen mukaan, on olemassa oletus, että yksityinen rauhanvälittäjä CMI voisi nähdä rauhan melko samanlaisena kuin liberaalin rauhan kritiikki sen ymmärtää. Siitä syystä olen kategoriat muodostanut suoraan teoriasta ja pyrkinyt nimeämään ne selkeästi ja osoittamaan niiden suoran johdannaisuuden teoriaan.

Tämän jälkeen lähden tutkimaan valitsemani raporttia liittyen CMI:n toteuttamaan seurantaprojektiin Indonesian ja Vapaa Aceh -liikkeen välisessä rauhanprosessissa. Tulen systemaattisesti lukemaan aineistoni useita kertoja läpi pitäen mielessäni valitsemani yläkatgoriat. Jaan aineiston eri värisävyillä perustuen yläkatgorioiden esiintyvyyteen. Tämän jälkeen voin siirtyä tarkemmin lukemaan aineistoa läpi ja jakamaan yläkatgorioiden alle soveltuvat kohdat niiden teemojen perusteella alakatgorioiksi. Liberaalin rauhan kritiikin perusteella voin olettaa, minkälaisia piirteitä asetettujen yläkatgorioiden alle aineistosta mahdollisesti voi löytyä. Alakatgorioiden valinta tapahtuu kuitenkin aineistolähtöisesti niiden aineistossa esiintymisen perusteella. Alakatgoriat muodostan yläkatgoriaa tarkentavista piirteistä. Analyysi etenee melko aineistolähtöisesti tässä vaiheessa, mutta taustalla on kuitenkin vahva tieto analyysiä ohjaavasta teoriasta.

Tässä vaiheessa voin tarvittaessa muokata analyysikehystä tekemieni havaintojen pohjalta. Tämän vaiheen yhteydessä voin testata rakentamaani kehystä ja arvioida sen toimivuutta tutkimuskysymykseni kannalta. Kun arviointi on suoritettu, voin viedä analyysin loppuun etsien aineistosta kaikki asetettujen katgorioiden kannalta olennaiset tekstinpätkät ja analysoida niiden merkitystä tutkimuskysymyksen kannalta. Analyysiluvun ensimmäisessä

osassa avaan vielä tarkemmin valitsemiani yläkategorioita sekä aineiston pohjalta muodostettuja alakategorioita.

5.2. Arvioiva tutkimus

Täydennän tutkielmani menetelmällistä kehystä ottamalla mukaan arvioivan tutkimuksen menetelmää. Arvioinnilla pystyn vertaamaan tutkielmani analyysin antamia tuloksia teoreettisen viitekehitykseni antamaan rauhan malliin. Avaan tässä luvussa hieman arvioivan menetelmän keinoja tutkimuksessa ja miten tarkemmin tulen sitä soveltamaan oman tutkielmani kannalta.

Arviointia voi tapahtua kahdella eri tavoin, sekä formaalisti ja systemaattisesti tutkimalla tai informaalisti ja subjektiivisesti suorittaen jokapäiväisessä elämässä. Kummallakin tavoin arviointiin sisältyy jonkin merkityksen, ansion tai arvon arvostelu. (Clarke 1999, 2.) Tässä tutkielmassa keskityn formaaliin ja tutkimukselliseen merkityksen arviointiin. Arviointia voidaan määritellä monin eri tavoin. Alan Clarke määrittelee sen kuitenkin yleisimmillään olevan muoto yhteiskunnallisesta tutkimuksesta, jonka tarkoituksena ei ole niinkään löytää uutta tietoa kuten perinteisesti tutkimuksella, vaan tutkia jo olemassa olevan tiedon tehokkuutta vaikuttaa käytännön toimintaan. (Clarke 1999, 3.) Arvioinnin voi suorittaa joko sisäinen tai ulkoinen taho. Tässä tapauksessa toimin ulkopuolisena toimijana. Ulkopuolisena arvioijana toimimiseen liittyy useita hyötyjä sekä haittoja. Hyötyinä voidaan pitää itsenäistä ja tuoretta näkökulmaa, objektiivista ja kriittistä lähestymistapaa sekä sitoutumattomuutta tutkimuksen kohteena olevaan organisaatioon. Haitoista tulee kiinnittää huomiota muun muassa mahdottomuuteen saada tietoon kaikkea organisaation sisäistä informaatiota, joka voisi vaikuttaa lopputulokseen. (Clarke 1999, 19–21.)

Arvioinnin kohteeksi soveltuu hyvin kirjoitettu materiaali, kuten dokumentti tässä tutkielmassa. Dokumentit tarjoavat arvokasta tietoa formaaleista tavoitteista lukijalle. Esimerkiksi sisällönanalyysia käyttämällä voidaan dokumenttia tutkia arvioiden sen suoritusta suhteessa asetettuun tutkimuksen päämäärään. Arvioijana on kuitenkin tärkeää tunnustaa dokumenttien rajallinen kyky tarjota tietoa. Ne eivät välttämättä osoita tutkimuksen kohteena olevan organisaation koko ymmärrystä tai objektiivista totuutta asiasta. Ne ovat aina sidottu kontekstiinsa. (Clarke 1999, 84–86.)

Vaikka tutkimuksella olisi selkeä tavoite, voi sen arvioinnin suorittaa monin eri tavoin. Tutkijan valitsema metodologia ohjaa tutkimuksen ja sen arvioinnin suuntaa. (Moir, 2004, 467)

Arviointi voidaan jakaa kahteen eri perustyyppiin: formatiiviseen ja summatiiviseen. Summatiivinen arviointi perustuu kvantitatiiviselle tutkimukselle, jonka tavoitteena on arvioida projektin lopputulosta ja todeta, oliko se onnistunut vai ei. Formatiivinen arviointi keskittyy tutkimuksen kohteen vahvuuksien ja heikkouksien identifioimiseen. Fokuksena on löytää kehitysehdotuksia, jotta tutkimuksen kohteena olevaa prosessia tai projektia voisi edistää. Formatiivisessa arvioinnissa voidaan käyttää sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä. Formatiivisen arvioinnin perimmäinen tarkoitus on identifioida prosessien ja ohjelmien mahdollisia ongelmakohtia ja edesauttaa niiden kehittämistä. Summatiivisen ja formatiivisen arvioinnin välille ei tulisi tehdä selkeää rajaa sen suhteen, tutkitaanko koko prosessia vai prosessin lopputulosta. Formatiivinen arviointi pyrkii useimmiten tutkimaan prosessia, mutta sen avulla voidaan keskittyä myös enemmän lopputulokseen. (Clarke 1999, 8–10.) Arviointia, kuten valitsemaani menetelmää sisällönanalyysi voidaan suorittaa sekä deduktiivisesti että induktiivisesti. Deduktiivisen lähestymistavan mukaan tutkija valitsee jo aluksi tarkan kriteeristön, mikä määrittää onnistunutta lopputulosta sekä sen, miten näitä lopputuloksia mitataan. Induktiivisessa lähestymistavassa ennako-oletuksilla ei ole roolia, vaan aineistoa tutkitaan ilman ennalta muodostettuja käsityksiä (Clarke 1999, 41.) Tässä tutkielmassa yhdistän molempia tapoja. Muodostan rauhan kriteeristön teorian perusteella. Analyysivaiheessa huomioin kuitenkin myös aineistolähtöisyyden, jotta voin löytää myös niitä kohtia, jotka eivät välttämättä teorian perusteella ensisijaisesti edistä kestävän rauhan saavuttamista.

Tämän tutkielman ote on hieman enemmän formatiivinen, sillä siinä pyritään havaitsemaan CMI:n rauhalle antama merkitys sen suorittaman rauhanprosessin seuranta- ja projektissa. Rauhan piirteitä tulkitaan suhteessa työhöni valikoituneeseen teoriaan, joka on muodostanut selkeän käsityksen siitä, mitkä asiat tulisi huomioida rauhanprosessissa, jotta olisi mahdollista saavuttaa kestävää rauhaa. Arvioivan tutkimuksen avulla voin muodostaa käsityksen suhteessa teoriaan, mitkä ovat aineistossa esiintyneet vahvuudet ja heikkoudet, huomioiden vahvuuksina ne piirteet, jotka edistävät kestävän rauhan saavuttamista ja heikkouksina ne piirteet, jotka eivät sitä edistä. Näitä piirteitä voidaan verrata teorian antamaan rauhan käsitykseen ja tuoda esille, mitkä erot ovat havaittavissa. Voin muodostaa tämän perusteella kokonaiskäsityksen, eroako vai vastaako CMI:n tuottama rauhan merkitys liberaalin rauhan kritiikin määrittämää rauhan käsitettä, jonka toteutuminen vaadittaisiin, jotta voidaan puhua kestävästä rauhasta. Tämän perusteella voidaan todeta, olisiko perusteltua muuttaa CMI:n rauhan käsitystä vastaamaan paremmin teorian asettamia rauhan kriteereitä. Mikäli analyysi osoittaa, että CMI:n rauhalle

antama merkitys on jo riittävän laaja, voidaan todeta, että se jo tällä hetkellä toimii rakentavasti kestävän rauhan tavoittelun kannalta.

Seuraavaksi lähden suorittamaan tutkielmani analyysiosuutta, jolla pyrin aineistosta etsimään CMI:n rauhalle antamaan määritelmää. Käytän analyysissä edellä mainittua menetelmää ja muodostamiani kategorioita. Seuraavan luvun alussa avaan tarkemmin työni metodologista taustaa, eli miten valitsemani teoreettinen perusta soveltuu yhteen teoriaohjaavan sisällönanalyysin kanssa. Kerron tarkemmin muodostamani yläkategoriat, ja miten näiden pohjalta voin lähteä analyysiä suorittamaan. Avaan myös tarkemmin kriteerit, joiden perusteella voin aineistoa jakaa tiettyjen kategorioiden alle.

6. Analyysi: Aineistossa esiintyvät rauhan piirteet

Tässä luvussa avaan suorittamaani analyysia CMI:n tuottamasta raportista liittyen Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen rauhanprosessin seurantaanprojektiin. Analyysissä on koko ajan läsnä teoreettinen näkökulma liberaalin rauhan kritiikki, jonka muodostaman rauhan käsitteen perusteella lähdän aineistosta etsimään rauhanvälittäjän esiin nostamia rauhan piirteitä ja niistä muodostuvaa rauhan merkitystä. Analyysiä ohjaavana tutkimuskysymyksenä toimiikin siis: *Minkälaiset rauhan piirteet välittyvät CMI:n kirjoittamasta rauhanprosessin seurantaanprojektin raportista ja minkälainen kuva rauhasta tästä muodostuu?* Tämän jälkeen tulen johtopäätöksissä vastaamaan kysymykseen: *Miten aineistosta esiin nousseet rauhan piirteet vastaavat liberaalin rauhan kritiikin asettamia rauhan piirteitä?* Tutkin, miten CMI:n tuottama rauhan merkitys vastaa tai eroaa liberaalin rauhan kritiikin melko laajasta rauhan käsityksestä.

6.1. Analyysin taustoitus

Tässä alaluvussa tuon esille, miten olen alkanut valmistelemaan aineiston analyysia, sekä miten olen muodostanut menetelmän mukaisesti yläkategoriat. Tässä luvussa avaan analyysin taustoitusta vielä yksityiskohtaisemmin kuin edellisessä luvussa. Olen lähtenyt soveltamaan teoriaohjaavaa sisällönanalyysia aluksi teorian pohjalta. Yläkategoriat on johdettu suoraan valitsemastani teoriasta liberaalin rauhan kritiikki. Yläkategorioiksi on valittu ne termit, jotka toimivat teoriassa ylimpinä nimittäjinä tietynlaisille rauhan piirteille. Olen pyrkinyt nimeämään yläkategoriat joko aivan suoraan teorian perusteella tai yhdistämällä teoriaan sisältyviä samankaltaisia piirteitä niitä yhdistäväksi yläkäsitteeksi. Näiden kategorioiden näkyminen rauhanprosesseissa on liberaalin rauhan kritiikin mukaan hyvin tärkeää, jotta rauhaa rakennettaessa rauhasta on mahdollista saada legitiimi ja kestävä. En johda menetelmään alakategorioita suoraan teoriasta, vaan lähdän tutkimaan aineistoa ja nostamaan esille, niitä piirteitä, jotka sopivat yläkategorioiden alle. Tällä tavoin pystyn huomioimaan aineiston tuottaman materiaalin kattavammin, enkä jättämään pois niitä kohtia, jotka eivät suoraan sopisi jo valmiilta muodostettuihin alakategorioihin. Muodostan myös yhden yläkategorian kansallisen ja kansainvälisen tason toimijoille ja instituutioille, jotka liberaalin rauhan teoria näkee tärkeysjärjestyksessä korkeammalla kuin kyseisen teorian kritiikki. Liberaalin rauhan kritiikkikin pitää myös niiden kehittymistä rauhan kannalta oleellisina, joten tästä syystä olen muodostanut yläkategorian myös niille. Ilman instituutioiden huomioimista rauhan käsite jäisi

vaillinaiseksi. Kaikkien alla mainittujen kategorioiden tulisi toteutua rauhanprosessissa, jotta se kriittisen liberaalin rauhan mukaan voisi johtaa kestäväan rauhaan.

Käyttämäni yläkategoriat ovat:

- 1) Arkipäiväinen rauha
- 2) Paikallinen omistajuus
- 3) Kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat sekä instituutiot

Yllä mainituista kategorioista ensimmäisen, arkipäiväisen rauhan alle lähdän aineistosta etsimään kohtia, jotka viittaavat konfliktin ja rauhanprosessin kontekstiin, kulttuuriin sekä ihmisten huoliin. Teoriaosuuden pohjilta voidaan tämän kategorian alle etsiä kohtia, jotka viittaavat tilanteen kontekstin erilaisuuden ymmärtämiseen, tapoihin, traditioihin sekä identiteettiin. Rauhanrakentamisen kannalta on tärkeää, että prosessi toteutuu myös ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Arkipäiväisen rauhan kategorian alle soveltuu sitä tarkentavaksi piirteeksi inhimillisen turvallisuuden käsite, joka viittaa lähinnä yksilöiden, mutta myös yhteisöjen tarpeisiin ja intresseihin turvallisuuden ja rauhan teemojen parissa. Tämän kategorian alle voin myös huomioida, jos aineistossa viitataan acehilaisten huoliin ja uhkiin maakunnan tasolla tietynä saman historian ja ajatukset jakavana yhteisönä. Inhimillisen turvallisuuden oleellisena piirteenä on se, että ihmisten elämän ei tulisi ainoastaan olla selviytymistä välittömästä pahasta, vaan ihmisten tulisi kyetä elää elämäänsä parhaalla mahdollisella tavalla toteuttaen omaa potentiaaliaan.

Tutkin aineistosta, huomioidaanko aineistossa alueen omalaatuisuutta ja kulttuuria, rauhanprosessin kontekstia sekä ihmisten inhimillistä turvallisuutta uhkaavia asioita, kuten köyhyyttä, työttömyyttä, mahdollisuuksien puutetta sekä ympäristöllisiä vaaroja. Arkipäiväisen rauhan mukaisesti erityisesti lasten, perheiden, naisten ja vähemmistöjen tarpeet ja oikeudet tulisi toteutua. Aineistosta etsin kohtia, joissa viitataan mahdollisesti edellä mainitun kaltaisiin seikkoihin, jotka osoittavat, miten rauhanprosessissa on nähty yksilöitä ja aluetta uhkaavat tekijät ja pidetäänkö näitä tavoitellun rauhan kannalta olennaisina huomion kohteina. Näiden pohjalta voidaan luoda käsitys, kuinka tärkeänä rauhanprosessissa on nähty arkipäiväisen rauhan toteutuminen ja miten CMI näitä piirteitä aineistossa tuo esille ja käsittelee. Onko CMI nostanut arkipäiväisen rauhan tärkeäksi rauhan osa-alueeksi, vai jääkö se aineistossa muiden rauhan piirteiden varjoon? Teorian perusteella nämä osa-alueet tulisi nähdä hyvin tärkeinä ja rauhan kestävyuden kannalta olennaisina. Niiden huomioimisen avulla voidaan paremmin taata

rauhan legitimiteetti ihmisten keskuudessa. Mikäli arkipäiväisyys ei aineistosta välity, on mahdollista, että alueen erilaisuus ja omaleimaisuus on jätetty huomiotta, eikä niitä näin ollen pidettäisi olennaisina rauhan määritelmän kannalta. Tämä voi vaikeuttaa kestävän rauhan muodostumista.

Paikallisen omistajuuden kategorian alle etsin aineistosta viittauksia paikallisten toimijoiden huomioimiseen. Tutkin, miten CMI on raportissa tuonut esille Acehissa toimivien paikallisten osallistumisen rauhanprosessiin ja miten aineistosta käy ilmi heidän vaikutusmahdollisuutensa rauhan rakentamiseen. Erityisesti tämän kategorian alle lähdin etsimään tekstistä kohtia, joissa otetaan kantaa rauhanprosessin toimijuuteen, alueen itsemääräämisoikeuteen sekä paikallisten mielipiteiden huomioimisen tasoon. Paikallinen omistajuus nivoutuu yhteen edellä esitetyn arkipäiväisen rauhan kategorian kanssa. Tämä kategoria eroaa kuitenkin selkeästi siinä, että painotetaan juuri alueen paikallisten toimijoiden osallisuutta ja heidän huomioimistaan. Rauhaa koskevissa päätöksissä tulisi huomioida alhaalta-ylöspäin tapahtuva keskusteluketju, jossa alimpana olevien paikallisten toimijoiden mielipiteet ja kannat huomioidaan. Paikallisten panos ja vaikutus rauhanprosessiin tulisi nähdä tärkeänä, jotta rauhasta muodostuu aluetta tyydyttävä ratkaisu ja paikallisten toimijoiden näköinen. Tässä yläkategoriassa huomioin myös paikallisen hallinnon toimijuuden, sillä se oletettavasti pyrkii edistämään maakunnan ja sen kansalaisten asioita. Paikallisen toimijuuden kohdalla on tärkeää kiinnittää huomiota, painotetaanko raportissa ainoastaan paikallisen hallinnon mahdollisuuksia ja vastuita. Mikäli näin on, paikallinen toimijuus ei toteudu alhaalta-ylöspäin tapahtuvana prosessina vaan ennemminkin eliittivetoisena tapahtuma. Siinä tapauksessa paikallinen omistajuus ei teorian mukaisesti toteudu riittävästi.

Viimeisen kategorian alle etsin aineistossa esiintyviä lähinnä valtion toimijuuteen ja valtion tasoon viittavia kohtia, joissa keskitytään poliittisiin, oikeudellisiin, taloudellisiin sekä turvallisuusinstituutioihin. Huomioin tässä kategoriassa kansallisen ja kansainvälisen tason erillisenä paikallisesta tasosta. Poliittiset, oikeudelliset, taloudelliset sekä turvallisuuteen liittyvät instituutiot tulevat vahvasti ilmi jo liberaalin rauhan mallissa. Liberaalin rauhan kritiikki ei kuitenkaan jätä huomiotta näitä, vaan sisällyttää ne myös tärkeinä piirteinä rauhan kannalta. Tästä syystä huomioin ne myös analyysissäni. Instituutioiden yläkategorian alle on aineistosta mahdollista löytää kohtia, jotka koskettavat muun muassa vakaita valtiollisia instituutioita, kuten demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta, talouden kehitystä laajempaan ilmiönä sekä oikeusjärjestyksestä. Teoriasta kumpuava kritiikki kohdistuu lähinnä siihen, ettei näitä instituutioita tulisi pitää ainoana riittävinä asioina rauhan määritelmän kannalta. Rauhaa

tulisi pyrkiä toteuttamaan paikallisuus, arkipäiväisyys ja ihmisten huolet edellä. Tämän lisäksi kritiikki kuitenkin tunnustaa, että valtion hallinnolliset puitteet tulisi olla myös kunnossa. Ilman toimivia instituutioita, ei rauha omaa myöskään kestäväää pohjaa. Myös aikaisempi arkipäiväisen rauhan kategoria erityisesti inhimillisen turvallisuuden osalta keskittyy samoihin teemoihin ja aihealueisiin. Teen kuitenkin selkeän eron näiden kahden kategorian välille siinä, nähdäänkö aineistossa rauhan kannalta olennaiset asiat yksilön tasolta vaiko ennemminkin valtion toimijuuden näkökulmasta.

Edellä mainitut tarkemmat piirteet, jotka yläkategorioita määrittävät, voivat myös analyysivaiheessa muodostua työni alakategorioiksi. En kuitenkaan vielä tässä vaiheessa niitä suoraan johda teorian pohjalta, sillä tämä liiallinen teorialähtöisyys kangistaisi työtäni ja jättäisi liiaksi aineistosta mahdollisesti muita samoihin teemoihin liittyviä kohtia huomiotta. Tiedostan myös jo tässä vaiheessa, että aineistosta saattaa löytyä moniakin kohtia, joissa on piirteitä useiden eri yläkategorioiden alle. Pidän tätä luonnollisena, koska vaikka yläkategoriat on selkeästi jaoteltu toisistaan erilaisiksi, on rauhanprosessi niin moninainen ja verkottunut, että eri osa-alueet ilmenevät päällekkäin ja toisiinsa kytkeytyneinä. Tästä syystä on mielekästä tehdä analyysia myös aineistolähtöisesti, jotta pystyn paremmin tuomaan esille tekstin sisältöä. Mikäli aineiston tekstin kohdat soveltuvat kahden tai useamman yläkategorian alle, tuon myös tämän työssäni selkeästi esille ja pyrin avaamaan, mitä merkitystä tällä saattaa olla muodostuvalle rauhan käsitykselle.

Tutkimalla teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin aineistoa pystyn siitä löytämään edellä mainittuja kriittisen liberaalin rauhan mukaisia piirteitä. Järjestelmällisen toimintatavan avulla kykenen käymään aineiston läpi niin, että voin aineistosta löytää määrällisen ja laadullisen merkityksen. Vaikka menetelmänä toimii laadullinen menetelmä, kannattaa analyysissä huomioda kategorioiden määrällinen esiintyvyys, koska myös se kertoo niiden oleellisuudesta ja tärkeydestä rauhanprosessissa. Mikäli aineistossa jokin kategoria esiintyy määrällisesti usein, voi sen päätellä olevan tärkeä ja yksityisen rauhanvälittäjän haluavan nostaa sen syystä esille monta kertaa. Myös mikäli jokin liberaalin rauhan kritiikin teorian mukainen rauhan piirre ei aineistossa esiinny usein, kertoo se myös siitä, ettei tässä tapauksessa sitä ole haluttu painottaa rauhan kannalta niin kriittisenä piirteenä. Yläkategorian alle kuuluvan tietyn teeman suuri määrällinen esiintyvyys johtaa analyysissä siihen, että sille voidaan luoda oma alakategoriansa. Määrällistä otetta tärkeämpänä pidän kuitenkin laadullista menetelmää, jonka avulla pystyn selvittämään todella, millaisina rauhan piirteet nähdään ja miten CMI dokumentissa kyseisille rauhan piirteille antaa merkitystä. CMI toteakin, että seurantaprojektissa ja siitä kirjoitetussa

raportissa ei ole mahdollista käsitellä kaikkia vielä keskeneräisiä asioita, vaan raportti pyrkii määrittelemään pääongelmat ja -kysymykset (CMI 2012, 7). Rauhanprosessin onnistumisen kannalta tärkeinä nähdyt piirteet muodostavat sen käsityksen, millainen rauhan tulisi olla, jotta se olisi kestävä ja rauhanprosessi onnistunut. Aineiston tekstin perusteella voidaan siis muodostaa CMI:n tuottama käsitys rauhasta, joka täyttää sen mielestä kestävä rauhan määritelmän. Tutkielman arvioivan lähestymistavan ansiosta kykenen vertaamaan löydöksiä teoriasta johdettuun rauhan merkitykseen, ja tuottamaan vastauksen, missä määrin ja millä tavoin CMI:n antama merkitys sisältää piirteitä teoriasta ja mahdollisesti siitä eroaa.

Aineistosta voin tutkimuskysymykseni ohjaamana jättää käsittelemättä asiat, jotka viittaavat konfliktin ja sen rauhanprosessin tosiasioihin, ja jotka eivät suoraan auta vastaamaan asetettuun tutkimuskysymykseen. Seuraavaksi siirryn työni varsinaiseen aineiston analyysiin ja pääsenkin tutkimaan, millainen tämä CMI:n tuottama rauhan määritelmä on.

6.2. Arkipäiväinen rauha

Arkipäiväisen rauhan teemoihin liittyen aineistona toimivassa CMI:n tuottamassa rauhanprosessiin liittyvässä seurantaprojektin raportissa tuodaan esille, että rauhanprosessilla pyritään löytämään ratkaisuja yhä edelleen auki oleviin asioihin niin, että alueen eri toimijat huomioidaan ja rauhalle pyritään löytämään yhteinen perusta. Aineistosta käy ilmi alueen erityiset tarpeet, jotka pohjautuvat sen kulttuuriin ja rauhanprosessin kontekstiin. Seurantaprojektin raportissa erityisesti arkipäiväisen rauhan alle sopivana teemana esiintyy inhimillisen turvallisuuden sisältämät yksilöitä ja yhteisöjä uhkaavat asiat. (CMI 2012, 10–12.) Raportissa arkipäiväiseen rauhaan viitataan raportin alkupuolella melko harvoin. Raportin ensimmäinen puolikas keskittyy lähinnä asioihin, jotka kuuluvat työssäni toiseen ja kolmanteen yläkategoriaan. Arkipäiväiseen rauhaan viittaavia tekstin kohtia löytyy enemmän raportin toiselta puolikkaalta. Aineiston perusteella olen muodostanut analyysiä ohjaaviksi arkipäiväisen rauhan alakategorioiksi:

- 1) Inhimillisen turvallisuuden alaiset uhat
- 2) Aceh'n maakunnan erityisasema, uskonto ja kulttuuri

Seuraavaksi siirryn tarkemmin kuvailemaan edellä mainittuja alakategorioita, tuomaan esille, miten nämä on tuotu tekstissä esille, sekä minkälaisen merkityksen CMI niille tuottamassaan raportissa antaa. Aloitan tarkemman analyysin inhimillisen turvallisuuden käsittelystä aineistossa.

6.2.1. Inhimillisen turvallisuuden alaiset uhat

Inhimillisen turvallisuuden käsite esiintyy aineistossa useasti. Raportissa sen piiriin kuuluviin asioihin viitataan kuitenkin vasta sivulta 24 lähtien. Raportissa sitä ei siis nosteta alun johdannossa tai muuten alkupuolen luvuissa esille. (CMI 2012.) Raportti on jaoteltu lukuihin niin, että alkupuoli keskittyy sopimuksen oikeudellisiin puoliin, joten koen ymmärrettäväksi, ettei inhimilliseen turvallisuuteen välttämättä heti viitata. Tämä kuitenkin osaltaan osoittaa sen, mitä asioita pidetään rauhanprosessin edistymisen kannalta tärkeimpinä. Niiden asioiden, joihin raporissa viitataan ensimmäiseksi, voidaan olettaa olevan olennaisimpia asioita rauhan määritelmän toteutumisen kannalta. Seuraavaksi käsittelen aineistosta esiin nousseita inhimillisen turvallisuuden alle kuuluvia teemoja ensimmäisenä yksilöiden yhteisöön uudelleen integroitumista, joka käsittää asumisen, taloudellisen voimaantumisen ja sosiaalisen turvallisuuden, toisena kansalaisyhteiskunnan esiin nostamia huolenaiheita liittyen ihmisoikeuskysymyksiin sekä taloudelliseen kehitykseen ja kolmantena naisten oikeuksia.

Sivulta 24 lähtien raportissa käsitellään yhteisöön uudelleen integroitumista. Tämä luku keskittyy lähinnä huoleen henkilöistä, jotka ovat olleet osallisina konfliktissa erityisesti Vapaa Aceh -liikkeen mukana. Raportissa viitataan pykäliin, jotka on mainittu Indonesian ja Vapaa Aceh -liikkeen välisessä rauhansopimuksessa. Seurantaprojektin raportissa nostetaan esille, miten rauhansopimuksessa todetaan, että kyseiset henkilöt tulisi saada uudelleen integroitua yhteiskuntaan muun muassa auttamalla heitä taloudellisesti ja armahtamalla poliittisia vankeja. Raportissa toistetaan rauhansopimuksen lainattu teksti, että Aceh'n hallinnonalainen uudelleenintegroitumisen rahasto perustetaan. Seurantaprojektin raportissa tuodaan esille, miten kyseinen rahasto, Badan Reintegrasi Aceh (BRA), on perustettu rauhansopimuksen kirjoittamisen jälkeen vuonna 2006. Rahasto on vastuussa monista eri uudelleenintegroitumisen keinoista. Tämän lisäksi mainitaan, että rahoitusta uudelleenintegroitumiseen ovat antaneet alueellinen sekä kansallinen hallinto niiden budjeteistaan. Raportissa todetaan, että BRA-rahastolla on ollut kolme ohjelmaa uudelleenintegroitumisen rahoittamista varten: asuminen, taloudellinen voimaannuttaminen ja sosiaalinen turvallisuus. Rauhansopimuksessa on todettu, että sekä julkisten että yksityisten vaurioituneiden tai tuhoutuneiden rakennusten korjaamiseen tullaan ohjaamaan varoja. Raportissa todetaan, että BRA on käyttänyt vuoteen 2011 mennessä 118,8 miljoonaa USA:n dollaria asuntojen korjaukseen ja uudelleen rakentamiseen. BRA näkee työnsä tehdyksi, mutta raportissa nostetaan esille, että yhä uusia vaatimuksia rakennusten kunnostamisesta tulee edelleen. BRA:n mandaatin todetaan loppuvan vuoteen 2012, minkä jälkeen vastuu asuntojen rahoituksesta siirtynee valtion hallinnon alaisille ministeriöille. (CMI

2012, 24.) Asuntojen merkitys nähdään tärkeänä, jotta yksilöt saadaan uudelleen integroitumaan yhteiskuntaan. Raportilla pyritään osoittamaan, miten tämän eteen on jo onnistuneesti tehty asioita, mutta raportti myös osoittaa sen, että sen kirjoitushetkellä pyyntöjä asuntojen korjaamisesta tulee yhä edelleen. Raportti ei kuitenkaan käsittele asiaa tämän enempää, vaan siinä tyydytään toteamaan rahoitusvastuun siirtymisestä valtion hallinnolle ja tämän kautta mahdollisesti avun tarjoamisen jatkumisen. Vaikka yksilöiden suojelemisen tarve välittyy tekstistä, käsitellään siinä myös hyvin seikkaperäisesti hallinnollisten toimijoiden vastuut asian suhteen. Tämän voidaan osaltaan nähdä vievän huomiota yksilöiden tarpeilta ja hädältä. Tämän osalta ihmisten inhimilliseen turvallisuuteen liittyvä tekstin kohta linkittyy selkeästi yhteen myös poliittisten ja taloudellisten instituutioiden rooli.

Raportissa todetaan, että rauhansopimuksessa on sovittu maanviljelysmaiden luovutuksesta yksilöille, jotka ovat konfliktista kärsineet. Raportti toteaa, että BRA:n vastuulla oli pyrkiä ohjaamaan varoja konfliktista kärsineiden yksilöiden taloudelliseen voimaannuttamiseen. Rahoituksen määrän kirjallisen sopimuksen puuttumisen johdosta ei rahoitusta ole tähän tarkoitukseen ohjautunut tarpeeksi. Seurantaprojektin raportissa mainitaan, että raportin kirjoitushetkellä on käynnissä uudet neuvottelut liittyen sopimukseen, jolla viljelysmaata saataisiin yksilöiden käytettäväksi. Raportissa myös todetaan, että tulevaan projektiin käytettävät varat olisi jo korvamerkitty, jotta projekti voisi todellisuudessa toteutua. (CMI 2012, 24–25.)

Tässä osiossa raportissa tuodaan esille myös sosiaalisen turvallisuuden merkitys. Raportissa mainitaan, että sosiaalisen turvallisuuden ohjelmia on perustettu, jotta yksilöiden tarpeisiin voitaisiin vastata. Tärkeänä ohjelmiana on ollut apurahoitus konfliktissa kuolleiden tai kadonneiden ihmisten perheille. Raportissa todetaan, että sen kirjoittamishetkeen mennessä ohjelmasta on jo hyötynyt 30 000 henkilöä. Aineistossa tuodaan esille, miten Aceh'n hallinto on avustanut orvoksi jääneitä lapsia apurahoilla. Apua on myös tarjottu vammautuneille sekä ihmisten pääsyä terveydenhuoltoon on parannettu. (CMI 2012, 25.) Raportissa apuohjelman todetaan olevan tärkeä. Sosiaaliseen turvallisuuteen liittyvät kohdat mainitaan siinä selkeästi.

Kuten aiemmin mainittu, raportti esittää, että BRA-rahaston mandaatti tulee loppumaan vuoteen 2012. Raportista ilmenee, että rahastolle pyritään kehittämään seuraaja, joka koordinoisi jatkossa avustusten antamista. Raportti nostaa esille rauhansopimuksen allekirjoittajan huolen, ettei sopimuksen kaikkia edellä mainittuja osa-alueita ole vielä vuoteen 2012 mennessä saatu toteutettua. Rauhansopimuksen mukaan Aceh'n hallinnon ja Indonesian

hallinnon tulisi pyrkiä muodostamaan sopimuksen täyttämättömien kohtien ratkaisuun pyrkivä komissio. Raportissa todetaan kuitenkin selkeästi, ”ettei rauhansopimuksen jälkeen edes seitsemässä vuodessa ole komissiota saatu perustettua.”³ Suunnitelma komission perustamisesta on tehty Indonesian hallinnon toimesta, mutta Acehin maakunnan hallinnolta tähän ei ole vastausta tullut. (CMI 2012, 26.) Poliittisten instituutioiden toimet nähdään riittämättöminä rauhansopimuksen toteutumisen kannalta. Aikaansaamattomuus yhdistyy raportissa ihmisten ongelmien ratkaisemattomuuteen ja heidän pitkittyneeseen kärsimykseensä.

Raportissa käsitellään sivulta 31 eteenpäin noin sivun verran kansalaisyhteiskunnan roolia rauhanprosessissa sekä sen esiin nostamia huolenaiheita. Raportti toteaa, että ”kansalaisyhteiskunnan organisaatiot Acehissa keskittyvät paljon ihmisoikeusasioihin ja tässä kontekstissa erityisesti oikeudellisen järjestelmän perustamiseen, jossa voidaan tunnustaa vääryydet”.⁴ Raportissa nostetaan esille, miten kansalaisyhteiskunnan toimijat painottavat totuuskomission ja ihmisoikeustuomioistuimen perustamisen tärkeyttä, jotta totuus koskien menneitä konfliktin tapahtumia voidaan tunnustaa. Raportista käy ilmi, miten kansalaisyhteiskunta on toiminut alueella aktiivisesti osoittaakseen tapahtuneita ihmisoikeusrikkomuksia, mutta valtion hallinto ei ole tehokkaasti pyrkinyt edistämään asioita lainsäädännöllisesti. Raportti toteaa, että hallinto on huolet ja tarpeet ottanut huomioon, mutta ei ole niiden pohjalta vielä ehtinyt kunnolla toimimaan. (CMI 2012, 31.)

Raportti nostaa esille kansalaisyhteiskunnan toisena huolena taloudellisen kehityksen Acehissa. Raportti toteaa, miten ihmisille tulisi tarjota työllisyysmahdollisuuksia ja hyvinvointia aktiivisemmin ja johdonmukaisemmin. Raportissa todetaan, että ”tässä kontekstissa nähdään ongelmallisena se, että konfliktin uhrit eivät vielä ole saaneet avustusta taloudelliseen voimaantumiseen, johon he olisivat oikeutettuja rauhansopimuksen ehtojen mukaan.”⁵ Raportti toteaa kansalaisyhteiskunnan olevan valmiudessa ajamaan heidän asioitaan. (CMI 2012, 31.) Raportissa nostetaan esille taloudellinen kehitys myös sivulta 33 eteenpäin. Raportin väliotsikko 5.3. on nimetty seuraavasti: ”Taloudellinen kehitys, rauhanprosessin selkäranka.”⁶ Raportti toteaa, miten taloudellinen kehitys Acehissa on viimeisen 30 vuoden aikana hankaloitunut pitkittyneen konfliktin johdosta. Taloudelliseen kehitykseen on vaikuttanut myös

---

³ This commission had not been established by the time of writing this report (nearly seven years after the MOU was signed) (CMI 2012, 26).

⁴ ”Civil Society organisations in Aceh have a strong focus on human rights issues and, in this context, the setting up of a justice system to which grievances can be addressed.” (CMI 2012, 31.)

⁵ ”In this context it is also seen as a problem that many victims of the conflict have not yet received the assistance for economic empowerment they are entitled to according to MoU provisions.” (CMI 2012, 31.)

⁶ ”Economic development, backbone of the peace process.” (CMI 2012, 33.)

merkittävästi joulukuussa 2004 tapahtunut maanjäristys ja tsunami. Erityisesti tsunamin jälkeen alueelle saatiin paljon kansainvälistä pääomaa jälleenrakentamisen tueksi. Indonesian hallinnon katastrofiapu on hieman edesauttanut Acehin alueen taloudellista ja sosiaalista kehitystä. Tuottavuus alueella on parantunut, erityisesti kuljetukseen ja tieyhteyksiin sekä koulutuksen ja terveyspalveluiden investoimisen jälkeen. Raportti kuitenkin toteaa, että vaikka hallinto on toteuttanut merkittäviä avustuksia, ”kestävän työllisyyden luomisen olevan edelleen merkittävä ongelma.”⁷ Vaikka investoinnit ovat onnistuneet luomaan lyhyen aikavälin töitä toisille aloille, investointien puute näkyy silti tietyillä aloilla, jotka voisivat työllistää suuria ihmismääriä. Raportti vetoaa sekä Acehin hallintoon, että kansalliseen hallintoon, jotta nämä puuttuisivat työttömyyteen lisää ja edistäisivät investointien ohjautumista oikeille aloille. Raportti toteaa investointien suhteen olevan tärkeää, että ne ohjataan ensisijaisesti edistämään pitkän aikavälin kehityksen avustuksia. Raportti näkee tämän kannalta tärkeinä kohteina muun muassa infrastruktuurin, koulutuksen ja terveyspalvelut. (CMI 2012, 33–34.)

Raportilla tuodaan esille sivulla 34, miten Acehin alue on yhä seitsemän vuotta rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen jäljessä muita valtion alueita taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen mittareiden mukaan. Acehilaisista 20 % elää köyhyysrajan alapuolella. Acehin maakunnalla on kuudenneksi suurin köyhyysaste Indonesiassa. Aceh sijoittuu 17. maakunnaksi Indonesiassa inhimillisen kehityksen indeksin (HDI) mukaan. Raportti nostaa kuitenkin esille, että HDI näyttäytyy alueella eri tavoin riippuen maakunnan eri alueista. Tämän jälkeen raportti siirtyy siihen, miten hallinnon avulla voidaan tilannetta parantaa. Kappaleen lopuksi raportti painottaa vielä, miten rahoituksen avulla voidaan kiihdyttää maakunnan taloudellista kehitystä, luoda otollisia investointi- ja työmahdollisuuksia sekä nostaa acehilaiset pois köyhydestä. ”Rauhan osuuksien tasapuolinen tarjoaminen kaikille acehilaisille on keskeinen edellytys kestäväälle rauhalle maakunnassa”⁸, raportti toteaa. (CMI 2012, 34.) Raportti toteaa lopuksi suosituksissaan, että kaikenkattavan kestävä taloudellisen kehityksen strategian tulisi toimia perustana maakunnan kehitykseen ohjatun rahoituksen jakamiseen (CMI 2012, 38.)

Raportti nostaa esille luvussa 5.2. naisten asemaa ja roolia Acehissa. Kyseinen luku käsittelee paljon naisten mahdollisuutta osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja rauhanprosessiin. Tämän osion voidaan katsoa soveltuvan myös inhimillisen turvallisuuden kategorian alle

---

⁷ ”Creating sustainable employment remains a major challenge.” (CMI 2012, 33.)

⁸ ”Providing all Acehnese a fair share in the peace dividend is an essential precondition for sustainable peace in the province.” (CMI 2012, 34.)

naisten oikeuksien osalta. Raportti toteaa, että on olemassa jo useita lakeja, jotka edesauttavat naisten voimaannuttamista ja tasa-arvoista kohtelua. Raportti kuitenkin toteaa, että lähinnä kulttuurillisista ja sosiaalisista normeista johtuen käytännön tasolla nämä eivät toteudu. Jotta naiset etenisivät myös poliittisessa elämässä tulisi heitä erityisesti tukea ja kouluttaa. Raportin mukaan toimet naisten voimaannuttamiseksi ovat olleet tähän mennessä riittämättömiä projektien koordinoinnin puutteen takia. Raportti esittää myös, että naisten voimaannuttaminen on tärkeää, jotta politiikka Acehissa olisi monimuotoisempaa. (CMI 2012, 32–33.) Raportin lopulla yhteenvedon ja suositusten osiossa CMI toteaa yhtenä rauhanprosessin suosituskohtana naisten roolin vahvistamisen. Naisia tulisi voimaannuttaa sekä poliittisessa että sosiaalisessa elämässä. Alueen uskonnollisten yhteisöjen sisällä tulisi toimijoita kannustaa keskustelemaan rakentavammin naisten voimaannuttamisesta ja johtajuudesta. Raportin tässä kappaleessa CMI painottaa myös sitä, että kansainvälisten toimijoiden tulisi tukea paikallisia aloitteita, joiden päämääränä on naisten pitkäkestoinen tukeminen. (CMI 2012, 37.)

Yhteiskuntaan uudelleenintegroitumisen merkitys nousee aineistosta esiin yhtenä melko merkittävänä tekijänä rauhalle. CMI:n tuottamassa raportissa yhteiskuntaan uudelleenintegroitumisen merkitys nähdään yksilöiden tason kautta. Raportti kuitenkin melko vahvasti painottaa tämän osalta poliittisten instituutioiden vastuuta ja ohjelmien käytännön tason toteutusta. Vaikka raportti koskettaa yksilöiden tasoa ottamalla huomioon edellä mainitut ongelmakohdat, niiden käsittely yksilötasolla jää hieman vajavaiseksi.

Kansalaisyhteiskunnan roolin huomioiminen on yksi aineistosta esiin nouseva seikka, joka sopii useamman asettamani yläkategorian alle. Juuri niiden roolia ja sen vaikutusta tulen aineistosta osoittamaan enemmän paikallisen omistajuuden kategorian alla. Arkipäiväisen rauhan kategorian alle soveltuu kuitenkin aineistossa esiin nousseet kansalaisyhteiskunnan temaattiset huolen aiheet. Kansalaisyhteiskunta toimijana pyrkii aktiivisesti pitämään rauhanprosessin keskusteluissa yllä puhetta ihmisoikeuksien ja ihmisten taloudellisten mahdollisuuksien tärkeydestä. Ihmisoikeudet ja taloudellinen voimaantuminen nousevat selkeinä teemoina aineistosta esille. Monin kohdin raportti keskittyy ongelmiin liittyen niiden ratkaisemiseen osallistuviin organisaatioihin ja instituutioihin sekä miten niiden toimintaa tulisi parantaa, jotta kehitys olisi kestävämpää. Ongelmat nähdään raportissa kuitenkin suurelta osin yksilön tasolta ja yksilöitä koskettavana epäkohtana.

Kaiken kaikkiaan aineistosta esiin nousee kestävän taloudellisen kehityksen merkitys rauhan kannalta. Raportista välittyy monissa kohdissa painotus tämän aihealueen tärkeydestä. Tämän

erityisesti osoittavat nimetty luku, jossa mainitaan, että taloudellinen kehitys toimii selkärankana rauhanprosessille. Työttömyys ja köyhyys nousevat esille eniten ihmisten turvallisuutta uhkaavina tekijöinä. Työttömyys koettelee ihmisten toimeentuloa ja hyvinvointia. Taloudellisten mahdollisuuksien parantamisen avulla voidaan raportin mukaan myös poistaa aluetta uhkaavaa köyhyyttä. Köyhyys on yksilöiden elämänlaatua merkittävästi heikentävä asia, jonka huomioiminen tässä raportissa osoittaa, että yksilöiden huolet huomioidaan myös tärkeinä rauhanprosessin kannalta. Kuten edellä mainituissa kohdissa, kuitenkin myös työttömyyden ja köyhyyden poistamisen suhteen, raportti painottaa jonkin verran myös hallinnon tason vastuuta ja niiden toimia, vieden osaltaan hieman huomiota pois yksilön tasolta. Raportissa huomioidaan melko kattavasti naisten asema Acehissa ja heidän mahdollisuutensa toteuttaa sen laista elämää kuin he haluaisivat. Raportin perusteella voidaan todeta, että CMI näkee naisten roolin poliittista elämää rikastuttavana tekijänä ja tämän suhteen olisi tärkeää kyetä voimaannuttamaan heitä. Kattavamman rauhan määritelmän kannalta on kuitenkin olennaista, että CMI raportissa huomioi yksilöiden tason ja heitä uhkaavat tekijät itsessään. Edellä mainitut esimerkit osoittavat, että rauhan toteutumiseen nähdään vaikuttavan myös jotkin yksilöiden asemaa, toimeentuloa ja hyvinvointia uhkaavat asiat.

6.2.2. Acehin maakunnan erityisasema, uskonto ja kulttuuri

Inhimillisen turvallisuuden piirteiden lisäksi arkipäiväisen rauhan alle aineistosta löytyy useita kohtia, joissa viitataan alueen kulttuuriin, uskontoon ja alueen erityisaseman merkitykseen eri asioille. Tässä alaluvussa käsittelen aineiston kolmen teeman kautta, jotka ovat maakunnan erityisasema, uskonto ja kulttuuri.

Seurantaprojektin raportti on jaoteltu kahteen osaan: ensimmäiseen, joka keskittyy rauhanprosessin osalta rauhansopimuksen niihin lausekkeisiin, jotka muodostavat lainsäädännöllisen pohjan rauhanprosessille ja toiseen, joka keskittyy rauhanprosessin aihealueisiin, jotka eivät ole suoraan sidottu lainsäädäntöön. Lainsäädäntöön liittyvän osuuden aivan alussa sivulla 15 mainitaan raportissa Acehin alueen erityisestä lainsäädännöllisesti asemasta. Raportti nostaa esille, miten rauhansopimuksessa on sovittu uuden lain voimaan saattamisesta, jolla korvattaisiin kaksi aikaisempaa acehilaisen erityisasemaa määrittänyttä lakia. (CMI 2012, 15.) Raportti pyrkii tuomaan esille, miten lainsäädännön keinoin alueen erityisasemaa voidaan toteuttaa ja miten se pystytään varmistamaan. Alueen erityisautonominen asema vilahtaa tekstin lainsäädäntöön viittaavissa kohdissa, kuten sivulla 22, jossa kerrotaan Acehin hallinnon ja kansallisen hallinnon vastuualueiden suhteesta. Raportti

mainitsee, että Acehin asemasta on neuvoteltu paljon ja tämän suhteen on myös tehty myönnytyksiä. (CMI 2012, 22.) Raportin lopussa olevassa suositukset-osiossa raportti ottaa kantaa alueen erityisasemaan toteamalla, että alueen hallinnolla on merkittävä osa vastuusta rauhanprosessin edistymisen toteutumisessa. Raportti toteaa vielä olevan tärkeää, että rauhanprosessin kaikki toimijat kunnioittavat ja tunnustavat alueen etuoikeudet. Tämän avulla on mahdollista turvata rauhan kestäminen ja vahvistaa osapuolten välisen luottamuksen syntymistä. (CMI 2012, 37.) Aivan raportin lopussa acehilaisten erityisasemaan otetaan esille myös taloudellisen kehityksen suositusten kohdalla. Raportti painottaa Acehin erityisen autonomian kunnioittamista sekä alueen päätäntävaltaa rahallisten avustusten ohjaamisessa tarvittaviin kohteisiin. (CMI 2012, 38.)

Acehin erityistä asemaa käsitelleet aikaisemmat lait sisälsivät lausekkeitä, jotka koskivat acehilaisten erityistä uskonnollista asemaa. Raportti nostaa näistä kohdista esille muun muassa lausekkeen, jolla turvataan oikeus elää uskonnollista elämää, toteuttaa sharia-lakia sekä huomioida tämä myös osana koulutusta. Lainsäädännössä käsitellään myös uskonnollisten johtajien asemaa siten, että heillä tulisi olla pääsy poliittiseen päätöksentekoon. Lausekkeista raportissa nostetaan myös esille alueen oikeus perustaa sharia-lakia noudattava tuomioistuin, jonka kuitenkin tulee toimia kansallisen lainsäädännön kehyksessä. (CMI 2012, 15–16.) Raportissa uskonnon rooli nousee seuraavan kerran esille luvussa 5.2., jossa käsitellään naisten tilannetta Acehissa ja heidän osallistumistaan poliittiseen päätöksentekoon. Raportti toteaa, että vaikka lainsäädännössä käsitellään naisten asemaa, ei naisten rooli muun muassa poliittisessa päätöksenteossa toteudu sosiaalisten ja kulttuurillisten normien takia. Raportti toteaa, että sukupuolten välinen tasa-arvo hankaloituu näiden takia. Acehin uskonnolliset perinteet rajoittavat naisten oikeuksia ja tarjoava tiukan moraalisen ohjenuoran ja pukukoodin naisille. (CMI 2012, 32.) Alueen uskonnollisilla perinteillä on siis merkittävä vaikutus yhä raportin kirjoittamisen hetkellä naisten asemaan ja heidän mahdollisuuksiinsa osallistua laajemmin yhteiskunnan toimintaan.

Raportin lainsäädäntöön viittaavissa kohdissa raportti nostaa esille myös lain lausekkeitä, jotka viittaavat alueen kulttuuriin ja normeihin. Lainsäädännöllä tulisi taata acehilaisille oikeus toteuttaa alueen perinteisiä normeja ja kulttuuria.⁹ Lainsäädännön toisessa kulttuureihin ja normeihin viittaavassa kohdassa raportti tuo esille, miten alueelle on perustettu ei-poliittinen instituutio Wali Nanggroe, jonka pyrkimyksenä on yhdistää acehilaisia ihmisiä ja tarjota

---

⁹ Raportissa viitataan Acehin perinteisiin normeihin ja kulttuureihin termillä adat (CMI 2012, 15).

ohjausta liittyen alueen perinteisiin normeihin ja kulttuuriin. (CMI 2012, 15–16.) Raportin luvussa, jossa käsitellään naisten asemaa, otetaan huomioon myös alueen perinteisten normien ja kulttuurin vaikutus. Raportti toteaa, miten naisten nähdään lähinnä olevan vastuussa kodista ja perheestä. CMI on toteuttanut tutkimuksen liittyen naisten asemaan ja heidän mahdollisuuksiinsa vaikuttaa päätöksentekoon. Raportti esittää, että julkinen diskurssi ja acehilaisten sosiaaliset ja kulttuurilliset normit vaikuttavat naisten pääsyyn päätöksentekoon mukaan. Yleinen käsitys raportin mukaan alueella vaikuttaa olevan se, että naiset saisivat osallistua poliittiseen päätöksentekoon, mutta ei ole suotavaa, että he pyrkisivät johtotehtäviin päätöksentekijöinä. Naisten politiikkaan pääsyn esteenä toimii usein myös puolueiden rakenne, joka ei suosi naiskandidaatteja, eikä edistä heidän pärjäämistään vaaleissa. Raportti painottaa, että Acehin modernisaation yhteydessä alueen perinteiset normit tulee ottaa huomioon. Enemmän tulisi kiinnittää huomiota kulttuurillisiin esteisiin ja herkkyysiin, kun yritetään kehittää perinteisiä arvoja. Perinteiset arvot kuitenkin yhä vaikuttavat yleiseen mielipiteeseen, joka usein saattaa olla ristiriidassa naisten suuremman poliittisen roolin kanssa. (CMI 2012, 33.)

Raportista käy ilmi, että Acehin erityinen asema maakuntana on huomioitu rauhanprosessissa useissa eri kohdissa. CMI myös nostaa näitä kohtia melko kattavasti raportissa esille. Tämän perusteella voidaan olettaa, että acehilaisilla on selkeästi oma identiteettinsä ja erilaisuutensa suhteessa muuhun Indonesiaan. Kestävän rauhan kannalta CMI näkee maakunnan erityisaseman huomioimisen olennaisena, ja tämän seuraamisessa paikallisilla toimijoilla on suuri vastuu. Uskonnon sekä kulttuurin ja normien vaikutus alueen spesiaaliin asemaan on melko suuri, ja tämä käy raportin perusteella selväksi. Raportti näkee uskonnon olevan merkittävä tekijä, jotta acehilaiset kokisivat paikallisten tarpeidensa tulleen huomioiduksi ja oikeutensa toteutuneen. Raportti kuitenkin myös osoittaa, miten rauhan kannalta uskonto voi myös vaikuttaa negatiivisesti kehitykseen, tässä tapauksessa naisten voimaantumiseen ja vaikutusmahdollisuuksiin. Uskonto paikallisten tarpeena niin positiivisessa kuin negatiivisessakin mielessä on osa rauhan toteutumista. Raportti nostaa rauhanprosessin kannalta huomionarvoiseksi myös kulttuurin ja normit. Niiden suhteen raportti muun muassa osoittaa, miten osana rauhanprosessia Acehiin on perustettu instituutio, jonka tehtävänä on opastaa kansalaisia acehilaisista perinteisistä normeista. Acehissa raportin mukaan perinteiset arvot vaikuttavat yhä merkittävästi alueen ja sen ihmisten toimintaan. On tärkeää huomioida nämä, jotta aluetta ei pyritä modernisoimaan ilman maakuntalaisten mukanaoloa. Raportti pitää naisten tasa-arvoista asemaa ja voimaantumista tärkeinä piirteinä, jotta rauhan voidaan nähdä

toteutuneen. Kulttuurilla ja normeilla uskonnon lisäksi on merkittävä vaikutus naisten asemaan Acehissa.

6.3. Paikallinen omistajuus

Paikallisen omistajuuden yläkategoria on analyysiin johdettu suoraan liberaalin rauhan kritiikin teorian pohjalta. Aineistosta lähdin etsimään kohtia, joissa teksti selkeästi liittyy paikalliseen omistajuuteen ja joissa sen huomioiminen kyseisessä seurantaprojektissa on ollut esillä CMI:n toimesta. Paikallinen omistajuus näyttäytyy kohdissa, joissa raportti osoittaa, että paikallisten toimijoiden roolia päätöksenteossa on pidetty tärkeänä. Teoreettisen näkökulman mukaan rauhanprosessin ei tulisi tapahtua ylhäältä-alaspäin tapahtuvana prosessina, jossa kansallinen hallinto tai kansainväliset toimijat määrittävät, miten rauhansopimusta implementoidaan ja rauhanprosessia edistetään. Jotta rauhasta olisi mahdollista saada kestävä, on oleellista huomioida paikallisten mukanaolo rauhanprosessissa ja saada heidän äänensä kuuluviin. Näin muodostuvasta rauhasta on todennäköisempää saada kansalaisten keskuudessa legitiimi. Tämä ilmeni myös aineistossa. CMI:n tuottama raportti toteaa jo alkusanoissaan, että: ”ei tulisi unohtaa, että rauhanprosessin tulisi olla juurtunut itse yhteiskuntaan. On kansan oikeus ja velvollisuus itse toimia parhaalla mahdollisella tavalla vaikeasti voitetun rauhan eteen.”¹⁰ Raportin mukaan vuonna 2009 ei kaikkia rauhansopimuksen lausekkeita ole onnistuttu laittamaan käytäntöön. Raportti tuo esille, miten tässä vaiheessa on käynyt ilmeiseksi, että rakentavan dialogisen prosessin jatkuminen kaikkien rauhansopimuksen osapuolten kanssa on tärkeää. Raportti myös toteaa olevan tärkeää, että myös muut relevantit sidosryhmät otetaan rauhansopimuksen implementointivaiheen neuvotteluihin mukaan, jotta voidaan saada yhteinen ymmärrys vielä ratkaisemattomista asioista. CMI toteaa, miten tämän dialogisen prosessin tavoitteena on luoda ympäristö, jossa ”kaikki osapuolet voisivat työskennellä yhdessä saadakseen aikaan kaikkia tyydyttävän rauhansopimuksen implementoinnin kestävä rauhan saavuttamiseksi Acehissa.”¹¹ (CMI 2012, 10.) Raportti toteaa myös sivulla 27 koko seurantaprojektin tavoitteena olleen dialogisen prosessin luomisen ja helpottamisen kaikkien olennaisten toimijoiden välille, myös sidosryhmien (CMI 2012, 27). Raportin lopun suosituksissa todetaan myös, että ”presidentti Ahtisaari ja CMI rohkaisevat kaikkia puolia

---

¹⁰ ”It should not be forgotten, however, that the peace process needs to be rooted in the society itself. It is the right and responsibility of the people themselves to make the best out of the hard-won peace.” (CMI 2012, 5.)

¹¹ ”all parties could work together towards a satisfactory implementation of the MoU for achieving sustainable peace in Aceh.” (CMI 2012, 10.)

jatkamaan lupaavalla polulla kohti pysyvää rauhaa Acehissa”¹² (CMI 2012, 36). Yleisesti raportista käykin ilmi, että myös paikallisten toimijoiden mukana olo nähdään oleellisena, jotta vielä ratkaisemattomiin asioihin voidaan löytää tyydyttäviä ratkaisuja. Myös kaikkien olennaisten sidosryhmien huomioimista pidetään tärkeänä. Kestävän rauhan pohjan nähdään perustuvan laajaan yhteisymmärrykseen. Raportin perusteella on mahdollista muodostaa käsitys, että CMI näkee paikallisten toimijoiden roolin olennaisena ja tärkeänä rauhanprosessissa.

Yleisen aineistoon tutustumisen jälkeen, tutkin aineistosta tarkemmin kohtia, joissa paikalliseen omistajuuteen viitataan ja olen aineiston jakanut seuraaviin tarkentaviin alakategorioihin:

- 1) Kansalaisyhteiskunta
- 2) Naisten rooli päätöksenteossa
- 3) Vapaa Aceh -liike rauhansopimuksen paikallisena osapuolena
- 4) Paikallinen hallinto

Aineistossa paikallinen omistajuus ilmeni selkeästi näiden alakategorioiden kautta.

6.3.1. Kansalaisyhteiskunta

Raportti viitataan monissa kohdissa Acehin kansalaisyhteiskuntaan ja sen rooliin mukana rauhanprosessissa niin itse neuvotteluiden osallisena, kuin tahona, jonka mielipiteitä tulisi huomioida. Raportista käy ilmi sen alkuosiossa sivulla 6, miten raportti sisältää kohtia tärkeistä tekijöistä, jotka vaikuttavat kestävän rauhan muodostumiseen Acehissa. Ensimmäisenä näistä tekijöistä mainitaan tarve vahvalle kansalaisyhteiskunnalle. (CMI 2012, 6.) CMI mainitsee myös olevansa kiitollinen Acehin paikallisen hallinnon lisäksi acehilaisen kansalaisyhteiskunnan edustajille osallistumisesta CMI:n työskentelyyn tarjoamalla tärkeitä näkemyksiä (CMI 2012, 8). Raportista käy ilmi, että seurantaprojektin aikana järjestettiin 13 eri tapaamista, joissa oli mukana molemmat konfliktin osapuolet, sekä näiden lisäksi paikallista hallintoa, opiskelijoita ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Ennen seurantaprojektia kaikkien olennaisten osallisten panosta ei riittävästi huomioitu. Raportissa nostetaan esille erityisesti kansalaisyhteiskunta, jonka roolin ja vaikutusvallan mainitaan olleen marginaalinen, mikä on aiheuttanut tyytymättömyyttä Acehissa. Tämän jälkeen sivulla 11 raportti vielä toistaa, jotta kestävää rauhaa olisi mahdollista saavuttaa tulee kaikkien merkittävien osapuolten mielipiteet

---

¹² President Ahtisaari and CMI encourage all parties to continue on this promising path to sustained peace in Aceh.” (CMI 2012, 36.)

huomioida ja näiden pohjalta luoda yhteinen ymmärrys vielä auki olevista asioista. (CMI 2012, 10–11.) Kansalaisyhteiskuntaan on myös kuunneltu varsinaisen lainsäädännön muokkauksen yhteydessä (CMI 2012, 15).

Luvussa 5 raportissa käsitellään tekijöitä, jotka vaikuttavat kestäväen rauhan luomiseen. 5.1. luku koskee kansalaisyhteiskunnan osallistumista rauhanprosessiin. Osaltaan tämä raportin kohta sisältyi jo aikaisemmin käsitellyn inhimillisen turvallisuuden alle temaattisten aiheiden johdosta. Tämän alakategorian alla voin tarkemmin analysoida, miten CMI näkee kansalaisyhteiskunnan roolin ja miten se esiintyy kyseisessä luvussa. (CMI 2012, 31.) Se, että raporttiin on nostettu kansalaisyhteiskunnan rooli ensimmäiseksi kohdaksi kestäväen rauhaan vaikuttavien tekijöiden alle, osoittaa CMI:n ymmärryksen kansalaisyhteiskunnan huomioimisen tärkeydestä.

Raportti aloittaa kyseisen luvun sanomalla: ”kestävä rauhanprosessi vaatii myös energisen kansalaisyhteiskunnan, jolla on mahdollisuus ilmaista ongelmia ja huolia, ja jonka ääntä huomioidaan poliittisessa järjestelmässä.”¹³ Raportti pitää tärkeänä keskustelua hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä, sillä se rikastuttaa poliittista järjestelmää ja kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Seurantaprojektissa mukana ollut presidentti Ahtisaari yhdessä CMI:n kanssa ovat säännöllisesti kuunnelleet kansalaisyhteiskunnan mielipiteitä ja järjestäneet kaksi neuvottelukierrosta kansalaisyhteiskunnan edustajien kesken keskustellen eri ongelmakohteista. Raportti tuo kuitenkin myös esille, miten kansalaisyhteiskunnan toimesta on kuulunut negatiivista palautetta. Kansalaisyhteiskunnan mielestä heidän panostaan ei ole riittävästi käytetty rauhanprosessin edistämiseen ja heidän huomioimisensa on jäänyt liian vähäiseksi. Kansalaisyhteiskunnan mukaan he voivat edesauttaa merkittävästi rauhaan yhteiskunnan luomisessa tukemalla väkivallatonta dialogia ja sovittelua konfliktin osapuolten välillä. Raportti kappaleen loppuun toteaa: ”Usein, kuten myös tässä Aceh tapauksessa, nämä ruohonjuuritason aloitteet eivät ole pääkohtina, mutta niitä tulisi kuitenkin tukea ja rohkaista”.¹⁴ Raportissa CMI kannustaa paikallista hallintoa jatkamaan dialogia kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tähän raportissa ehdotetaan mahdolliseksi ratkaisuksi kansalaisyhteiskunnan asiantuntijoista koostuvan neuvoston perustamista, jonka kanssa säännöllistä keskustelua ja informaation vaihtamista voisi jatkaa. Neuvoston kautta olisi myös mahdollista saada tietoon

---

¹³ ”A sustainable peace process requires also a vibrant civil society that has the possibility to voice issues and concerns and whose voices are taken into consideration within political system” (CMI 2012, 31).

¹⁴ ”Often, as is also the case in Aceh, these grass-root initiatives are not in the headlines, however their activities need to be supported and encouraged.” (CMI 2012, 31).

kansalaisyhteiskuntaa painavia ongelmia. Tämä loisi kansalaisyhteiskunnalle myös aktiivisen roolin osana kestävän yhteiskunnallisen rauhan ylläpitämisessä. (CMI 2012, 31–32.) Myös raportin lopun suosituksissa käydään vielä läpi kansalaisyhteiskunnan asemaa. Raportti kannustaa rohkaisemaan ja tukemaan kansalaisyhteiskunnan roolia Acehissa, sillä sen mainitaan olevan tärkeä osa yhteisöllistä harmoniaa ja pitkäkestoista rauhaa. Kansalaisyhteiskunnan avustuksia tulisi ohjata erityisesti ruohonjuuritason toimijoille. (CMI 2012, 37.) Raportista käy ilmi, että kansalaisyhteiskuntaa tulisi CMI:n mielestä kuunnella säännöllisesti ja koko rauhanprosessin ajan. Kansalaisyhteiskunnan kuuntelemisen avulla on mahdollista saada tietoon ruohonjuuritason kohtaamia ongelmia ja haasteita. Raportti toteaa, miten kansalaisyhteiskunnan rooli on merkittävä rauhaisan yhteiskunnan ylläpitämisen ja kestävän rauhan rakentamisen kannalta. Raportti kuitenkin myös selkeästi tuo esille, miten nämä ruohonjuuritason ongelmat ja temaattiset aiheet eivät useinkaan rauhanprosessissa ole keskiössä ja tärkeimpinä teemoina. CMI tuo tämän asian selkeästi raportissa esille, mutta monin kohdin kuitenkin painottaa, että ruohonjuuritason esittämät ongelmat tulisi ottaa todesta ja niiden ratkaisuun tulisi kiinnittää aktiivista huomiota. Kansalaisyhteiskunnan monipuolinen huomioiminen raportissa osoittaa, että CMI pitää sen roolia paikallisten ihmisten edustajana hyvinkin tärkeänä rauhan edistämisen kannalta.

6.3.2. Naisten rooli päätöksenteossa

Raportissa viitataan naisiin paikallisina toimijoina ensimmäisen kerran luvussa 5.2., joka keskittyy naisten asemaan Acehissa ja heidän osallistumiseensa rauhanprosessiin. Raportti mainitsee heti luvun alussa, että naisten roolia niin rauhantekijöinä kuin taistelijoina konfliktissa on prosessissa aliarvioitu. ”Naiset on suuresti sivuutettu relevanteissa elimissä ja aloitteissa, jotka olennaisesti käsittelevät rauhanprosessia.”¹⁵ Naisten on ollut hankalaa löytää tilaa itselleen toimijoina poliittisessa elämässä konfliktin jälkeisessä ympäristössä Acehissa. Raportti toteaa, miten naisten rooli rauhanprosessissa ja poliittisessa elämässä on ongelma, johon kansallisen ja paikallisen hallinnon tulisi puuttua. Raportti käsittelee myös sitä, miten naisilla on lainsäädännössä määritelty oikeus osallistua poliittiseen elämään. Käytännössä tämä ei kuitenkaan voi niin helposti toteutua johtuen jo aikaisemmin tässä analyysissä käsitellyistä normeista ja kulttuurista, jotka vaikuttavat suuresti naisten oikeuksiin ja asemaan. CMI painottaa, että: ”vielä tulee tehdä paljon työtä yhteisön naisten poliittisen elämän roolia

---

¹⁵ ”Women have been largely sidelined from the relevant bodies and initiatives that substantially deal with the peace process.” (CMI 2012, 32.)

koskevien mielipiteiden muuttamisessa.”¹⁶ Raportti toteaa, että alueella on pyritty jo tekemään aloitteita naisten aseman kasvattamiseksi. Erityisesti naisten asemaa on kyetty hieman parantamaan virallisissa menettelyissä koskien kehityksen suunnittelua, mutta muutoin naisten voimaannuttamisessa ei ole vielä saavutettu riittäviä tuloksia. Raportti nostaa myös esille, miten Acehin perinteinen puoluerakenne ei suosi naiskandidaatteja eikä edistä heidän valitsemistaan vaaleissa. Raportissa painotetaan, että naisten asemaa tulisi parantaa erityisesti ruohonjuuritasolla auttamalla olemassa olevia naisten ryhmiä ja verkostoja ja täten mahdollistaa naisten voimaantuminen sekä lisätä heidän tietoisuuttaan osallistumisesta sosiaaliseen ja poliittiseen elämään. (CMI 2012, 32–33.) Raportin suosituksissa naisten roolia käsittelevässä osiossa CMI painottaa vielä, että naisten roolin vahvistaminen Acehin poliittisessa elämässä vaatii lisähuomiota ja -toimia. Ruohonjuuritasolla toimivien naisten toimintaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja tukea. Täten naiset olisivat tietoisempia mahdollisuuksistaan poliittisessa elämässä ja voisivat tavoitella suurempaa roolia alueen päätöksenteossa. (CMI 2012, 37.) Naisten puuttumista rauhanprosessista ja alueen poliittisesta elämästä voidaan pitää ongelmallisena, sillä naiset muodostavat merkittävän osan alueen väestöstä. Mikäli naiset eivät pääse ääneen ja esille rauhanprosessissa jäävät heidän näkemyksensä huomiotta. CMI huomioi tämän ongelma aineistossa ja nostaa esille tarpeen parantaa naisten mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon, mikä kasvattaisi paikallisten toimijoiden laajempaa osallistumista prosessiin ja näin ollen auttaisi rauhan muodostumista laajemman konsensuksen perustalle. CMI korostaa, että erityisesti ruohonjuuritason naiset tulisi saada esille, jotta myös heidän kauttaan voidaan tuoda tietoon ihmisten kokemia uhkia. Vaikka naisten roolin parantamisen eteen on tehty töitä, painottaa CMI selkeästi, etteivät toimet ole vielä tähän mennessä olleet riittäviä. CMI:n käsitykseen rauhanprosessin paikallisesta omistajuudesta kuuluu olennaisesti naisten vahva ja tasa-arvoinen rooli.

6.3.3. Vapaa Aceh -liike rauhansopimuksen paikallisena osapuolena

Vapaa Aceh -liike (GAM) oli konfliktissa toisena osapuolena, joten päädyin analyysissä nimeämään yhden alakategorian myös sen mukaan, sillä luonnollisesti se toimijana esiintyy aineistossa usein. GAM on acehilainen ryhmä, joka konfliktissa ajoi näkemyksiään Acehin eduista. Tästä syystä koen, että sen toimijuutta käsittelevät kohdat soveltuvat rauhanprosessin paikallisen omistajuuden alle.

---

¹⁶ ”Much effort needs to be undertaken to change society perceptions of the role of women in political life” (CMI 2012, 32).

CMI kiittää rauhansopimuksen toista allekirjoittajaa, eli GAM:ia, sen läheisestä ja luottamuksellisesta yhteistyöstä rauhanprosessissa. Raportti myös korostaa, miten GAM:in vahva sitoutuminen ratkaisemaan Acehia koskevat avoinna olevat kysymykset oli merkittävä tekijä, jotta rakentavaa dialogista prosessia oli mahdollista kehittää konfliktin osapuolten välille. (CMI 2012, 8.) Raportti painottaa aluksi sivulla 7, miten seurantaprojektin tavoitteena on ollut fasilitoida dialoginen prosessi osapuolten välille (CMI 2012, 7). Raportissa todetaan, miten ennen seurantaprojektin alkamista, rauhanprosessi ei ole edennyt koordinoitusti, mikä on hidastanut osapuolia löytämään molempia tyydyttäviä tapoja saavuttaa kestävä rauhaa. Raportti huomioi myös, että tässä vaiheessa oli vielä myös monia rauhansopimuksen kohtia, joita ei ollut vielä implementoitu. Tähän liittyen raportti toteaa erityisesti GAM:in olleen tyytymättömän vallinneeseen tilanteeseen. (CMI 2012, 10.) Seurantaprojektin toimilla olikin tavoitteena luoda osapuolten välille luottamusta sekä kasvattaa niiden sitoutumista rakentavaan dialogiseen prosessiin (CMI 2012, 12). CMI mainitsee omien toimien keskiössä olleen: ”osapuolten rohkaisemisen olemaan aktiivisesti prosessissa mukana ja kummankin puolen neuvomisen substanssiasioissa liittyen rauhansopimuksen avoimiin kohtiin.”¹⁷ Vielä erikseen raportti nostaa esille, miten CMI on tukenut GAM:ia artikuloimaan heidän kriittisimpinä pitämänsä ongelmat paremmin. Tämän avulla on voitu mahdollistaa merkityksellinen diskurssi osapuolten välille. (CMI 2012, 12–13.)

Raportissa nostetaan esille muutamia kohtia suoraan rauhansopimuksesta. Sivulle 14 CMI on nostanut sopimuksesta tekstin, jossa mainitaan, että: ”Indonesian hallinto ja GAM vahvistavat heidän sitoutumisensa rauhaisaan, kaikenkattavaan ja kestäväan kaikkia arvokkaasti kohtelevaan Acehin konfliktin ratkaisuun.”¹⁸ Tämän lauseen mainitaan olleen tärkeä molemmille osapuolille koko prosessin ajan. (CMI 2012, 14.) Seurantaprojektissa tuodaan esille kahdeksan sivun verran lainsäädännöllisiä kohtia, jotka yhä edelleen ovat olleet ongelmallisia GAM:lle. Raportti mainitsee, että GAM näkee tähän mennessä vielä puutteellisesti toteutettuina rauhansopimuksen kohdat, jotka viittaavat muun muassa Acehin alueen hallintaan, talouteen ja verotukseen, satamien ja lentokenttien toimintaan ja hallintaan, turvallisuuteen sekä ihmisoikeustuomioistuimen perustamiseen. (CMI 2012, 17–23, 26.) Raportti toteaa, mikäli osapuolten välillä jatkuu erimielisyyksiä liittyen rauhansopimuksen kohtien toteutumiseen, on molemmilla osapuolilla oikeus nostaa asia korkeamman, ulkopuolisen tahon käsiteltäväksi.

---

¹⁷ ”Encouraging the parties to remain actively involved in the process and advising both parties on substance matters related to the open MoU issues” (CMI 2012, 12).

¹⁸ GOI and GAM confirm their commitment to a peaceful, comprehensive and sustainable solution to the conflict in Aceh with dignity for all” (CMI 2012, 14).

Erikseen raportissa mainitaan myös GAM:in oikeudesta viedä asia Indonesian presidentin käsittelyyn erityistapauksissa. (CMI 2012, 28.) Raportissa todetaan myös GAM:in esiin nostama huoli liittyen kansallisen lainsäädännön säätämisessä esiintyvään haluttomuuteen huomioida Acehin erityisasema. Acehille on määritelty lainsäädännössä erityisautonominen asema, joka myös kansallisessa lainsäädännössä tulisi huomioida. Raportti toteaa, että konfliktien välttämiseksi tulee jatkaa rakentavaa keskustelua valtion hallinnon ja Acehin hallituksen välillä lainsäädäntöön liittyen. (CMI 2012, 30.) Aivan raportin lopulla nostetaan esille, miten neuvotteluissa presidentti Ahtisaari on jatkuvasti muistuttanut rauhansopimuksen osapuolia niiden sitoumuksista sekä rohkaissut niitä ottamaan täyden vastuun yhä keskeneräisten rauhansopimuksen kohtien käsittelyn prosessista (CMI 2012, 36).

Erityisesti edellä mainittu lause seuranta- ja projektin raportissa osoittaa sen, että CMI:n mielestä rauhanprosessin onnistumisen kannalta on tärkeää, että konfliktin osapuolet ottavat itse vastuu rauhanprosessista. Näin voidaan rauha muodostaa paikalliselle perustalle, joka kunnioittaa paikallisten toimijoiden näkemyksiä. CMI ei koe, että rauhan aikaansaaminen tarvitsisi ulkopuolista tiiviimpää pakottamista tai valmiita ratkaisuja. Konfliktin osapuolten tulee neuvotteluiden avulla kyetä ratkaisemaan tilanne itse. CMI:n kirjoittamasta tekstistä huomaa jo raportin aluksi, että kestävän rauhan syntymisen kannalta, on olennaista, että konfliktin osapuolet löytävät yhteisen ymmärryksen sen tavoittelusta ja keinoista sen eteen. Konfliktin toisena osapuolena olleen paikallisen toimijan GAM:in rooli rauhan kannalta nähdään tasavertaisena suhteessa Indonesian hallintoon. Rauhanprosessia voidaan myös pitää osaltaan paikallisena, jos se tapahtuu Indonesian valtion sisällä sen omien toimijoiden suorittamana. Kuitenkin tässä tilanteessa tarkempi paikallinen omistajuus toteutuu, kun acehilainen toimija GAM nähdään rauhanprosessin tasavertaisena osapuolena, jolla on vastuita ja oikeuksia rauhan muodostamisen suhteen. Raportissa käsitellään erityisesti GAM:n painottamia ongelmia, joihin se vaatii ratkaisua. Kyseisiä huolia painotetaan tekstissä huomattavasti enemmän kuin konfliktin toisen osapuolen Indonesian hallinnon. Tämän perusteella voidaan osoittaa, että CMI pitää GAM:n näkemyksiä tärkeinä ja haluaa huomioida ja nostaa ne esille raportissa. GAM:n tavoitteet paikallisena toimijana ovat olennaisia kestävän rauhan kannalta.

6.3.4. Paikallinen hallinto

Paikallisen hallinnon kategorian alle lähdin aineistosta etsimään tekstin osia, jotka viittaavat juuri Acehin maakunnan asioita hoitaviin virallisiin hallinnollisiin tahoihin. Tämä alakategoria eroaa seuraavasta yläkategoriasta sillä, että tämä keskittyy nimenomaan tietyn alueen

toimijoihin, joiden voidaan nähdä ajavan paikallisten ja koko maakunnan asioita. Seuraava yläkategoria keskittyy hallinnollisiin toimijoihin valtion tasolla, nämä kun toimivat konfliktissa toisena osapuolena. Aikaisemmat kolme alakategoriaa paikallisen omistajuuden kategorian alla viittaavat enemmän ruohonjuuritason toimintaan, jota liberaalin rauhan kritiikki erityisesti korostaa. On kuitenkin myös tärkeää huomioida paikallinen hallinto, sillä niiden vastuulla on maakunnan asioiden eteenpäin vieminen ja maakunnan erityisen lainsäädännön puolustaminen. Paikallinen hallinto tulee kuitenkin huomioida eliittivetoisena ylhäältä-alaspäin tapahtuvana hallintana, joka ei itsessään riitä kattamaan paikallisen omistajuuden kriteeristöä.

Aineiston aluksi CMI haluaa osoittaa kiittollisuuttaan maakunnan hallitukselle ja parlamentille korvaamattomasta yhteistyöstä konfliktin jälkeisessä seurantaprojektissa. Acehin maakuntahallitus ja -parlamentti olivat osallisena keskusteluissa, joissa päätettiin rauhansopimuksen implementoinnin etenemisestä. (CMI 2012, 9–10.) CMI mainitsee raportissa erikseen, että neuvotteluihin päätettiin ottaa mukaan Acehin paikallinen hallitus legitiiminä sidosryhmänä (CMI 2012, 11). Raportti toteaa, miten rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen siinä mainitut lainsäädännölliset muutokset pohjautuivat Acehin maakuntahallituksen luonnokseen. Tämän luonnoksen pohjalta kuitenkin todetaan Indonesian sisäministeriön tehneen viimeisen luonnosversion ennen sen julkaisemista. Raportissa tuodaan myös esille, miten sopimuksella saadaan selvyys vastualueiden jakautumiselle paikallisen ja kansallisen hallinnon välillä. (CMI 2012, 15–16.) Raportissa todetaan, että sen kirjoitushetkellä on kuitenkin edelleen käynnissä useita keskusteluja liittyen vastuunjakoihin. Lainsäädännön mukaan Acehin maakunnan hallinnolle kuuluu oikeus säännellä ja toimeenpanna hallinnolliset tehtävät kaikilla julkisilla sektoreille pois lukien ne, jotka kuuluvat kansallisen hallinnon alle (muun muassa ulko- ja turvallisuuspolitiikka, puolustuspolitiikka sekä oikeus ja raha-asiat). Käytännön tasolla kaikki jakolinjat eivät vielä olleet selkeitä. Raportti nostaa esille melko isona ongelmakohtana maaomistuksen sekä öljy- ja kaasuresurssien hallinnan, joiden oikeuksista ja vastuista alueellisella ja kansallisella toimijalla on erilainen näkemys. Maaomistusasioiden vastuuta tulisi rauhansopimuksen mukaan siirtää alueelliselle hallinnolle, mutta raportti nostaa esille, miten tämä ei ole vielä täysimääräisesti tapahtunut. Öljy- ja kaasuresurssien suhteen muualla Indonesian valtiossa kansallisella hallinnolla on päätäntövalta asioihin. Acehin maakunnan tilanteessa Acehin vaatimus olisi jaettu vastuu liittyen resursseihin sekä oikeus osuuteen tuloista. (CMI 2012, 22–24.) Raportti tuo esille, miten Acehin hallinnolla on pyrkimys saavuttaa melko kattava toimijuus eri politiikan sektoreilla. Heidän pyrkimyksensä eivät ole kuitenkaan täysimääräisesti vielä toteutuneet, vaikka monin kohdin näin on luvattu

rauhansopimuksen yhteydessä. CMI tuo raportilla esille, miten maakunnan hallinnolla olisi toisaalta oikeus saavuttaa näitä etuja ja spesiaaliasemaa, mutta toisaalta niiden käsittely aineistossa jätetään melko vähäiseksi, eikä niihin sen tarkemmin oteta selkeästi kantaa.

CMI näkee raportissa Aceh'n hallinnon kokoonpanon hieman ongelmallisena naisten mukanaolon vähäisyyden johdosta. Aineistosta käy ilmi, ettei naisilla ole samanlaista pääsyä paikalliseen hallintoon kuin miehillä. Tämä teema on noussut esille työssäni jo arkipäiväisen rauhan kategoriassa sekä edellisessä alakategoriassa liittyen naisten rooliin Aceh'n alueella. Raportti nostaa tärkeäksi pyrkimykseksi naisten kannustamisen poliittisiin vaaleihin, sillä tämän avulla voidaan tukea sosiaalisesti, taloudellisesti ja poliittisesti naisten nousemista poliittisiin toimiin. (CMI 2012, 33.)

Raportissa nousee esille talous- ja turvallisuusasioihin liittyen alueellisen hallinnon kasvava vastuu rauhanprosessissa määritellyistä asioista. Taloudellisen kehityksen suhteen raportti suosittelee alueelliselle hallinnolle lisävastuuta liittyen taloudellisen rahoituksen jakamiseen alueella. Raportti esittää, että tämä vahvistaisi hallinnon vastuuta ja kasvattaisi paikalliselle väestölle koituvaa hyötyä. Turvallisuussektoriin liittyen raportti esittää, että acehilaisilla kansalaisilla on halu saada tietoa kansallisen armeijan toiminnasta. Raportin mukaan alueellisten organisaatioiden kautta voidaan asukkaille tätä tietoa jakaa. Tämä lisää läpinäkyvyyttä myös alueellisella tasolla. (CMI 2012, 34–35.) Raportin viimeisessä suositukset-osiossa painotetaan, että rauhansopimuksen sitoumukset tulee toteuttaa Aceh'n maakuntahallituksen ja kansallisen hallituksen yhteistyössä. Seuraavassa lausekkeessa raportti kuitenkin toteaa, että Indonesian hallinnolla on merkittävä vastuu täyttää Aceh'n rauhanprosessissa asetetut lupaukset. Paikallisella hallinnolla tulee kuitenkin olla oikeus ilmaista lainsäädännöllinen tahtonsa antamalla valtion hallinnolle lainsäädännöllisiä luonnoksia tiedoksi. Aceh'n maakunnan hallinnolla todetaan olevan suuri vastuu ryhtyä houkuttelemaan alueelle merkittäviä investointeja parantamaan taloudellista tilannetta. Aivan raportin lopuksi siinä nähdään olevan tärkeää paikallisen hallinnon tukeminen, jotta sen kapasiteettia voidaan vahvistaa. (CMI 2012, 36–38.)

Paikallisen hallinnon toimijuuteen viitataan raportissa muutamissa kohdin. Näiden perusteella voidaan osoittaa, että CMI pitää tärkeänä, että paikallinen hallinto on mukana ratkaisemassa yhä keskeneräisiä ongelmakohtia. CMI pitää oikeutettuna, että paikallisella hallinnolla on vastuita. Myös sen tärkeys, että paikallinen hallinto voi ajaa asukkaidensa etua, välittyy aineistosta jonkin verran. Aineistossa esiintyneen muutaman vastuunjaon kiistan kautta voidaan

esittää, että kansallisen ja alueellisen hallinnon suhteen tilannetta pidetään vielä epäselvänä alueellista hallintoa kohtaan. CMI näkee, että rauhansopimuksella määritellyt hallintaoikeudet eivät vielä täysmääräisesti ole toteutuneet ja näiden osalta alueelliselle hallinnolle tulisi siirtyä lisäoikeuksia ja -vastuita. Näiden perusteella voidaan vetää yhteen, että CMI näkee Aceh'n paikallisen hallinnon roolin tärkeänä. Aineistosta kuitenkin ilmenee myös näkemys, että suurin osa rauhanprosessin toteutuksesta lepää kansallisen hallinnon vastuulla, mikä vähentää paikallisen hallinnon toimijuutta. Mikäli paikallinen toimijuus ei ole läsnä sopimuksen implementointivaiheessa, voi käytäntö muovautua hyvin erilaiseksi. CMI painottaakin raportissaan olevan tärkeää, että rauhanprosessin jokaisessa vaiheessa kunnioitetaan ja tunnustetaan Aceh'n erityisasema (CMI 2012, 37). CMI melko kaikenkattavasti huomioi sen, että rauhanprosessi hallinnollisesti tapahtuisi paikallista omistajuutta kunnioittaen.

6.4. Kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat sekä instituutiot

Tässä kategoriassa keskityn aineistosta etsimään kohtia, jotka viittaavat konfliktissa toisena osapuolena olleeseen Indonesian hallintoon ja siihen, minkälainen merkitys sen toimijuudelle raportissa annetaan. Tämän lisäksi huomioin myös kansainvälisen tason toimijat, joiden roolin voidaan nähdä vaikuttavan rauhan merkitykseen. Toimijoiden lisäksi tulen käsittelemään aineistossa usein esiintyviä instituutioita, jotka vastaavat liberaalin rauhanrakentamisen mallia. Nämä temaattiset aiheet ovat niitä, jotka ovat nousseet aineistosta usein esille, mutta niitä ei ole voinut liittää muun muassa inhimillisen turvallisuuden alle niiden tekstissä ilmenneen vahvan valtion hallintoon linkittymisen takia. Käyttämäni alakategoriat ovat:

- 1) Kansalliset ja kansainväliset toimijat
- 2) Rauhansopimus ja oikeusjärjestys
- 3) Poliittinen järjestelmä
- 4) Talous
- 5) Turvallisuussektori

6.4.1. Kansalliset ja kansainväliset toimijat

Tämän alakategorian kohdalla aineistosta etsin kohtia, joissa viitataan selkeästi erillisenä paikallisesta tasosta kansalliseen ja kansainväliseen tasoon. Huomioin, minkälaisen merkityksen raportti antaa erityisesti kansallisille toimijoille, kuten rauhansopimuksessa toisena osapuolena olleelle Indonesian hallinnolle. Huomioin myös aineistossa joitakin kertoja esiin nousseet kansainväliset toimijat, jotka ovat vaikuttaneet rauhanprosessiin. Liberaalin

rauhan kritiikki painottaa erityisesti paikallisen tason toimijoiden huomioimista. Teoriassa kansallinen ja kansainvälinen taso nähdään ei-paikallisina toimijoina, joten olen tässä yhdistänyt ne saman alakategorian alle.

Kansallisista toimijoista raportissa erityisesti nousee esille rauhansopimuksen toinen allekirjoittaja Indonesian hallinto. Hallintoa on rauhanprosessissa edustanut poliittisten, oikeudellisten ja turvallisuusasioiden ministeriö. CMI haluaa kiittää raportissa hallintoa ja toteaa, ettei työtä rauhan eteen olisi voitu tehdä ilman ministeriön tukea. (CMI 2012, 7.) CMI korostaa raportissa, että seurantaprojektin tavoitteena on ollut kehittää prosessi, jota johtavat konfliktin osapuolet itse. CMI näki tärkeänä, että rauhansopimuksen jälkeen perustetaan dialogiprosessi, jossa voidaan jatkaa rakentavaa keskustelua vielä implementoimattomista kohdista ja edelleen ilmenevistä ongelmista. Raportti toteaa Indonesian hallituksen ottaneen erityisesti vastuuta tämän dialogin jatkumisesta. Raportin sivulla 12 todetaan, että Indonesian hallinto on halunnut sitouttaa myös toisen osapuolen dialogiin vahvasti. Raportin mukaan tämä osoittaa sen, että Indonesian hallinto haluaa todella löytää rakentavia ratkaisuja vielä keskeneräisiin asioihin. (CMI 2012, 11–12.) Kuten Vapaa Aceh -liikkeen kohdalla, myös Indonesian hallinnon mainitaan olevan sitoutunut rauhanomaiseen, kaikenkattavaan ja kestävään Acehin konfliktin ratkaisuun. Raportti nostaa esille, että tämä on ollut erittäin tärkeä lupaus molemmille toimijoille prosessin ajan. (CMI 2012, 14.)

Indonesian hallinto nousee raportissa esille erityisesti kohdissa, joissa viitataan projektin aikana Vapaa Aceh -liikkeen nostamiin huoliin koskien rauhansopimuksen implementointia. Raportti käsittelee kyseisiä kohtia noin kahdeksan sivun verran. Sivulla 14 mainitaan, että myös Indonesian hallitus on jo tehnyt tekoja rauhan eteen. Tämän jälkeen keskitytäänkin paljolti niihin kohtiin, joissa hallinto ei ole vielä onnistunut toimimaan. Raportista nousee esille kuva, ettei Indonesian hallinto ole vielä toiminut riittävästi poliittista järjestelmää, lakia, taloutta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä. Puutteellisen toiminnan nähdään hidastavan rauhansopimuksen implementointia ja näin ollen rauhan edistymistä. Raportti toteaa, ettei kuusi vuotta rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen hallinto ole vieläkään kyennyt implementoimaan joitakin keskeisiä säännöksiä. Tämä perään raportti kuitenkin huomauttaa, että useat näistä ongelmista olisi voitu ratkaista myös paikallisella tasolla, esimerkiksi alueellisen hallituksen toimesta. (CMI 2012, 14–23.) Raportista kansallinen taso nousee selkeästi esille, olihan Indonesian hallinto toinen konfliktin osapuoli. Raportti näkee hallinnon erityisesti toimijana, jonka tehtäviin kuuluu toimeenpanna rauhansopimuksen ehtoja. Näiden suhteen se on toiminut vielä puutteellisesti ja tehottomasti monien kysymysten kohdalla.

Rauhansopimuksen implementointiin liittyvissä kysymyksissä on luonnollista, että huomioidaan lainsäädännöstä vastaava toimija, eli valtion hallinto. Raportti painottaa kyseisiä ongelmia melko paljon, ja tästä syystä kiinnitetään huomiota kansallisen tason toimijan velvollisuuksiin ja tehtäviin. Raportti tämän lisäksi tuo esille, että joissakin kohdin myös paikallisempi taso olisi voinut toimia aktiivisemmin ja ottaa vastuuta asioiden eteenpäin viemisestä. Raportin perusteella voidaan käsittää, että sekä kansallisen että paikallisen tason hallinnollisilla toimijoilla olisi voinut olla vielä aktiivisempi ote rauhanprosessin edistämiseksi. Raportin loppupuolella todetaan kuitenkin selkeästi, että suurin vastuu Aceh'n rauhanprosessin lupauksen toteuttamisesta on Indonesian hallinnolla (CMI 2012, 30, 37). Vaikka Indonesian hallinto raportissa nähdään lähinnä sen velvoitteiden kautta, toteaa raportti, että myös Indonesian hallinnon konfliktin toisena osapuolena tulee olla yhtäläisen tyytyväinen rauhanprosessin etenemiseen ja saavutettuihin tavoitteisiin (CMI 2012, 36). Raportti ei painota kansallisen tason toimijan oikeutta johdattaa rauhanprosessia vaan siitä käy selkeästi ilmi, että rauhanprosessin eteneminen tulee tapahtua paikallista tasoa kuunnellen ja sen kanssa yhteistyössä.

Kansainväliset toimijat esiintynyt raportti myös jonkin verran. Raportin esipuheessa CMI haluaa painottaa, että pitkäkestoisen rauhan ja kehityksen takaamiseksi on edelleen paljon työtä tehtävänä. Alueen kehityksessä kaikkien osallisten rooli on oleellinen alueen kehityksen tukemisessa. Kaikista osallisista raportissa nostetaan esille erikseen kansainvälisen yhteisön rooli. Raportilla pyritään tarjoamaan rauhanprosessin etenemisen kannalta positiivisia suosituksia. Tässä kohdin raportissa mainitaan, että myös kansainvälisen yhteisön roolia koskevia suosituksia tullaan raportissa antamaan. (CMI 2012, 5.) CMI näkeekin yleisesti kansainvälisen yhteisön olevan mukana kestävän rauhan saavuttamisessa ja sen panoksen nähdään edesauttavan prosessia. Tarkemmin näissä kohdissa CMI ei kuitenkaan mainitse, millainen kansainvälisten toimijoiden roolin tulisi olla.

Kansainvälisistä toimijoista aineistossa esiin nostetaan luonnollisesti CMI:n rooli rauhanvälittäjänä. CMI haluaa kiittää erityisesti presidentti Ahtisaaren toimintaa rauhanneuvottelijana. CMI toteaa, että se huomioi rauhansopimuksen jälkeen, että Indonesian hallinto otti aktiivisen vastuun neuvotteluiden jatkumisesta sopimuksen aikaansaamisen jälkeen, eikä presidentti Ahtisaaren yhtä aktiiviselle roolille ollut enää tarvetta. Raportissa CMI nostaa esille, miten se on rauhanprosessia edistääkseen tehnyt muutamia tutkimuksia muun muassa liittyen naisten asemaan rauhanprosessissa. Näiden tutkimusten sanotaan vaikuttaneen merkittävästi CMI:n kykyyn toimia neuvonantajana, mutta niistä on ollut myös suuri hyöty

rauhanprosessin osapuolille lisäten heidän tietouttaan ja ymmärrystään keskeisistä rauhanprosessin ongelmista. (CMI 2012, 11.) Tutkimuksilla on pyritty auttamaan osapuolia niin paljon kuin mahdollista (CMI 2012, 13). CMI huomioi ja arvioi omaa rooliansa ulkopuolisena toimijana rauhanprosessissa ja pystyi astumaan sivuun, kun konfliktin osapuolet halusivat ja kykenivät toimimaan itse aktiivisemmin. CMI näkee raportin perusteella oman toimintansa olevan vahvasti neuvonantajana toimimista. Sen pyrkimyksenä on ollut auttaa osapuolia neuvottelemaan keskenään ja löytämään yhteiset toimivat tavat. Rauhanprosessin aikana CMI on pyrkinyt kasvattamaan osapuolten tietoutta liittyen keskeisiin ongelmakohtiin. Toisaalta näiden perusteella voidaan nähdä mahdollisena se, että CMI ulkopuolisena toimijana ohjaa huomion tiettyihin haluamiinsa teemoihin. Raportissa kuitenkin mainitaan, että esimerkiksi tutkimusten kohdalla on ensisijaisesti haluttu lisätä CMI:n omaa kykyä toimia. Tämän lisäksi on pyritty auttamaan osapuolia heidän tarpeidensa mukaisesti. CMI mainitsee raportissa kannustaneensa osapuolia jatkamaan lupaavaa rauhanprosessia ja tarjonneensa suosituksia, joiden avulla rauhanprosessista ja sitä koskevista neuvotteluista voisi saada tehokkaampia (CMI 2012, 29). Raportti toteaa: ”CMI:n rooli dialogin tukijana ja neuvojen resurssina olleen tervetullut osapuolille, jotka ovat tätä resurssia käyttäneet säännöllisesti ja rakentavasti, kun tarvittu.”¹⁹ Aineistosta välittyy kuva, ettei CMI ole ulkopuolisena toimijana pyrkinyt määräämään rauhanprosessin suuntaan.

Oman roolinsa lisäksi CMI nostaa esille muun muassa Euroopan unionin (EU) panoksen. CMI haluaa kiittää sitä raportissaan erityisesti liittyen sen kestävään tukeen CMI:n pitkän alueella toimimisen aikana. Raportissa myös mainitaan, että: ”EU on antanut esimerkillisen panoksen Acehin rauhanprosessin tukemiseen.”²⁰ (CMI 2012, 5.) Myös raportin sivulla 7 CMI kiittää uudelleen EU:ta sen arvokkaasta tuesta ja panoksesta projektin aikana (CMI 2012, 7). CMI halusi itse toimijana aktiivisesti kannustaa EU:ta mukaan rauhanprosessiin. Se mainitsee raportissa jo rauhanneuvotteluiden alussa olleen hyvin selvää, että EU:n rooli ei tulisi olemaan vain taloudellinen vaan myös poliittinen. EU:n mainitaan olleen suurena apuna neuvotteluiden jälkeisen ajan tarkkailussa. (CMI 2012, 9.) Aivan raportin loppuun suosituksissaan CMI myös ottaa kantaa kansainvälisten lahjoittajien rooliin. Kansainvälisen yhteisön lahjoittajien mainitaan olleen huomionarvoisesti mukana rauhansopimuksen kirjoittamisen ja tsunamin jälkeisessä jälleenrakentamisessa Acehissa. Tämän jälkeen kansainvälinen yhteisö on kuitenkin

---

¹⁹ ”CMI’s role as a dialogue supporter and a resource of advice has been welcomed by all parties who have regularly and constructively used this resource, when needed.” (CMI 2012, 36.)

²⁰ ”The EU has made an exemplary contribution towards supporting the Aceh peace process.” (CMI 2012, 5.)

vähentänyt läsnäoloaan. Raportilla kannustetaan kansainvälisiä toimijoita jatkamaan aktiivista läsnäoloaan alueella tarjoten spesifiä apua, jotta taataan taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehitys sekä instituutioiden vahvistaminen kaikilla tasoilla. Erityisistä tukikohteista raportti mainitsee kansalaisjärjestöjen tukemisen, naisten voimaannuttamisen sekä hallituksen kapasiteetin vahvistamisen. Kansainvälisen yhteisön tuen mainitaan tarjoavan vahvan pohjan kestävällä rauhalla, mikäli se ohjataan alueen kehityksen pitkäkestoiseen tukemiseen. (CMI 2012, 38.)

Kansainvälisten toimijoiden rooli näiden kohtien mukaan nähdään rauhanprosessia tukevana toimijoina. CMI huomioi melko kattavasti niin oman kuin muiden kansainvälisten toimijoiden roolin rauhanprosessissa. CMI on pyrkinyt olemaan neuvoa-antavana apuna ja kannustamaan konfliktin osapuolia olemaan itse vastuussa rauhanprosessin etenemisestä. Tämä osoittaa, että CMI:llä ei ole pyrkimystä johtaa prosessin etenemistä ja viedä sitä aktiivisesti haluamaansa suuntaan. CMI on pyrkinyt tuottamaan materiaalia, josta voisi sen mielestä olla osapuolille apua. Myös muut kansainvälisen avun tarjoajat huomioidaan raportissa. Ne nähdään erityisesti taloudellista tukea antavina toimijoina. Tämän lisäksi EU nostetaan esille poliittista apua antaneena tahona. CMI painottaa, että kansainvälisen tuen tulee olla pitkäjänteistä ja edistää alueen kestävä kehitystä ja näin ollen kestävän rauhan muodostumista.

6.4.2. Rauhansopimus ja oikeusjärjestys

Tässä alakategoriassa viitataan aineiston kohtiin, joissa on erityisesti nostettu esille rauhansopimuksen sekä varsinaisen oikeusjärjestyksen tuottamaa merkitystä rauhalle. Liberaalin rauhan kritiikki painottaa erityisesti, ettei aikaansaatu rauhansopimus ole riittävä määritelmä rauhalle. Tästä syystä koen oleelliseksi käsitellä aihetta, millainen rauhansopimuksen merkitys aineistosta nousee esille. Sopimuksen lisäksi kiinnitän huomiota sen pohjalta johdettuun oikeusjärjestykseen ja miten sen merkitys nähdään.

Seurantaprojektin raportti nostaa monissa kohdissa esille rauhansopimuksen kohtia, joissa viitataan Acehin erityisasemaa koskeviin lainsäädäntöihin. Tästä syystä oikeusjärjestys näkyy aineistossa melko paljon. Erityisesti raportti käsittelee Acehin aluetta koskevaa lainsäädäntöä sen ensimmäisellä puoliskolla, jolla viitataan rauhansopimuksen lainsäädännöllisiin muutoksiin. Laki Acehin hallinnasta muodostettiin uudelleen rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tämän lain tulisi yhdistää rauhansopimuksen sisällön oikeudelliseen kehykseen. (CMI 2012, 7.) Oikeudellisiin sopimuksiin raportissa viitataan erityisesti luvussa

3.2.1.2., jossa raportti nostaa esille kohtia rauhansopimuksesta, joita ei ole virallisen lainsäädännön tasolla vielä saatu toteutettua. Raportti käsittelee hallintoon, talouteen, oikeusvaltioperiaatteeseen, ihmisoikeustuomioistuimen perustamiseen ja turvallisuusjärjestelyihin liittyviä kohtia kahdeksan sivun verran. Puutteellinen lainsäädäntö on nostettu esille GAM:n huomioiden pohjalta. Aineistossa nostetaan melko kattavasti esille vielä puutteellista lainsäädäntöä liittyen kansallisen hallituksen oikeuksiin Acehissa, maa-oikeuksien hallintaan sekä öljy- ja kaasuresurssien kansallisen ja alueellisen tason yhteishallintaan. (CMI 2012, 17–24.) Vielä aivan raportin lopuksi suosituksissa CMI suosittelee osapuolia jatkamaan tiivistä keskustelua, jonka kautta voidaan edesauttaa säännösten implementointia. Mikäli osapuolet tämän saisivat aikaan, voisi sitä raportin mukaan pitää vankkana saavutuksena. (CMI 2012, 36.)

Edellä mainittuja kohtia sisällöllisesti käsitellään tarkemmin kategorioiden alla, joihin ne temaattisesti sopivat. Tässä kategoriassa pyrin aineistosta osoittamaan, että rauhansopimukseen sekä oikeusjärjestykseen aineistossa myös viitataan. CMI ei tarkemmin ota suoraan lainsäädäntöön kantaa raportissa. Raportti osoittaa, että lainsäädännölliset puutteet, jotka rauhansopimuksessa on määritelty hidastavat rauhan edistämistä. Niiden ratkaiseminen nähdään tärkeänä rauhan kannalta erityisesti, koska rauhansopimuksen toinen osapuoli pitää niitä puutteellisesti toteutuneina. CMI kuitenkin raportin aivan aluksi toteaa: ”ettei rauhansopimukset voi ratkaista kaikkia ongelmia. Ne voivat luoda demokraattisia institutionaalisia ja poliittisia kehyksiä, jotka mahdollistavat, että osapuolet jatkavat yhdessä määriteltyjen ongelmien kanssa työskentelyä.”²¹ (CMI 2012, 5.) Raportti luonteensa johdosta syystä nostaa esille rauhansopimusta ja sen implementointihaasteita. CMI toteaa raportissa, että:

Projektin tavoitteena on ollut fasilitoida sidosryhmien dialogisen prosessin perustaminen, mikä mahdollistaisi merkittävien ongelmien tunnistamisen ja ratkaisemisen tavalla, joka helpottaisi muutosta spesifeistä rauhansopimukseen liittyvistä kysymyksistä kohti laajempaa rauhanrakentamista ja kehitystä Acehissa.²²

---

²¹ ”But peace agreements cannot solve all problems. They can create democratic institutional and political frameworks that enable the parties to continue working together with the issues agreed upon.” (CMI 2012, 5.)

²² ”The goal of the project has been to facilitate the establishment of a dialogue process between the stakeholders, which would allow to address and resolve the outstanding issues in a way that would ease the transition from the specific MoU related questions to a broader process of peace building and development in Aceh.” (CMI 2012, 7.)

Seurantaprojektin pyrkimyksenä mainitaan olleen rauhansopimuksen riittävä implementointi. Puutteellinen koordinointi koskien sopimuksen implementointia on johtanut siihen, että konfliktin osapuolet eivät ole voineet muodostaa selkeää ja yhteistä näkemystä, mitä vaaditaan kestävän ja kaikenkattavan rauhan kannalta. (CMI 2012, 10.)

CMI selkeästi osoittaa, ettei rauhansopimus ole suora ratkaisu ja riittävä määritelmä rauhalle, vaan se luo ainoastaan puitteet, joiden sisällä konfliktin osapuolet voivat pyrkiä luomaan rauhanomaisempia suhteita. On tärkeämpää keskittyä ratkaisemaan vielä implementoimatta olevia rauhansopimuksessa määriteltyjä kohtia, jotta olisi mahdollista saavuttaa kestävä rauha. Rauhansopimukseen ja oikeusjärjestykseen viitataan teknisestä raportista usein, mutta aineistosta välittyy se kuva, että CMI:lle on tärkeää, miten nämä voidaan käytännön tasolla saattaa toteen. Rauhansopimus muodollisena meriittinä ei CMI:n mukaan riitä rauhan kannalta.

6.4.3. Poliittinen järjestelmä

Poliittiseen järjestelmään niin valtion kuin alueen tasolla tekstissä viitataan muutamissa kohdissa. Raportin rauhansopimusta arvioivassa kohdassa nostetaan esille, miten rauhansopimuksessa avainkohtana on sovittu, että osapuolten tulee sitoutua luomaan Aceh'n hallitus reilun ja demokraattisen prosessin kautta noudattaen Indonesian tasavallan perustuslakia. Alueen poliittisen järjestelmän tulee kunnioittaa Indonesian valtiota ja sen lakeja. (CMI 2012, 14.) Raportti käsittelee rauhansopimukseen liittyviä lainsäädännöllisiä pykälä nostaten esille erityisesti niitä kohtia, jotka eivät GAM:n mielestä ole vielä toteutuneet riittävästi. Aivan tämän kohdan alussa käsitellään heti Aceh'n poliittista järjestelmää ensimmäisen kohdan kautta. Tässä nostetaan esille, miten Acehilla on oikeus päättää omalta kohdaltaan aihealueista, pois lukien Indonesian hallinnon täyden päätäntävällän alle kuuluvat ulkopolitiikka, ulkoinen puolustus, kansallinen turvallisuus sekä rahapolitiikka. (CMI 2012, 17.) Sivulta 21 raportista käy ilmi myös, ettei lainsäädännön implementoinnissa ole riittävästi tehty toimia lausekkeiden eteen, jotka koskettavat acehilaisten puolueiden asemaa, mekanismeja, joilla käsitellään acehilaisia koskettavien lainsäädäntöjen toimeenpanoa sekä Aceh'n paikallishallinnon toimintaa ulkomaalaisten instituutioiden ja toimijoiden kanssa. Raportti toteaaakin, että on yhä edelleen olemassa olennaisia sääntelyn kohteita liittyen poliittiseen järjestelmään, joita ei ole sopimuksessa määritellyin tavoin toteutettu. (CMI 2012, 22.)

Temaattisissa asioissa poliittinen järjestelmä raportissa esiintyy kohdassa, jossa käsitellään naisten asemaa osana rauhanprosessia. Kuten aikaisemmin aineistossa mainittu, ovat naiset olleet sivustakatsojia poliittisessa järjestelmässä Acehin alueella. Raportti mainitseekin olevan olennaista, että naisia rohkaistaan osallistumaan enemmän poliittiseen elämään. Erityisesti myös poliittisten puolueiden tulisi ottaa tässä vastuuta. Naisten mukaantulon nähdään rikastuttavan poliittista elämää alueella. (CMI 2012, 33.)

Poliittista järjestelmää aineistossa käsitellään melko tiiviistä muutamissa kohdissa. Se keskittyy lähinnä Acehin alueen poliittiseen järjestelmään, ei niinkään Indonesian valtion järjestelmään. Se nousee esille erityisesti lainsäädäntöön viittaavissa kohdissa, joissa puidaan sitä, miten hallinto kansallisen ja alueen tason välillä tulisi jakaa. Rauhansopimuksen mukaisia lupauksia ei ole vielä pystytty täysimääräisesti toteuttamaan. Raportti nostaa selkeästi esille nämä kohdat, joiden implementointi on vielä kesken, ja tämän voidaan nähdä olevan merkki siitä, että niiden toteutumista sopimuksen määrittelemällä tavalla tulisi rauhan muodostumisen kannalta pitää tärkeänä. Acehin poliittinen järjestelmä ja puolueiden rooli siinä nostetaan esille naisten roolia käsitellessä. Raportti näkee poliittisen järjestelmän olevan puutteellinen, mikäli naiset eivät pääse siihen osallistumaan aktiivisemmin. Tämä puhuu demokraattisemman ja tasa-arvoisemman poliittisen järjestelmän tarpeen puolesta.

6.4.4. Talous

Jo raportin alussa talous nostetaan tärkeäksi tekijäksi kestävän rauhan kannalta. Raportti listaa kestävän rauhan kannalta olennaisia tekijöitä, joista yhtenä mainitaan talouden vahvistaminen Acehissa. (CMI 2012, 6.) Taloudellisen kehityksen mainitaan toimivan selkärankana rauhanprosessille. Raportti käsittelee tätä sivulta 33, kun aiheena on kestävän rauhan kannalta olennaiset tekijät. Tämä kohta raportista liittyy talouden kuitenkin hyvin vahvasti kehitykseen ja täten inhimillisen turvallisuuden teemojen pariin. Tässä kohdassa mainitaan, miten Indonesian hallinnosta on ollut rahallisesti suuri apu talouden parantamisen prosessissa. Raportti nostaa esille, että Acehilla on oikeus erikoismäärärahaan, joka on seuraavan viiden vuoden ajan 2 % kansallisesta yleisesti myönnettyistä määrärahojen budjetista. Seuraavan 15 vuoden ajan Acehilla on oikeus saada 1 % näistä rahoista. Raportti mainitsee arvioiden mukaan määrärahan olevan yhteensä vuosilta 2008-2027 10 miljardin US dollarin arvoinen. (CMI 2012, 33–34.) Raportti mainitsee vielä lopuksi, miten näiden erikoisrahojen turvin aluetta on mahdollista kehittää. Raportti tuo kuitenkin esille myös talouteen viittaavia kohtia lainsäädännössä, jotka on vielä raportin kirjoitushetkellä puutteellisesti toteutettu GAM:n

mukaan. Näissä kohdissa raportti nostaa esille, miten on sovittu, että Acehilla tulisi olla oikeus kerätä ulkomaalaista rahoitusta ja lainaa, kerätä omia veroja sekä käydä kauppaa sisäisesti ja ulkoisesti. (CMI 2012, 17–18.) Vielä raportin lopuksi suosituksissaan CMI toteaa, että Acehin hallituksella on vastuu miettiä, miten acehilaisille ohjatut avustusrahat tulisi kohdentaa niin, että ne luovat pitkäkestoisia kestäviä hyötyjä alueelle (CMI 2012, 38).

Talous käydään raportissa melko tiiviisti läpi näin hallinnollisen puolen näkökulmasta. Analyysin avulla voidaan aineistosta hahmottaa, että talous nähdään kattavammin inhimillisen turvallisuuden eli yksilöitä uhkaavien teemojen, kuten työttömyyden, taloudellisen kehityksen ja köyhyyden poiston kautta. Valtion näkökulmasta nähtynä raportti nostaa esille, miten valtio on rahoittanut Acehin toimintaa, sekä miten sopimuksen implementointivaiheessa ei ole osapuolten välillä vielä päästy yhteisymmärrykseen tietyistä talouteen liittyvistä kohdista. CMI näkee talouden suurimmaksi osaksi ihmisten näkökulmasta heidän elämäänsä koskettavana tekijänä.

6.4.5. Turvallisuussektori

Tämän alakategorian alle aineistosta löytyi kohtia, joissa viitataan valtion ja Acehin alueen turvallisuussektoriin ja turvallisuuteen sen fyysisen ilmenemisen kautta. Jo raportin alun maininnassa kestävän rauhan kannalta olennaisista tekijöistä, terve ja paranneltu turvallisuussektori on olennainen tekijä (CMI 2012, 6). Raportti nostaa esille, että rauhansopimuksen arvioinnin yhteydessä voidaan todeta, että molemmat konfliktin osapuolet ovat tehneet merkittävästi toimia, jotta turvallisuustilannetta on saatu parannettua ja väkivaltaisuuDET loppumaan. Raportti kuitenkin huomauttaa, että GAM:n mukaan edelleen kestävän rauhan saavuttamisen kannalta olisi ongelmia liittyen armeijan ja poliisin mandaattiin ja vahvuuteen Acehissa. (CMI 2012, 14–15.) Raportti käsittelee vielä tarkemmin, miten GAM:n mukaan ei ole mahdollista saada tietoon Acehin alueella olevien poliisien ja armeijan tarkkaa määrää tai näiden liikkeitä (CMI 2012, 26).

Turvallisuustilanne Acehissa on yksi tärkeä tekijä kestävän rauhan saavuttamisen kannalta. Raportti nostaa tätä tarkemmin käsittelevässä kohdassa esille, miten ennen alueella 2012 järjestettyjä vaaleja esiintynyt vakava väkivalta voi vaarantaa rauhan alueella. Väkivaltaisuuksien mainitaan saaneen paljon julkista huomiota ja herättäneen huolta. Raportti kuitenkin huomauttaa, että: ”huolimatta näistä yhteenotoista, asukkaat yleisesti vaikuttavat pitävän turvallisuustilannetta hyvänä, erityisesti verrattuna turvallisuustilanteeseen ennen

rauhansopimuksen solmimista.”²³ Raportti mainitsee, että Indonesian armeijalla on mahdollisuus puuttua poikkeustilanteissa alueen asioihin vedoten sisäisen turvallisuuden uhkiin. CMI kuitenkin painottaa, että huomioiden väkivaltaisen historian, tätä tulisi viimeiseen asti välttää. Armeijan mahdollisen puuttumisen tulisi tapahtua poliisin toiveesta, CMI painottaa. Tämän avulla voidaan helpottaa acehilaisten luottamuksen kehittymistä turvallisuussektoria kohtaan. Luottamusta kasvattaisi myös väkivaltaisten tekojen, kuten ennen vaaleja esiintyneiden ampumisten, asianmukainen tuomitseminen. Kansalaisia tulisi myös kuunnella turvallisuusasioihin liittyen, sillä näin voidaan kasvattaa sosiaalista harmoniaa ja kansalaisten luottamusta julkisiin viranomaisiin. (CMI 2012, 34–35.)

Raportti nostaa esille pelon väkivaltaisten tapahtumien kasvusta alueella. Fyysinen turvallisuus nähdään yhtenä osa-alueena, joka mahdollistaa kestäväen rauhan kehittymisen alueelle. Fyysisen turvallisuuden puutteen ja kansalaisten epäluottamuksen armeijaa ja poliisia kohtaan nähdään olevan rauhaa heikentävä tekijä. Turvallisuus nähdään aineistossa erityisesti kansalaisten näkökulmasta. CMI huomioi, miten kansalaiset kokevat fyysisen turvallisuuden uhan ja miten rauhaa heikentää kansalaisten epäluottamus turvallisuussektoria kohtaan. Turvallisuutta käsittelevät kohdat tekstissä eivät kuitenkaan saa määrällisesti kovin suurta osuutta.

---

²³ ”Despite those incidents, citizens in general seem to consider the security situation as good, particularly in comparison to the security situation before the conclusion of the peace agreement” (CMI 2012, 34).

7. Johtopäätökset

Työni viimeisessä luvussa vedän yhteen suorittamani analyysin ja johdan sen perusteella CMI:n rauhalle antaman merkityksen. Tutkielmani teoreettisen taustan muodosti liberaalin rauhan kritiikin teoria ja sen ymmärtämä rauhan käsitys. Käsittämällä rauhan sen laajan määritelmän mukaan olisi rauhasta mahdollista saada aidosti kestävä. Alun taustoitussuudessa osoitin, että yksityiset rauhavälittäjät voivat toimia rauhavälityksen parissa eri tavoin kuin perinteisemmät toimijat, esimerkiksi valtiot ja kansainväliset organisaatiot. Yksityisillä toimijoilla on usein enemmän resursseja käytettävissään, jotta ne voisivat toimia konfliktin jälkeisessä rauhanprosessissa pitkäjänteisemmin ja avustaen osapuolia löytämään kaikenkattavamman ratkaisun. Näin ollen niillä on mahdollisuus olla apuna, jotta muodostuneesta rauhasta kehittyisi kestävämpi. Tämän perusteella voidaan olettaa, että yksityinen rauhavälittäjä ymmärtäisi rauhan laajempaan kuin vain rauhansopimuksen kirjoittamisena. Tutkielmassani esittelin valitsemani tapauksen, jossa yksityinen rauhavälittäjä CMI toimi Indonesian hallinnon ja Vapaa Aceh -liikkeen välisen pitkäkestoisen konfliktin ratkaisemisen apuna. CMI päätti rauhansopimuksen allekirjoittamisen jälkeen jäädä tarkkailemaan rauhan kehittymistä alueelle ja se päätti suorittaa seuranta projektin. Kyseisestä seuranta projektista kirjoitettu raportti toimi tutkielmassani aineistona. Analyysiosiossa kävin aineiston läpi laadullisen teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin jakamalla aineiston aluksi teorian perusteella yläkategorioihin ja tämän jälkeen muodostin yläkategorioiden alle sopivat alakategoriat eri teemojen esiintyvyyden perusteella. Analyysiani ohjasi asettamani tutkimuskysymys: *Minkälaiset rauhan piirteet välittyvät CMI:n kirjoittamasta rauhanprosessin seuranta projektin raportista ja minkälainen kuva rauhasta tästä muodostuu?* Tämän lisäksi pyrin analyysillä arvioimaan CMI:n tuottamaa rauhan merkitystä suhteessa liberaalin rauhan kritiikin teorian muodostamaan käsitykseen ja vastaamaan kysymykseen: *Miten aineistosta esiin nousseet rauhan piirteet vastaavat liberaalin rauhan kritiikin asettamia rauhan piirteitä?* CMI on maininnut sen kaikenkattavana tavoitteenaan olevan kestävän rauhan saavuttaminen konfliktialueille. Tämän perusteella voidaan siis olettaa, että myös tietyn tapauksen kautta esiin tulisi nousta laaja rauhan määritelmä. Aineistosta pyrin löytämään CMI:n määrittämät rauhan kannalta kriittiset piirteet ja muodostamaan näistä kokonaisuuden, rauhan määritelmän.

Johdan tässä luvussa analyysia ohjanneista kategorioista tiiviin yhteenvedon. Muodostan näille kategorioille aineistosta esiin nousseen merkityksen. Näiden rauhan eri osa-alueiden

merkitysten perusteella voin lopuksi johtaa aineistosta esiin nousseen rauhan merkityksen. Voin verrata syntyntä rauhan käsitystä työni teoreettisena taustana olleeseen liberaalin rauhan kritiikkiin ja tarkastella vastaako yksityisen rauhanvälittäjän näkemys rauhasta teoriaa, joka taustan valossa voisi sille sopia. Yksityisillä rauhanvälittäjillä on enemmän mahdollisuuksia tunnustaa rauha sen laajemman määritelmän kautta. Analyysini avulla pystyin tarkastelemaan tietyn tapauksen kautta, välittykö rauhasta niin laaja kuva kuin alkuun voisi luulla.

Analyysia ohjaamaan johdin suoraan teorian perusteella yläkategoriat, jotka olivat arkipäiväinen rauha, paikallinen omistajuus sekä kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat sekä instituutiot. Jokainen näistä piirteistä esiintyi aineistossa usein. Analyysin edetessä huomasin, että monet teemat sopivat eri yläkategorioiden alle, kun niitä tarkasteli tietyn näkökulman kautta. Arkipäiväisen rauhan näkyvyys aineistossa oli suuri. Aineistossa käsiteltiin erityisesti inhimillisen turvallisuuden alle kuuluvia teemoja. Näistä esiin nousi muun muassa ihmisten uudelleen integroiminen yhteisöön, köyhyys ja taloudellisten mahdollisuuksien puute, julkisten palvelujen tarjoaminen, ihmisoikeuskysymykset sekä naisten oikeudet. Inhimillisen turvallisuuden alle kuuluneet teemat aineistossa käsiteltiin monin kohdin yksilön näkökulmasta. Aineistosta välittyi kuva, että CMI piti näitä huolia todellisina ja niiden ratkaisua tärkeänä, jotta yksilöiden turvallisuus voidaan taata. Erityisesti naisten asema ja oikeudet nousivat yhtenä teemana aineistosta hyvin kattavasti esille. CMI näki naisten mukanaolon yhteiskunnan toiminnassa hyvin tärkeänä. Tämän osoitti myös CMI:n erikseen suorittama tutkimus, joka keskittyi naisten rooliin päätöksenteossa. Joissakin kohdissa kyseisten teemojen osalta teksti siirtyi käsittelemään kansallisen ja alueellisen hallinnon vastuuta yksityiskohtaisesti. Vaikka huolet koskettivat kansalaisia yksilöinä, huomio silti osaltaan siirrettiin valtion tason toimijuuteen ja sen vastuuseen. Inhimillisen turvallisuuden alaisia kohtia ei käsitelty raportin alkupuoliskolla lähes ollenkaan. Huolimatta siitä, että niiden käsittely jätettiin raportissa sen toiselle puoliskolle, on kuitenkin hyvin olennaista, että yksilöihin vahvasti vaikuttavat ongelmat huomioidaan näin kattavasti aineistossa. Vaikka raportti siirtyy melko nopeasti ongelmien ratkaisuehdotuksiin ja näin ollen erityisesti valtion tason toimijuuteen, on edellä mainittujen ongelmien huomioiminen merkki jo osaltaan laajemmasta rauhankäsityksestä. Ongelmien ratkaisun nähdään olevan tärkeä rauhan saavuttamisen kannalta.

Inhimillisen turvallisuuden lisäksi, jotta rauhaa voitaisiin pitää arkipäiväisenä ja kansalaisten jokapäiväistä elämää koskettavana, tulisi rauhanprosessissa huomioida alueen erityisasema, sen erityiset piirteet ja kulttuuri. Raportin perusteella CMI on erityisesti rauhanprosessissa

kiinnittänyt huomiota alueen erityisen lainsäädännön ja erityisen autonomisen aseman turvaamiseen ja huomioimiseen. Tämän lisäksi raportista välittyi kuva, että CMI painotti myös uskonnollisen perimän sekä kulttuurin huomioimista. Näiden toteutuminen nähdään erityisen tärkeiksi ja niitä pidetään teemoina, joista osapuolten tulee päästä sopuun. Suurin osa tämän kategorian alle kuuluneista kohdista käsitteli teemojen toteutumista lainsäädännön tasolla. Raportti tuo myös monipuolisesti esille, miten kulttuuri ja uskonto Acehissa saattavat toimia myös muiden oikeuksien edistämisen esteenä. Erityisesti naisten asemaan nämä ovat vaikuttaneet negatiivisesti, mitä CMI pitää ongelmallisena. Uskonto ja kulttuuri vaikuttavat alueella todella paljon, ja CMI sen kattavasti raportissa tunnustaa. CMI myös osoittaa, että rauhanprosessin onnistumisen kannalta on hyvin tärkeää, että siinä huomioidaan alueen erityiset tarpeet ja kansalaisten mielipiteet, jotta muodostunutta rauhaa voidaan pitää kestäväenä.

Toisena olennaisena liberaalin rauhan kritiikin piirteenä aineistosta nousi selkeästi esille paikallisen omistajuuden painottaminen. Kestävän rauhan kannalta on tärkeää, että rauhanprosessissa paikallisilla toimijoilla on suuri vastuu sen etenemisestä ja onnistumisesta. Raportin mukaan ulkopuolisten toimijoiden ei tule liiaksi olla prosessissa mukana. Myöskään tässä tapauksessa valtion roolia ei tulisi liikaa painottaa, vaan erityisesti huomioida Acehin alueen paikalliset toimijat. Alueen tilanne tulisi erityisesti huomioida alhaalta-ylöspäin tapahtuvana ketjuna. CMI painottaa, että alhaalla olevan ruohonjuuritason näkemykset tulisi saada kuuluville, jotta myös heitä uhkaavat asiat todella huomioitaisiin. Raportti huomioi paikallisista toimijoista kattavista kansalaisyhteiskunnan, naiset päätöksentekijöinä, konfliktin toisen osapuolen Vapaa Aceh -liikkeen (GAM) sekä paikallisen hallinnon. Raportti nostaa esille erityisesti luonnollisista syistä Vapaa Aceh -liikkeen. Se nähdään raportissa monissa kohdissa toimijana, joka ei ole tyytyväinen tähän mennessä aikaansaatuihin tekoihin rauhan eteen. GAM:n huolet nostetaan todella kattavasti raportissa esille, mikä osoittaa, että sen rooli ja toiveet rauhanrakentamisessa tulee huomioida CMI:n mukaan vielä paremmin. Verrattuna konfliktin toiseen osapuoleen Indonesian hallintoon, GAM esitetään sen esittämien huolien kautta, kun taas Indonesian hallinto lähinnä sen vastuiden ja tehtävien korjausten kautta. Paikallisen toimijan GAM:n ongelmia pitämät huolet CMI nostaa kestävä rauhan kannalta kriittisiksi.

Paikallisista toimijoista analyysin avulla pystyi havaitsemaan tämän lisäksi, että Acehin alueen kansalaisyhteiskunta sekä naisten toimijuus huomioitiin kattavasti. Kansalaisyhteiskunnan ja naisten roolin mainittiin olevan kestävä rauhan kannalta tärkeä. Kansalaisyhteiskunta pystyy tuomaan esille ruohonjuuritason tietoa ja näin ollen viemään eteenpäin kansalaisten huolia.

CMI koki kansalaisyhteiskunnan mukanaolon koko prosessin ajan hyvin tärkeäksi ja CMI kannustikin konfliktin osapuolia jatkamaan tiivistä yhteistyötä sen edustajien kanssa. Raportissa CMI kuitenkin toteaa, ettei kansalaisyhteiskunnan ja ruohonjuuritason esittämät ongelmakohdat useinkaan saa keskeistä asemaa rauhanprosesseissa. Tämän todetaan tapahtuneen myös Aceh'n tapauksessa. Vaikka tilanne on ollut tämä, CMI silti kannustaa tukemaan ja rohkaisemaan toimijoita näiden aloitteiden huomioimiseen. Naisten rooli nähdään olevan myös vielä raportin kirjoitushetkellä ongelmallinen. Naisilla ei ole riittävää pääsyä päätöksenteon elimiin, mikä vähentää päätöksenteon monimuotoisuutta. CMI korostaa, että toimivan yhteiskunnan kannalta myös naisten mukanaolo poliittisissa toimijoissa on olennaista. CMI näkee tämän ongelmana, johon tulisi puuttua. Ruohonjuuritasoa edustavat paikalliset toimijat ovat olennainen tekijä CMI:n mielestä, jotta acehilaisten näkemykset saadaan kuuluviin. Tämä mahdollistaisi rauhanprosessin todellisen paikallisen omistamisen ja toimijuuden antamisen paikallisille tahoille.

Paikallisista toimijoista myös paikallinen hallinto esiintyi aineistossa jonkin verran. CMI korosti sen vastuuta alueellisena lainsäädännöllisenä toimijana. CMI myös painotti alueellisen hallinnon ja Indonesian hallinnon välisen koordinaatioongelman ratkaisemisen tärkeyttä. Aceh'n alueelliselle hallinnolle luvatut vastuut ja oikeudet tulisi myös käytännössä toteutua. Raportista käy ilmi, että CMI pitää paikallista hallintoa tärkeänä toimijana Aceh'n kansalaisten ja ylemmän kansallisen tason toimijoiden välillä. Paikallinen hallinnon nähdään ajavan paikallisten henkilöiden etuja suhteessa valtion tasoon. Teoreettiseen taustaan peilattaessa tulee kuitenkin huomioida, että myös paikallinen hallinto on eliittivetoista ylhäältä-alaspäin tapahtuvaa hallintoa, eikä täysimääräisesti täytä paikallisen omistajuuden kriteeristöä. Vaikka paikallinen hallinto edustaa paikallisia ihmisiä, ovat siihen kuuluvat henkilöt usein alueen eliittiä. Tämän kannalta on tärkeä huomioida, että CMI ei erityisemmin korostanut paikallisen hallinnon roolia suhteessa muihin paikallisiin toimijoihin. Vaikka paikallinen hallintokin nähdään tärkeänä, muille aineistossa esiin nostetuille toimijoille, kansalaisyhteiskunnalle, naisille päätöksentekijöinä ja GAM:lle annetaan paljon painoarvoa. CMI painottaa näiden toimijoiden roolien tärkeyttä. Aineistosta ei kuitenkaan nouse esille tarkemmin minkäänlaista arvojärjestystä, vaan ne nähdään tärkeinä monia eri tahoja huomioivan dialogin kannalta. Tämän lisäksi erityisesti GAM:n ja kansalaisyhteiskunnan huolet raportti näkee keskeisinä. Vaikka CMI toteaa raportissa, ettei erityisesti ruohonjuuritason esiin nostamia huolia nosteta rauhanprosessissa keskiöön, painottaa se niiden huomioisen tärkeyttä ja kannustaa osapuolia vahvasti antamaan niille painoarvoa. Vaikka käytännössä paikalliset ruohonjuuritason toimijat

eivät välttämättä saa riittävästi huomiota rauhanprosessissa, painottaa CMI niiden roolin tärkeyttä. Paikallinen omistajuus kokonaisuudessaan välittyy yhtenä merkittävämmistä tekijöistä kestävän rauhan kannalta. CMI hyvin vahvasti liberaalin rauhan kritiikin mukaisesti painottaa rauhanprosessin paikallista omistajuutta ja paikallisten toimijoiden huomioimista.

Liberaalin rauhan kritiikki huomioi rauhan kannalta olennaisina piirteinä myös kansallisen ja kansainvälisen tason toimijat sekä instituutiot, mitkä muodostuivat analyysissäni viimeiseksi yläkategoriaksi. Valitsemani teoreettinen näkökulma tunnustaa myös nämä rauhan kannalta tärkeiksi. Niiden ei kuitenkaan tulisi saada liiallista painoarvoa rauhanprosessissa vaan kaksi aikaisemmin mainittua yläkategoriaa, arkipäiväinen rauha ja paikallinen omistajuus tulisi raportissa erityisesti esiintyä. Rauha tulisi nähdä ensisijaisesti yksilöiden ja paikallisten toimijoiden kannalta.

Ennen analyysin aloittamista uskoin, että myös tähän kategoriaan kuuluvat teemat tulevat aineistossa näkymään. Aineistosta nousi erityisesti esille kansallisen tason toimijuus valtion hallinnon kautta. Indonesian hallinnon nähdään ottaneen melko suuren roolin rauhanprosessin edistämässä, ja raportista välittyy kuva, että hallinto on valmis käymään rakentavaa dialogia toisen osapuolen kanssa. CMI kuitenkin toteaa, että vaikka hallinto on toiminut joidenkin rauhansopimuksen ehtojen toteuttamisen edistämiseksi, on yhä edelleen monia temaattisia ongelmia, joiden eteen se ei toimijana ole puuttunut riittävän aktiivisesti. Indonesian hallinto mainitaan raportissa suurilta osin kohdissa, joissa käydään läpi vielä toimeenpanemattomia asioita, jotka olisivat sen vastuulla. CMI näkee kansallisen hallinnon olevan tärkeä toimija, jotta rauhanprosessia saadaan konkreettisesti vietyä eteenpäin ja rauhansopimuksen ehtoja toteutettua. CMI erityisesti painottaa sen vastuuta kuunnella paikallisia toimijoita ja kunnioittaa Acehin erityisasemaa kaikessa lainsäädännössä. Vaikka kansallinen tason nähdään lähinnä olevan vastuussa yksilöitä koskevien uhkien ratkaisusta, pitää CMI myös sen näkemyksiä ja tyytyväisyyttä rauhan kannalta tärkeänä. Mikäli valtion hallinto ei ole tyytyväinen vallitsevaan tilanteeseen, ei silloin CMI:n mukaan voida myöskään puhua saavutetusta rauhasta.

Kansallisen tason lisäksi CMI melko kattavasti osoittaa myös kansainvälisten toimijoiden roolin rauhanprosessissa. CMI:n raportista käy ilmi, että se on miettinyt tarkasti omaa rooliansa ulkopuolisena tahona. Raportti osoittaa, että se on tietoisesti pyrkinyt olemaan ohjaamatta konfliktin osapuolia liikaa. CMI painottaa rauhanprosessin paikallisen omistajuuden tärkeyttä. Raportti korostaa monin kohdin CMI:n mielipidettä, että paikallisilla toimijoilla on vastuu rauhanprosessin onnistumisesta. Muiden kansainvälisten toimijoiden rooli nähdään lähinnä

taloudellisina avustajina. CMI painottaa, että kansainvälisellä yhteisöllä on olennainen rooli pitkäkestoisen tuen antamisessa. Tukien ohjautumisen suhteen tulee tarkasti määrittää, miten ne parhaalla mahdollisella tavalla auttaisivat paikallista kehitystä. Myös näiden osalta raportissa keskitytään painottamaan alueen erityisiä tarpeita. CMI pitää olennaisena, että kansainväliset toimijat eivät puutu alueen kehitykseen suoraan, vaan paikallisilla on vastuu ja oikeus ohjata kehitystään kohti rauhaa. Kansainväliset toimijat nähdään suurena apuna, joidenka avun tulee pohjautua paikallisten tarpeeseen ja pyyntöön.

Raportissa CMI huomioi myös kansallisen tason instituutioita rauhan kannalta olennaisina teemoina. Rauhansopimuksen implementoinnilla ja siitä johdetulla oikeusjärjestyksellä tulisi raportin mukaan huomioida Acehin vaatimukset ja sille erikseen sovitut oikeudet. CMI selkeästi osoittaa, ettei rauhansopimus ole sen mielestä riittävä rauhan tae, eikä rauhansopimus voi ratkaista kaikkia ongelmia. Olennaisempaa on keskittyä rauhansopimuksen jälkeiseen aikaan ja keskittyä etenemään rauhansopimuksen spesifeistä lausekkeista kohti pitkäjänteistä ja kaikenkattavaa rauhan rakentamista. Rauha nähdään laajempänä kuin vain saavutettuna sopimuksena ja ilmoituksena siitä. Muista instituutioista aineistossa viitataan poliittiseen järjestelmään, turvallisuussektoriin sekä talouteen. Kyseiset instituutiot nähdään melko suurelta osin paikallisten ihmisten kautta. Raportti keskittyy huomioimaan Acehin paikallista hallintoa ja sen puoluejärjestelmää. Talouteen viittaavat kohdat käsitetään lähinnä ihmisiä mahdollisesti uhkaavien teemojen kautta. Turvallisuussektoriin liittyen kansalaisten luottamus sitä kohtaan nähdään hyvin olennaisena. CMI nostaa raportin alussa toimivan talouden ja terveen turvallisuussektorin olevan keskeisiä tekijöitä kestäväen rauhan kannalta.

Rauhan määritelmän kannalta voidaan analyysin avulla vetää yhteen käsitys, että CMI näkee arkipäiväisen rauhan ja paikallisen omistajuuden toteutumisen rauhanprosessissa tärkeänä. CMI toteaa raportissa, ettei monin kohdin nämä ole vielä Acehin rauhanprosessissa riittävästi toteutuneet. Acehin erityisasema ja sen paikalliset tarpeet käyvät ilmi läpi raportin. CMI painottaa, että kaikessa päätöksenteossa ja rahallisessa tuessa tulee huomioida Acehin erityiset tarpeet ja kunnioittaa sen asemaa ja kulttuuria. Rauhanprosessin paikallinen omistajuus nähdään keskeisenä. Monissa kohdissa CMI painottaa konfliktin osapuolten vastuuta ottaa rauhanprosessi omiin käsiinsä ja pyrkiä toteuttamaan se tehokkaasti, alueen kansalaisia kuunnellen. Tämän suhteen painottuu myös vahvasti kansallisen tason toimija. Valtion rooli nähdään suurimmaksi osaksi ongelmanratkaisun ja annettujen lupauksen pitämisen kautta. Vaikka muodollisesti raportti keskittyy melko paljon valtion lainsäädännöllisiin vastuisiin sekä instituutioihin, välittyy näiden taustalta CMI:n huoli Acehin asemasta ja sen paikallisten

toimijoiden kohtaamien ongelmien käsittelystä ja niiden kuuntelemisesta. Kaiken kaikkiaan läpi raportin välittyy kuva, että CMI käsittää rauhan melko laajana terminä. Sen toteutuminen vaatii rauhanprosessissa kaikenkattavaa ratkaisemista ja kaikkien relevanttien toimijoiden mukanaoloa. Raportista välittyy kuva, että CMI:n mukaan rauhan toteutumisen kannalta tulisi huomioida riittävästi eri osapuolten, erityisesti paikallisten toimijoiden määrittelemiä ongelmakohtia. Tämän lisäksi konfliktin molempien osapuolten tulisi olla tyytyväisiä saavutettuun tilanteeseen, sukupuolten välillä tulisi olla todellinen tasa-arvo, ruohonjuuritason toimijoilla tulisi olla aito mahdollisuus vaikuttaa alueen kehitykseen sekä Acehin alueen erityisasemaa ja sen piirteitä tulisi kaikessa toiminnassa kunnioittaa. Mikäli edellä mainitut piirteet toteutuisivat, voitaisiin CMI:n mukaan pitää muodostunutta rauhaa kestäväenä.

Tämä käsitys vastaa melko suoraan liberaalin rauhan kritiikin muodostamaa käsitystä kestävästä rauhasta. Arkipäiväinen rauha ja paikallinen omistajuus saa laadullisesti aineiston perusteella suuren painoarvon CMI:n rauhalla antamassa merkityksessä, kuten liberaalin rauhan kritiikin teorian mukaan tulisikin olla. Nämä osa-alueet nähdään ensisijaisina rauhan saavuttamisen kannalta. Raportista välittyy kuva, että CMI erityisesti painottaa Acehin alueen erityisaseman ja tilanteen kontekstin huomioimista. Liberaalin rauhan kritiikin mukaan kontekstin erilaisuus ja yksilöllisyys tulee ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa ja jokaisessa rauhanprosessin vaiheessa. Raportti myös painottaa liberaalin rauhan kritiikin mukaisesti yksilöiden tarpeita ja intressejä. Raportissa korostetaan, että Acehin alueen kansalaisten tulee tuntea, että heidät on huomioitu ja ensisijaisesti juuri heidän tulee kokea rauha oikeutetuksi, sillä he jatkavat elämistä kyseisessä ympäristössä. Monin kohdin CMI tuo esille, miten se pitää tärkeänä, että kaikki relevantit paikalliset toimijat otetaan rauhanprosessiin mukaan. Rauhanprosessin tulee olla CMI:n mukaan paikallisesti omistettu. Liberaalin rauhan kritiikki painottaa ensisijaisina rauhan piirteinä rauhan arkipäiväisyyttä ja paikallista omistajuutta. Näiden lisäksi se kuitenkin myöntää, että myös instituutioilla ja organisaatioilla niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla on olennainen merkitys rauhan toteutumisen kannalta. Tämä nousee myös aineistoa esille. Kansallisen tason toimijuus ja sen instituutiot sekä kansainvälinen taso mainitaan raportissa määrällisesti melko paljon. Kuitenkin näiden osalta CMI yhdistää nämä osa-alueet usein paikallisiin toimijoihin ja yksilöiden tasoon. Ne nähdään yhtenä oleellisena perustana rauhalle, muttei missään määrin ainoana tai riittävän rauhan kannalta.

CMI ei raportin perusteella tavoittele rauhanprosessin läpiviemistä universaaliin ideaaliin pohjautuen, vaan pyrkii kunnioittamaan ja korostamaan alueen uniikkia kontekstia ja

paikallisten toimijoiden tarpeita ja huomioita. CMI:n tuottamasta raportista välittyy sen pyrkimys tavoitella kestävää rauhaa. Se on selkeästi pohtinut, mitä piirteitä se pitää rauhan kannalta olennaisina ja mihin keskittymällä rauhasta olisi mahdollista saada laajasti kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Tämän pohjalta voitaisiin mahdollistaa kestävä rauha. Kuten tutkielmani taustoittavassa osiossa alussa mainitaan, yksityisiä rauhanvälittäjiä voidaan pitää soveltuvampana toimimaan rauhanprosessien muuttuneissa olosuhteissa. Niiden kyky toimia pitkäjänteisesti osana rauhan tavoittelua mahdollistaa pitkäaikaisen tuen antamisen konfliktialueelle. CMI:n järjestön suuntautuminen kaikessa toiminnassaan rauhanprosessien avustamiseen ja sen spesifi tietotaito aiheeseen liittyen mahdollistavat sen kattavan ymmärryksen rauhasta ja sen kestävyuden kannalta olennaisista piirteistä. Seurantaraportti osoittaa, että CMI pyrkii toiminnassaan kaikenkattavaan rauhanprosessiin, jossa kunnioitetaan alueen erityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä paikallisia ruohonjuuritason toimijoita.

8. Lähteet

Primäärilähteet

Crisis Management Initiative (CMI). (2012). Aceh Peace Process Follow-Up Project: Final Report. <http://www.acehpeaceprocess.net/pdf/aceh_report5_web.pdf>.

Sekundäärilähteet

Ahtisaari, Martti (2008). Lessons of Aceh Peace Talks. *Asia Europe Journal*. 6(1). 9–14. <<https://link-springer-com.libproxy.tuni.fi/content/pdf/10.1007%2Fs10308-007-0163-x.pdf>>.

Aspinall, Edward (2009). *Islam and Nation: Separatist Rebellion in Aceh, Indonesia*. Stanford. Stanford University Press.

Beardsley, Kyle (2011). *The Meditation Dilemma*. Ithaca : Cornell University Press.

Bercovitch, Jacob, Fretter, Judith. (2004). *Regional Guide to International Conflict and Management From 1945 to 2003*. Washington, D.C. CQ Press.

Bercovitch, J., & Houston, A. (2000). Why do they do it like this? *The Journal of Conflict Resolution*, 44:2, 170–202.

Bercovitch, Jacob & Jackson, Richard (2009). *Conflict Resolution in the Twenty-first Century*. University of Michigan Press.

Boutros-Ghali, Boutros (1992). An Agenda for Peace. Saatavissa <<http://www.un-documents.net/a47-277.htm>>.

Boutros-Ghali, Boutros (1995). Supplement to an Agenda for Peace: Position Paper of the Secretary-General on the Occasion of the Fiftieth Anniversary of the United Nations. Saatavilla <<https://digitallibrary.un.org/record/168325>>.

Buzan, Barry & Hansen, Lene (2009). The Evolution of International Security Studies. Cambridge: Cambridge University Press.

Chabal, Patrick & Daloz, Jean-Pascal (2006). Culture Troubles: Politics and the Interpretation of Meaning. London: Hurst.

Chandler, David (2010). International Statebuilding: The Rise of Post-Liberal Governance. Abingdon: Routledge.

Clarke, Alan (1999). Evaluation Research. London: SAGE Publications.

Crisis Management Initiative (CMI). (2020a). Who We Are. <<http://cmi.fi/about-us>> Luettu 17.1.2020.

Crisis Management Initiative (CMI). (2020b). Regions and Themes. < <http://cmi.fi/our-work/regions-and-themes/>> Luettu 17.1.2020.

Crisis Management Initiative (CMI). (2020c). Funding. < <http://cmi.fi/about-us/funding/>> Luettu 17.1.2020.

Donais, Timothy (2012). Peacebuilding and Local Ownership: Post-Conflict Consensus-Building. Abingdon: Routledge.

The Economist (2011). Privatising peace. Saatavissa <<https://www.economist.com/node/18895458>> Luettu 26.9.2019.

Hanlon, Robert J., & Christie, Kenneth (2016). Freedom from Fear, Freedom from Want: an Introduction to Human Security. Toronto: University of Toronto Press.

Hermann, Margaret G. (2008). Content Analysis. Teoksessa Klotz, A. & Prakash, D. (toim.), *Qualitative Methods in International Relations: a Pluralist Guide*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (2007). *Tutki ja kirjoita*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Jenkins, Robert (2013). *Peacebuilding: From Concept to Commission*. London: Routledge.

Kaldor, Mary (2011). Human Security. *Society and Economy*. 33:3, 441–448.

Kiviniemi, Kari (2018). Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kriesberg, Louis (2015). *Realizing peace: A constructive conflict approach*. Oxford: Oxford University Press.

Krippendorff, Klaus (2013). *Content Analysis: an Introduction to Its Methodology*. 3. painos. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Large, Judith & Aguswandi (2008). *Accord: Reconfiguring Politics: the Aceh Peace Process*. London: Conciliation Resources.

Lehti, Marko (2019). *The Era of Private Peacemakers: a New Dialogic Approach to Mediation*. Cham: Palgrave Macmillan.

Levy, Jack S. (2002). *Qualitative Methods in International Relations*. Teoksessa Brecher, M. & Harvey, F. P. (toim.), *Millennial Reflections on International Studies*. University of Michigan Press.

Mac Ginty, Roger & Richmond, Oliver (2013). The Local Turn in Peacebuilding: a Critical Agenda for Peace. *Third World Quarterly*, 34:5, 763–783.

Moira, Kelly J. (2004). *Qualitative Evaluation Research*. Teoksessa Seale, C., Gobo G., Gubrium J. F. & Silverman D. (toim.), *Qualitative Research Practice*. London: SAGE Publications.

Richmond, Oliver P. (2005). *The Transformation of Peace*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Richmond, Oliver P. (2008). *Peace in International Relations*. London: Routledge.

Richmond, Oliver P. (2011). *A Post-Liberal Peace*. London: Routledge.

Richmond, Oliver P. & Franks, Jason (2009). *Liberal Peace Transitions: Between Statebuilding and Peacebuilding*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Richmond, Oliver P. & Mac Ginty, Roger (2015). Where Now for the Critique of the Liberal Peace? *Cooperation and Conflict*. 50:2, 171–189.

Sabaratnam, Meera (2011). "The Liberal Peace? An Intellectual History of International Conflict Management, 1990–2010". Teoksessa Campbell, S., Chandler, D. & Sabaratnam, M. (toim.), *A Liberal Peace? the Problems and Practices of Peacebuilding*. London: Zed Books.

Schreier, Margrit (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Los Angeles: Sage.

Shea, Nathan (2016). Nongovernment Organisations as Mediators: Making Peace in Aceh, Indonesia. *Global Change, Peace & Security*, 28:2, 177–196.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. (E-kirja).

Tuomivaara, Timo (2005). Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus. < <https://www.mv.helsinki.fi/home/ttuomiva/Y125luku6.pdf> > Luettu 14.2.2020.

Van Leeuwen, Mathijs, Verkoren, Willemijn, & Boedeltje, Freerk (2012). Thinking Beyond the Liberal Peace: From Utopia to Heterotopias. *Acta Politica*, 47:3, 292–316.

YK:n yleiskokous (2012). *Päätöslauselma 66/290. Follow-up to Paragraph 143 on Human Security of the 2005 World Summit Outcome*. A/RES/66/290. Saatavilla <https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/290> Luettu 24.2.2020.

YK:n inhimillisen turvallisuuden rahasto (UNTFHS) (2020). What is Human Security. Saatavilla <<https://www.un.org/humansecurity/what-is-human-security/>> Luettu 24.2.2020.